

5-11
1A

گیسودرا زچشتی، صدرالدین ابوالفتح محمد، ۷۲۱-۸۲۵ق.
[دیوان]
دیوان صدرالدین ابوالفتح محمد حسینی گیسودراز
چشتی المسمی به انیس العشاق / به تصحیح و به اهتمام عطا
حسین - حیدرآباد دکن، ۱۳۶۰ق: [۱۳۱۹]
۱۶، ۱۵۶ص.
چاپ سنگی.

PIR

۵۸۱۲

۱۵۹

۱۴۱۹

۱. شعر فارسی - قرن ۹. الف. عطا حسین، مصحح.
ب. عنوان. ج. عنوان: انیس العشاق.

PI

ازین البیان سخن آوان من بشم سخن

دیوان

حضرت قدوة السالکین زبدة العارفين امام اکابیرین ولی الابرار صادق
مخدوم بندہ نواز حضرت

صدرالدين ابو الفتح سيد محمد حسيني گیسو دراز چشتی

قدس سره العزیز

المستنبی

انیس العشاق

بلسله مطبوعات کتب خانہ رضویین کلکتہ شریف

بانتظام و توجہ خاص جناب معالی القابوای غوثیہ شیار جناب کمالیہ درام قباہم
و تصحیح و بیہتمام

مولوی حافظ سید عطا حسین صاحب ام لہ سہی ای

ناظم و طبعیہ یاب امر شریعتیہ تہذیبیہ کراچی

در عہد آفرین برقی پریس رحید آباد دکن طبع شد

شوال المکرم ۱۳۳۵ھ

انہیں الہ

۱۲-۶

۱۱۰۱۷

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله الذي خلق الانسان وعلمه البيان والصلوة والسلام
 على سيدنا محمد رسول النبي الامي الذي انزل عليه القرآن ويوتي
 جوامع الكلم والايات والبرهان وعلى المصطفى الطاهرين واصحابهم
 الهاديين المهديين في كل وقت واكان
 سلسلہ علیچشتیہ میں حضرت سلطان العاشقین المقرین سید محمد حسین گیسو دراز قدس
 اللہ سرہ العزیز سے پہلے یعنی حضرت عبدالواحد بن زید رضی اللہ تعالیٰ عنہ سے حضرت
 مخدوم خواجہ نصیر الدین چراغ دہلی علیہ الرحمۃ تک کسی بزرگ نے تصنیف و تالیف کی تھی
 توجہ نہیں کی اور کوئی کتاب یا رسالہ نہیں لکھا۔ اس سلسلہ میں تصنیف و تالیف کا سلسلہ
 حضرت چراغ دہلی کے مریدوں اور خلفائے شروع کیا جنہیں مقدم حضرت مخدوم
 سید محمد حسین گیسو دراز میں جنہوں نے چھوٹی بڑی کتابیں کثرت تصنیف و تالیف
 کیں اور یاسے کبار کوئی کام بغیر اشارت و حکم غیبی نہیں کیا کرتے حضرت مخدوم کی تصنیف
 و تالیف کا کام بھی اسی قبیل کا تھا چنانچہ خود فرماتے ہیں: ہر کس کہ دران حضرت بلوک
 کر و پختہ مخصوص شد بائجن مخصوص صمد اسے ماراد ولت بیان اسرار غویش داد
 ہر چند میخواہم کہ نظرم از سخن ساقط شود شد۔ انما الاررار کے دیباچہ میں فرماتے
 ہیں: وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ اِنْ هُوَ اِلَّا وَّحْيٌ تَوْحِيٰ نَعْتٌ مِّنْ رَّبِّكَ اِنَّكَ
 لَمِنَ السَّاجِدِ

پیدا ہو گئی ہو
 فی وجہ بیشتر
 شاقہ
 عراض
 ہا تصنیف کو
 سے سب سے
 میں سے
 عیہ حق و
 کا۔ میں نے
 ب بزرگوں
 شوق حریفی
 وقت
 سید
 بوف
 کرنے
 سید
 اب
 نے
 سہا
 رانا

ہر کہ اتباع او کنت و اہتمامش در سنت او بود و رفتن بر طریقہ او باشد از جوامع الکلم
و لمعہ از گفتار او کہ نور الہدی است و بیان سر القرب و الدنی است نصیبہ گیر و دکن
میں عام طور پر زبان زد ہے کہ حضرت مخدوم کی تصنیف و تالیف کی تعداد اونکی
عمر کے سنین کے مطابق ایک سو پانچ ہے۔ و انشاء اللہ علم لوگوں کا یہ خیال کس حد تک
صحیح ہے انکے مرید اور سوانح نگار حضرت محمد سامانی نے اپنی کتاب سیر مجہری
میں جن کو حضرت مخدوم کے حالات میں تصنیف کیا ہے انکی آئینیں کتابوں کے
نام لکھے ہیں۔ ان میں بعض اہم کتابیں مثلاً تفسیر - شرح فصوص الحکم - شرح تعرف
شرح عربی آداب المریدین - شرح عنی فقہ اکبر اب بالکل مفقود ہیں انڈی کو علم
ہے کہ ان بے بہا کتابوں میں سے کسی ایک کا بھی کوئی نسخہ اب دنیا میں موجود
ہے یا نہیں۔ میں سالہا سال سے اونکی تلاش میں ہوں مگر اونکا کہیں پتہ نہیں ملا
اون کی تصانیف میں جو کتابیں اب موجود ہیں انکے نسخے بھی معدودہ چند
ہی باقی رہ گئے ہیں۔

حضرت مخدوم کی تصانیف کی اہمیت اور ان میں سے بہتوں کے بالکل
مفقود ہو جانے کی وجہ سے تقریباً پندرہ سال پہلے مجھے خیال آیا کہ جو کتابیں تیر
زمانہ سے اب تک بیچ گئی ہیں اگر وہ فراہم کیا میں اور بتدیج طبع کرا دی جائیں تو تلف
اور مفقود ہونے سے بچ جائیں گی ورنہ بہت جلد وہ بھی ناپید ہو جائیں گی۔ اس زمانہ
میں فارسی زبان کی کساد بازاری ہے اور اس زبان میں لکھی ہوئی کتابوں کے پڑھنے
اور سمجھنے والے اور انکی جانب توجہ کرنے والے بہت کم رہ گئے ہیں اس کے علاوہ
مقوف جو مکارم اخلاق سکھانے والا اور سنت نبوی اور عبادت خالصاً مخلصاً
لوہ اندہ اور محبت و عرفان الہی کے متعلق کلام پاک اور حدیث نبوی کی تفسیر اور
شرح کرنے والا علم ہے لوگوں کو اس کی جانب سے عموماً صرف ذہول ہی نہیں

ملکہ یا وجود قطعی ناواقفیت اور بے بہرہ گی کے اس سے انکار اور دشمنی پیدا ہو گئی ہو
ان اسباب کے پیش نظر یہ سوال پیدا ہوا کہ حضرت مخدوم کی کتابوں کی وجہ بیشتر
فارسی زبان اور چند عربی میں ہیں (فراہمی تصحیح اور طباعت میں محنت مشاقہ
اور مصارف کثیرہ برداشت کرنے سے حاصل کیا ہو گا۔ بجائے خود اعتراض
بالکل واجبی تھا مگر ہمارے پیش نظر یہ خیال تھا کہ حضرت مخدوم کی بے بہا تصنیفوں کو
جو در تمبر زمانہ سے اب تک خال خال بیچ جاتی ہیں آئندہ مفقود ہونے سے بچنے
کا بہترین ذریعہ یہی ہے کہ وہ طبع کرا دی جائیں۔ اس کے علاوہ اگر ان میں سے
کسی ایک کو ایک شخص نے بھی مطالعہ کیا اور اس سے اس کے دل میں داعیہ حق و
اتباع سنت نبوی کا شوق و ولولہ پیدا ہو جائے تو ہمارا مدعا پورا ہو جائے گا۔ میں نے
اپنا خیال چند ذی علم صوفی مشرب دوستوں کے سامنے پیش کیا۔ ان سب بزرگوں
نے تائید کی۔ چنانچہ میرے ذی علم متقی صوفی مشرب دوست مولانا معشوق حسین
صاحب قادری المناطی نواب معشوق یار جنگ بہا و رکی (جو اس وقت
ضلع گلبرگہ شریف کے اول تعلقہ دارینی ڈسٹرکٹ گلگرہ تھے) اعانت اور تائید
سے حضرت مخدوم کی نہایت بلند پایہ عظیم المرتبت اور نادر الوجود اور تصوف
و معارف و حقائق کی جامع کتاب جس کے مثل فارسی زبان میں کوئی تصنیف
نہیں ہوئی یعنی اسماء الاسرار کو ۱۳۵۵ھ میں نے طبع کر کے شائع کرنے
کا شرف حاصل کیا۔ اس کے بعد ۱۳۵۶ھ میں انہیں کے مشورہ اور تائید
سے کتاب مستطاب خاتمہ جس سے زیادہ جامع مبسوط اور مکمل اور بہتر کتاب
مسائل آداب المریدین میں نہ عربی میں تصنیف ہوئی اور نہ فارسی میں میں نے
طبع اور شائع کرنے کی سعادت حاصل کی۔ اسی زمانہ میں نواب معشوق یار جنگ بہا
ہی کے مشورہ اور تائید سے ہمارے برگزیدہ صفات عالم باعمل کرم فرما مولانا

حافظ قاری محمد حامد صدیقی صاحب پروفیسر عربی و دینیات گلبرگہ کلہ نئے حضرت
مخدوم کے ملفوظات مسی بہ جوامع الکلم کو طبع کرنا کرنا شروع کیا۔

تقریباً چار سال ہوئے ہمارے صوفی مشرب جامع فضائل علم دوست
کرم فرما مولانا غوث خاں صاحب المصائب بہ نواب غوث یا جنگ بہا
کا تقریباً گلبرگہ شریف کی صوبہ داری (دکستری) پر ہوا اور وہ بزرگ اور روضہ
خورد اور ان کے لمحات اور جاگیرات کا انتظام اور نگرانی بھی حسب فرمان خسروی
اور انیس کے متعلق کر دی گئی۔ اس کا نتیجہ ہوا کہ دونوں روضوں کی جاگیروں کا انتظام
بہتر ہو گیا اور دونوں روضوں اور ان کے لمحات میں نہایت مفید اور بکار آمد اور
خوش منظر تعمیرات اور ترقیاں جلد جلد عمل میں لائی گئیں جن کی تفصیل کی یہاں
گنجائش نہیں ہے۔ ان مادی کاموں کے علاوہ دو نہایت مفید اور بکار آمد علمی کام
بھی انجام دیئے گئے ان میں ایک مفید ترین کا روضتین سے تعلق مدرسہ کا قیام ہے جس میں مجاور
اور اس آبادی کے لڑکوں اور لڑکیوں کو دینی اور دنیاوی تعلیم دی جا رہی ہے اور
دوسرا کام روضتین سے متعلق ایک کتاب خانہ موسوم بہ کتب خانہ روضتین کا
قیام ہے۔ روضہ بزرگ اور روضہ خورد میں دو تہذیبی اور اجازت سے صوبہ دار صاحب
بچی ہوئی تھیں دونوں صاحبان سجادہ کی رضامندی اور اجازت سے صوبہ دار صاحب
نے یہ سب کتابیں اس کتاب خانہ میں منتقل کر دیں اور اسکے علاوہ دوسری بہت
سی کتابیں خصوصاً حضرت مخدوم اور ان کی فرزندوں کی تصانیف مختلف ذرائع سے

عہ حضرت مخدوم سید محمد حسینی گیسو دراز کے مقبرہ کو روضہ بزرگ اور ان کے بنیہ اور
خلیفہ حضرت مخدوم سید سید حسینی المشہور بہ سید قبول اللہ حسینی کے مقبرہ کو روضہ
خورد اور دونوں کو مجموعی طور پر اختصاراً روضتین کہتے ہیں۔

حاصل کر کے اس میں داخل کیں۔ نواب معشوق یا جنگ بہادر نے بھی اپنی سب
کتابیں اس کتب خانہ کو دیدیں۔ یہ کتب خانہ مستحکم بنیاد پر قائم کیا گیا ہے اس میں
معتد بہ کتابیں جمع ہو چکی ہیں اور ہوتی جا رہی ہیں اور شائقین علم کے لئے وہ کھول
دیا گیا ہے اور ان کو مستفید کر رہا ہے نواب غوث یا جنگ بہادر نے حضرت
مخدوم اور ان کے فرزندوں کی تصانیف کو بتدیج طبع کر دینے کی ضرورت کو
بھی محسوس کیا تاکہ وہ مفقود ہونے سے بچ جائیں اور طبع ہو کر ملک میں شائع ہو جائیں
چنانچہ انکی توجہ اور حسن انتظام سے گذشتہ تین سال میں حضرت مخدوم کی تصانیف
سے ترجمہ ادب المریدین اور حطائر القدس اور چھوٹے چھوٹے رسالوں
کا ایک مجموعہ مسی بہ مجموعہ یازدہ رسائل طبع ہو کر شائع ہو چکی ہیں اور اب ان کا
دیوان مسی بہ انیس عشاق جو کتب خانہ روضتین کی تاسیس کے سلسلہ کی چوتھی کتاب
ہے طبع ہو کر شائع ہو رہا ہے مولانا حافظ قاری محمد حامد صدیقی صاحب جن کا
نام نامی پہلے آچکا ہے اور جو مدرسہ اور کتب خانہ روضتین کے اعزازی ہمسلم
میں ان کتابوں کی طباعت اور اشاعت میں بے حد دلچسپی لیتے آئے ہیں اور
اپنے مفید مشوروں اور دوسرے طریقوں سے مجھے مسلسل مدد دیتے آ رہے
ہیں جزاہ اللہ عننا خیر الجزاء

حضرت مخدوم کی ان کتابوں کی طرح جن کے خال خال نسخے موجود ہیں اس
دیوان کے نسخے بھی بہت کم باقی رہ گئے ہیں گذشتہ بارہ سال کی جستجو میں
اس کے صرف تین نسخے میری نظر سے گذرے ۹۲ لکھ لکھا ہوا ایک
نسخہ قصیدہ چوہلی (ضلع گلبرگہ شریف) کے ایک مشائخ صاحب نے نواب معشوق یا جنگ
بہادر کو گلبرگہ میں بہت اصرار کے ساتھ تحفہ دیا تھا مگر تھوڑے دنوں کے بعد
واپس لے گئے نواب معشوق یا جنگ بہادر سے لے کر میں نے اس کی نقل

کرتی تھی اور کتب خانہ آصفیہ کے ایک جدید الخط ۳۲۵ کے لکھے ہوئے نسخے سے مقابلہ کر لیا تھا۔ دونوں نسخے چونکہ بہت غلط لکھے ہوئے تھے اس لئے میرے نقل کردہ نسخہ میں مقابلہ اور تصحیح کے بعد بھی بہتیری غلطیاں رہ گئیں۔ دو سال ہوئے ایک نسخہ جس کی کتابت اوائل دسویں صدی کے معلوم ہوتی ہے اتفاقاً چند روز کے لئے میرے پاس آیا اس سے مقابلہ کر کے اپنی نقل کردہ کتاب کی تصحیح شروع کی لیکن وہ کتاب بہت جلد واپس طلب کرنی گئی اور تصحیح کا کام ناتمام رہ گیا۔ حنا اتفاق سے وہی کتاب حال میں جامع عثمانیہ کے کتب خانہ میں خریدی گئی اور ہمارے فاضل اور ادیب دوست پروفیسر ڈاکٹر محمد نظام الدین حنا پنی ایچ۔ ڈی نے جن کو حضرت مخدوم کی کتابوں اور انکی اشاعت سے بہت دلچسپی ہے مجھے اپنی نقل کردہ کتاب کا اس سے مقابلہ اور تصحیح کرنے کا موقع دیا اور میں نے شکر یہ کے ساتھ اس موقع سے فائدہ اٹھایا اور پوری کتاب کا مقابلہ کر کے جس قدر ممکن ہو سکا تصحیح کر لی۔ اللہ تعالیٰ ڈاکٹر صاحب موصوف کو جزائے خیر دے جامع عثمانیہ کی کتاب میں بھی گو کتابت کی بہت غلطیاں ہیں تاہم میرے نسخہ کی بہت بڑی حد تک تصحیح ہوئی اور کتاب اس قابل ہو گئی کہ طبائے کے لئے مطبع کو دیدی جائے اور دیدی گئی طباعت میں یہ التزام کیا گیا ہے کہ مذکورہ بالا تینوں نسخوں میں سے ایک یا دو میں کوئی لفظ بد اہتہ صحیح تھا اور بقیہ دو ایک میں بد اہتہ غلط لکھا ہوا تھا طباعت میں جو صحیح لفظ تھا وہی قائم رکھا گیا لیکن جہاں جہاں لغظوں میں اختلاف تھا لیکن وہ الفاظ معنی کے اعتبار سے صحیح تصور کئے جا سکتے تھے ان میں نے اپنی جانب سے تصرف کرنے کی جرأت نہیں کی بلکہ متن میں نواب معشوق یا جنگ بہادر کی کتاب کے الفاظ قائم رکھے اور عاشق پر ان بیان کی علامت دے کر کتب خانہ آصفیہ اور جامع عثمانیہ

یا دونوں کتابوں کے الفاظ لکھ دیئے۔ چند جگہ جہاں الفاظ مشکوک رہ گئے اور تینوں منقول عنہم نسخوں میں کسی سے بھی تصحیح نہیں ہو سکی وہاں استفہام کی علامت دیدی گئی ہے۔

حضرت مخدوم کے ملفوظ مسیحی جوامع الکلم میں او کی متعدد غزلیں منقول ہیں جس زمانہ میں انکے فرزند اکبر حضرت سید اکبر حسین ان ملفوظات کو قلمبند کر رہے تھے حضرت مخدوم جب کبھی کوئی غزل کہتے اسی روز یا ایک دو روز کے بعد اپنے فرزند کو دیدیتے اور وہ اس کو اس روز کے ملفوظ میں شریک کر لیتے یہ سب غزلیں اس دیوان میں موجود ہیں۔ جن جن تاریخوں میں یہ غزلیں کہی گئیں یا ملفوظ میں درج کی گئیں میں نے دیوان کے صفحوں کے فٹ نوٹ میں وقتاً بوقتاً لکھ دی ہیں۔

اس دیوان کے مرتب اور جامع حضرت مخدوم کے ایک برگزیدہ اور ممتاز مرید میں جنہوں نے دیباچہ بھی لکھا ہے مگر کمال ادب سے اپنا نام ظاہر نہیں کیا ہے۔ وہ لکھتے ہیں کہ حضرت مخدوم کے فرزند خرد و سید اصغر حسین قدس سرہ نے انہیں طلب کیا جب وہ حاضر ہوئے اور اوراق کا ایک مجموعہ جن میں حضرت مخدوم کی غزلیں لکھی ہوئی تھیں انہیں دیا اور فرمایا اس کو ترتیب دے کر دیوان مرتب کر دو۔ اس حکم کی تعمیل میں انہوں نے یہ دیوان مرتب اور مدون کیا اور اس کا نام انیس عشاق رکھا۔ مرتب علیہ الرحمہ نے ترتیب اور تکمیل کی تاریخ بھی دیباچہ میں لکھی ہے مگر او کی تحریر سے صاف طور پر معلوم ہوتا ہے کہ یہ کام حضرت مخدوم کے زمانہ حیات میں انجام دیا گیا۔

حضرت مخدوم کو شعر گوئی سے چنداں دلچسپی نہیں تھی چنانچہ اسرار الاسما کے دیباچہ میں جہاں اسکی تالیف کا باعث بیان فرمایا ہے لکھتے ہیں۔ "چند

گئے بلکہ زیادت از مجھے بر سنجے کہ دوح اتم پاک را گنجے باشد و عرضے کہ موت
را عرضے بود مبتلا بودم تقدیر آسمانی و خواست ربانی صحتمے را بنام ما شبتے کرد
دلغ لطیف و سبک شد گراں سنگی بیاد موارفت بخاصیت طبیعت میل
بر غزلے و شعرے شد گفتم لاحول و لا قوت الا باللہ چه کار من است و الشعراء
يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ لغت کار من شود و ضرورت نظر مایل بر سر شد در خاطر
افتاد اگر عمر گویم بارے اسرار اسرار... اس سے ظاہر ہے کہ شعر گوئی سے
انکو زیادہ دلچسپی نہیں تھی اور اسکی جانب زیادہ توجہ نہیں فرماتے تھے بلکہ جب بھی
مضامین کی آمد ہوتی یا غلبہ حال سے مجبور ہو جاتے تو بمقتضائے خاصیت طبیعت
غزل کہدیتے اسی لئے انہوں نے اپنی غزلوں کے جمع کئے جانے کا کبھی خیال
نہیں کیا انکی بہت سی ایسی باعیاں اور غزلوں کے اشعار انکی تصانیف میں پائے
جاتے ہیں جو اس دیوان میں نہیں ہیں جس سے ظاہر ہوتا ہے کہ اس میں صرف
وہی غزلیں اور باعیاں جمع کی گئیں جو حضرت تیسرا صغریٰ کے پاس محفوظ رہ
گئی تھیں۔ حروف نا۔ ج۔ خ۔ ز۔ س۔ ص۔ ض۔ ط۔ ظ۔ ع۔ غ۔ ف۔ ق۔
ک۔ گ۔ اور ل کے ردیفوں کی کوئی غزل اس میں موجود نہیں ہے یہ دیوان
جلد (۲۲۶) غزلوں اور (۲۶) اشعار کی ایک تنوی اور ۹ باعیوں کا مجموعہ
ہے۔

شعر کے عام طریقہ کے خلاف حضرت مخدوم نے اپنا کوئی خاص تخلص
بھی معین نہیں کیا انقب اور کنیت کے ساتھ انکا پورا نام صدر الدین
ابوالفتح محمد حسینی گیسو دراز تھا۔ ان میں جو مناسب معلوم ہوا غزلوں کے قطعوں
میں لائے ہیں اور ایک غزل کے مقطع میں یہ سب الفاظ جمع کر دئے ہیں
اے ابوالفتح محمد صدر دین گیسو دراز مختصر کن جیندانی قصہ خود گرد آ

حضرت سعدی کے بعد سے شعرا یہ التزام رکھتے آئے ہیں کہ اپنا تخلص غزل
کے آخر شعر میں لاتے ہیں۔ حضرت مخدوم نے یہ التزام بھی نہیں رکھا۔

حضرت مخدوم کے سوانح نگاروں کی کتابوں اور خود انکی تصنیفوں سے معلوم
نہیں ہوتا کہ فن شاعری میں انہوں نے کسی کی شاگردی کی یا اپنی غزلوں کو کسی بزرگ
کو دکھا کر ان سے اصلاح لی۔ مہدی فیاض نے انکو نہایت غیر معمولی ذہن و فکا
اور ہر علم و فن کے ساتھ مناسبت اور موزونیت تامہ رکھنے والی طبیعت و ودیعت
کی تھی شاعری کے ساتھ بھی انکو طبیعت مناسبت تھی اس لئے جب ہضامین کی آمد ہوتی تھی
غزل کہدیا کرتے تھے لیکن شعر گوئی سے چونکہ زیادہ دلچسپی نہیں تھی اس لئے تیار تو یہی ہوتا
ہے کہ شاعری میں کسی کی شاگردی کرنے اور اپنے کلام میں اصلاح لینے کی جانب ہمت نہیں ہوتی
ہوگی۔ سولہ سال کی عمر سے اتنی سال کی عمر تک وہ دہلی میں رہے۔ جب وہ پانچ سال کے
تھے حضرت امیر خسرو کی رحلت ہو چکی تھی اور ان کے بعد زمانہ دراز تک دہلی میں کوئی نامور
شاعر نہیں رہا۔ دہلی پہنچے ہی حضرت مخدوم مرید ہو کر تحصیل علوم ظاہری اور مجاہدہ باطنی میں تہمت
مصرف ہو گئے۔ اس لئے دہلی میں فن شاعری میں کسی کی شاگردی کرنے کی کوئی صورت نہ تھی اس
ایک بات ذہن میں آتی ہے کہ ۱۲۰۲ء میں جب سلطان محمد تغلق نے دہلی کے باشندوں کو بجز
دولت آباد بھیجا اس وقت (جیسا کہ غلام علی آزاد قدس سرہ نے روضۃ الاولیاء میں لکھا ہے) اس
حادثہ جیسے کثیر مریدان و معتقدان سلطان المشائخ از سکندریہ بدولت آباد شریفا درویش آمدن
امیر حسن دہلوی و سید یوسف پد حضرت سید محمد گیسو دراز و خواجہ جن و خواجہ کوشخ زین الدین قدس سرہ
اسلام جم درین مشرعان خود مرصع نوشتہ اند۔ حضرت مخدوم کی ولادت ۱۲۰۲ء میں ہوئی دولت آباد
آنے کے وقت وہ سات سال کے تھے ۱۲۰۳ء میں جب وہ دولت آباد سے دہلی واپس گئے ان کی
عمر سولہ سال کی تھی حضرت امیر حسن دہلوی دوسرے بزرگوں کے ساتھ جب ۱۲۰۳ء میں دولت آباد
آئے آخر عمر تک وہیں رہے اور ۱۲۰۳ء میں جب ان کا انتقال ہوا اسی طرح میں خلد آباد کے حصار

کے باہر دفن کئے گئے۔ حضرت مخدوم کے والد حضرت سلطان المشائخ کے مرید اور حضرت امیر حسن دہلوی کے پیر بھائی تھے۔ دونوں بزرگوں میں باہم نہایت محبت اور ارتباط تھا دولت آباد کی غریب الوطنی میں باہم صحبتیں را کرتی تھیں اس لئے ایک حد تک یقین کے ساتھ کہا جاسکتا ہے کہ ۱۲۲۰ء سے ۱۲۳۰ء تک حضرت مخدوم اپنے والد کی زندگی میں اون کے ہمراہ اور ان کے بعد بطور خود حضرت امیر حسن دہلوی کی صحبت میں حاضر اور ان کی فیضان ظاہری و باطنی سے مستفیض ہوتے رہے۔ حضرت حسن سعدی اور خسرو کے قریبی پیوستہ ہم پلہ شاعر تھے حضرت مخدوم کو شاعری کے ساتھ فطرتاً قوی مناسبت تھی اس کو محسوس کر کے حضرت حسن نے ضرورتاً جوگی ہوگی ان سے غزلیں لکھوائی ہوگی اور ان میں اصلاح دی ہوگی اور حضرت مخدوم ان کے فیض صحبت سے شاعری کے تمام قسم و اصناف اور اس کے قوانین و رموز و نکات پر بہت جلد صافی ہو گئے ہونگے میرے اس قیاس کی تائید اس سے بھی ہوتی ہے کہ گو حضرت مخدوم شیخ احمد جام اور شیخ سعدی اور امیر خسرو قدس سرہ کے معتقدین اور سعدی کو غزل کا امام مانتے ہیں مگر ان کا کلام تقریباً تمام تر حضرت حسن دہلوی کے طرز پر ہے الفاظ اور کلام کی صفائی اور لطافت اور مضامین کی بلندی اور طرز ادب میں حضرت مخدوم کے اشعار ان کے اشعار کے ساتھ شاہت نامہ رکھتے ہیں۔

حضرت سعدی کا درجہ اولیاء راشدین میں بہت رفیع اور ممتاز ہے اور غزل گوئی کے وہ لفظاً و معنیاً بلا شک و شبہ امام ہیں۔ حضرت مخدوم کو ان سے بہت عقیدت تھی۔ ان کی متعدد غزلوں کے طرز پر انہوں نے غزلیں لکھی ہیں ایف خاں کے دو شعر نقل کیے جاتے ہیں جن میں انہوں نے اپنے جانب نہایت لطیف طریقہ پر شاعرانہ تمجین کا اظہار کیا ہے۔

نظر کردن بخوبان دین سعدی است محمد ایل دین را مقتدا نیست
اگر سعدی ست مستے چشم بازے سفیر اند محمد رہنما نیست

حضرت احمد جام قدس سرہ کی ایک غزل نہایت شہور اور اظہار حقیقت کے اعتبار سے

نہایت بلند پایہ ہے۔ اس کا مطلع ہے یہ
منزل عشق از مکانے دیگر است مرد معنی را نشانے دیگر است
ہی وہ غزل ہے جسے قوالوں نے حضرت قطب قطب خواجہ قطب الدین بختیار کاکی قدس سرہ
سزہ العزیز کی ایک مجلس سماع میں گایا اور اس کے اس شہرہ آفاق شعر ہے
کشکان خجرت سلیم را ہر زماں از غیب جان دیگر است
کو سکران پر امی سخت اور قوی حالت طاری ہوئی کہ بالاخر اپنی جان عزیز کو جان آفرین کے حوالہ
کر دیا اور دنیا سے رخصت ہو گئے۔ اس غزل کے طرز پر اور امی بجا اور روایت قافیہ میں حضرت
مخدوم کی بھی ایف خاں اس دیوان میں ہے اس کا مطلع اور ایک شعر یہ ہے
مرد معنی از جهان دیگر است گو ہر لعش زکان دیگر است
کشکان غمزه معشوق را ہر زماں از لطف جان دیگر است
حضرت احمد جام اور حضرت مخدوم کے ان دونوں شعروں کو ایک سرے کے مقابلہ میں انظر
اور صاحب فقہ سلیم دیکھیں اور لطف اندوز ہوں۔

حضرت امیر حسن علاء سجدی کی ایف خاں کا ایک عجیب غریب اور حقیقت سے سراسر لبریز شعر
جن کا ضمن نہایت لطیف پیرایہ میں آد اکہا گیا ہے یہ ہے۔

دوش دیوانچہ خوش میگفت ہر کر عشق نیست ایماں نیست
حضرت مخدوم کو یہ شعر اس قدر پسند آیا کہ اس غزل کے طرز پر ایف خاں لکھی اور اس کے ایک شعر میں
حسن کے شعر کے مصرعہ ثانی کو علی حالہ قائم رکھا ہے

عشق بر خط و قال مذہب دین است ہر کر عشق نیست ایماں نیست
مصرعہ ثانیہ ایک حدیث کا لفظ بلفظ ترجمہ ہے لا ایمان لمن لا محبت له اور

اس کی ایک ہم معنی حدیث قریب قریب تو ان کی حد تک پہنچ ہوئی ہے لا یومن احدکم حتی
اكون احب لہ من ولده و والدہ و الناس اجمعین۔

ہر علم و فن کے لئے اس کے خاص اصطلاحات ہیں جب تک ان کے مفہوم سے بخوبی واقف نہوں اس علم و فن کے مضامین کو صحیح طور پر سمجھ نہیں سکتے اسی طرح صوفی شعرا نے بہت سے الفاظ کے لئے جن کو عام شعر اپنے کلام میں ان کے لغوی معنی اور عام بول چال کے مفہوم میں لاتے ہیں اصطلاحی معنی مقرر کر لئے ہیں جب تک یہ اصطلاحی معنی معلوم نہوں ان کے کلام کے صحیح معنی سمجھ میں نہیں آسکتے اس لئے بعض بزرگوں نے اپنی تصانیف میں ان الفاظ کے اصطلاحی معنی تفصیل سے بیان کر دیے ہیں حضرت مخدوم کے فرزند ابوالکلام حضرت ابوالحسن قدس سرہ نے بصرۃ الاصطلاح الصوفیہ نام کی ایک کتاب تصنیف فرمائی ہے جس میں علاوہ حقائق اور معارف کے حضرت مخدوم کے چند نہایت دقیق اشعار کی اور کتاب اسماء الامرا کے چند سطور کی شرحیں لکھی ہیں یہ کتاب انہوں نے اپنے والد بزرگوار کی اجازت اور ایسے لکھی اور ان کے ملاحظہ میں بھی گذران دی تھی اس کے باب نمبر کے آخر میں چند الفاظ کے اصطلاحی معنی بھی ان سے دریافت اور معلوم کر کے لکھ دیے ہیں جو جگہ جگہ نقل کئے جاتے ہیں۔

”بدانکہ میخانہ و میکدہ و خم خانہ باطن عارف کامل را گویند کہ دروازہ معرفت و قایق الہی باشد و ترسام دروعلانی را گویند کہ صفات ذمینیہ را کہ او تبدیل یا منتہا باشد و ترسامیہ واردات قلبی را گویند کہ بر دل سالک فرود آید و پیر خرابات معنی باطن و عارف کامل را گویند و کافر کے را گویند کہ کز یک وحدت باشد و محاربت ذوقے را گویند کہ از دل سالک بکاید و در خوش وقت سازد و ساغر و میا شے را گویند کہ از مشاہدہ فیضی اوراک معنی الہی کنند و زنا علامت بکنی و کجی در دین و متابعت راہ یقین و کلیسا و کنشت عالم یقین و عالم شہود را گویند و یار و دلدار و صفت حقیقت روحی و تجلی صفات را گویند غم و کوہ و فیض باطن را گویند کہ نسبت سالک اتق شود و در ہر گاہ کہ لب و دان را گویند حیات خواہد چشم و ابر و صفات کلام الہامی را گویند کہ برسالک وارد میشود و قلاش قلندر ال ترک را گویند یعنی آہنایک از لذات و مرادات و ہوائے نفس رستہ باشد و بہرود و شادمان جذبہ و اہل ذوق را گویند و خمار و بادہ فروش مرشد کامل را گویند ساقی و

مطرب ترغیب کنندہ و فیض رسانندہ و اہل معنی را گویند علی دوم مرشد کامل را گویند و ختر بمعنی نفس مطمئنہ را گویند۔ انچہ اصطلاحات محققان است جزوے بنظر ایشان معلوم بود و در محل نوشتہ کہ طالبے را در این اصطلاح واضح شود۔

مضمون بالا بہت مختصر ہے اور اس میں معدودے چند ہی اصطلاحات بیان کئے گئے ہیں اس لئے چند دوسرے اصطلاحی الفاظ کے مفہوم اور معنی کو علامہ محمد افضل الہ آبادی کی شرح دیوان حافظ سے انتخاب کر کے لکھ دیتا ہوں۔

عاشق شیفۃ جمال و جلال الہی را گویند مجد از طلب جہانم معشوق حق را گویند مجد از طلب جہانہ جہانہ جہانم از ان روئے کہ متحی دوستی و کس است جمال انہا ریکمال معشوق است چہرت ترغیب و طلب عاشق جلال انہا ریکمال استغنائے معشوق است از عشق عاشق شکل و وجود و ہستی حق را گویند شامل امتزاج جالیات و جلالیات را گویند عشوہ اند جذبہ را گویند مگر عز و روادن معشوق را گویند مرعاشق را گاہ بطریق لطف و گاہ بطریق قہر تہا بے بضاعتی عاشق مراد را ظاہر شود قہر است از راج الہی را گویند چشم ظہر صفت قہری را گویند چہرہ کینہ صلح قبول اعمال و عبادات را گویند پردہ موائے را گویند کہ میان عاشق و معشوق بود از لوازم طریق نہ از جہت عاشق و نہ از جہت معشوق بود حجاب موائے را گویند کہ عاشق را از معشوقہ بازدارد و بنوعی از انواع مواصلہ عاشق نقاب موائے را گویند کہ عاشق را از معشوقہ بازدارد بحکم ارادت معشوق کہ عاشق را ہنوز استعدا و تجلی ندادہ باشد تا راج سلب اختیار سالک را گویند و جمیع احوال و اعمال ظاہری و باطنی استثنائی تعلق و حقیقہ الوہیت بود کہ باہمہ مخلوقات پیوستہ است چوں تعلق خالقیت بخلوقات بیگانگی استثنائے عالم الوہیت را گویند گیسو طریق طلب را گویند ویدہ اطلاع الہی را گویند بر جمیع احوال سالک از خیر و شر چشم مست ستر الہی را گویند ہر تقصیرے را کہ از سالک در وجود آید چلیبہ عالم عجب

راگویند ناقوس مقام تفرقه را گویند - بیت مقصود و مطلوب را گویند رو سے مراتب
تجلیات را گویند خط سیاہ عالم غیب را گویند لب کلام مشرق را گویند لب شیریں
کلام بے واسطہ را گویند دست صفت قدرت را گویند بازو صفت شیت را گویند
ساعد صفت قوت را گویند انگشت صفت اطاعت را گویند وصال مقام وحدت را
گویند فراق غیبت را گویند از مقام وحدت بجزاں التفات بغیر را گویند دیوانگی مغلوبی
عاشق را گویند بندگی مقام تکلیف را گویند خواب فنا سے اختیاری را گویند در انحال
بشریت بیداری عالم صور را گویند زلف اشارت بر موجودات و تعینات و نیز اشارت
تعلی جلالی در مراتب تنزلات و ظہورات و درازی زلف اشارت بعد از انحصار انہا
کو تاہ کردن زلف رخ قدر سے از خود گرہ زدن بر زلف محکم کردن تعینات - رخ
اشارت بہ ذات الہی است باعتبار ظہور کثرت اسمائی و صفاتی ازو سے خط اشارت
بہ تعینات عالم ارواح کہ اقرب مراتب وجود است نقطہ خال اشارت بوحث حقیقت
اصطلاحات ابھی بہت باقی رہ گئے - طوالت کے خیال سے یہاں ختم کرتا ہوں۔
ذیل میں دیوان انیس العشاق سے سرسری طور پر چند اشعار نقل کئے جاتے
ہیں تاکہ اہل نظر دیکھیں کہ حضرت مخدوم کا کلام کس قدر بلند پایہ اور اکابر شعرا کے کلام
کے ہم پلہ ہے اور ان میں حقائق و معارف کس لطیف طریقہ پر بیان کئے گئے ہیں -
گر یکہ نفسے شود میسر
بیا عزیز عمر آں است
ور در سیر آں نفس بر آید
جان و دل و تن گو زبان است
عشق بازی تمام ایمان است
تسلیے خسرد بہ نسیم جوہم
مجنوں دو چہاں اگر چہ بغر وخت
جزاں دگر ندرم حاصل ازین چہاں بن
ایمان میان سینہ جانان میان جان است
سرحہ باشد استنار از چہیت
جہد اگر نیست دیگر را وجود

مرآة روح القدس دادہ است چند
سہ آنکہ حجاب عشق مست اند
کہ شو با قلبے قالب جگلی روح
بیہوش زیادہ است اند
بر لوح وجود جرحہ دیدند
لے کمی پری سپر ادیانہ
عشقبازی اختیار مانہ بود
عاشق نہ بود بشرع ماغوذ
عشق آمد و نوار و او اشہ
مفراق آں قبا پوش و گلدار
میشوق بہ پیش او خود آمد
چوں من تو دو صد ہزار داری
خبر ویاں از جمال اللہ نشانے مید
تے صفائی ندرم تا کم غفل
ز آب دیدگان کردیم وضو سے
تیمم بر در رخسار کردیم
نمازے جانب آں یار کردیم
تحدت کہ در صدر حیات است
گور من اگر وقتے تیائی
بوالفتح بوشش بادہ خوش باش
اگر تو پند گوی نیک خواہی
آے محمد ترا میر نہیت
جوانی عشق در پری فراغت
سیر خسرتے گرا جانے است
دے باوے اگر کرد میسر
تہم کرد عالم نام او شد
کہ شو با قلبے قالب جگلی روح
بیہوش زیادہ است اند
جز نقش نگار پاک شستند
زلف خود را گوچرا دیوانہ کرد
سہرا خواہمند بر سر می نہند
عشق آمد و نوار و او اشہ
تمیص ہستی مارا دوتا کرد
در عشق کیلک یک قدم زد
من جز تو کے دگر ندرم
ابر را گزرا لغوانی نیت فرغے جز بنام
تیمم بر در رخسار کردیم
نمازے جانب آں یار کردیم
کشاہدہ بین ازین اسرار باہم
بے اسرار معزوم است تراہم
از غیر خدا وے حسد کن
مزید در و مارا کن دعائے
راہ حق بے عنایت پیرے
تو گوی مشک بودہ سیر گشتہ
ہاں ساعت شمار از زندگانی
تو آں دم را شمار از زندگانی
زیک چشک دو صد گونہ بلاے

اب میں اس مقالہ کو اپنے بادشاہ ظل سبحانی خلیفہ الرحمانی امیر المؤمنین امام المسلمین
عدل گستر علم پرور سلطان العلوم میر عثمان علی جمال بہا اور خلد اللہ لکم وسلطتکم وقع اشد
کا تہ المسلمین بطول عمر ہم و تقابہم کے از یاد عمر و دولت و اقبال یختم کرتا ہوں۔
وَاحْزَنُوا فَاِنَّ السَّحَابَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذَاتَ الْعَالَمِينَ۔

فاکار

حیدرآباد دکن

۱۲ شوال المکرم ۱۳۶۶ھ

سید عطا حین

دیوان

حضرت قدوة السالکین زبده العارفین
مخدوم ابو الفتح ولی الاکبر الصادق خواجہ بندہ نواز

سید محمد حسین گیسو دراز

قدس اللہ سرہ العزیز

المسجد

انيس العشاق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حمد بے حد و شکر بے حد مخلصی را که غنچه روان از گلبرگ زبان کمال قدرت
خوش خندان گردانید و تخریک ابترجمان کنونات سراپا برمان کتوبات ضما کر کرد
فضلا را از فضل عظیم و کرم جیم قوت انشا قدرت املا بخشید تا در بسط صحائف فضل
فصاحت و تشریح لطائف علم و بلاغت نکته موهوم و سر مکتوم ظاهر گردانید

این

و د لک فضل الله یوقیه من یقتناء نظم

آدم از و شده بموقف عرض برده تشریف جاعل فی الارض

یافته از درش خلیل صفا گشته مخصوص الذی و کفایت

وصلوات طیبات بر گل بوستان او تیت جوامع الکلم و سر و گلستان علامه الانسکان

مانند بیکم شهباز ولایت بلاغ و شهروار فضائل آیت بازن سید کونین

مقصود تقلیدن های هویت بهم معرفت او معروف است و طاووس ملائکه پر پر

بال عنایت او مخصوص نظم

بلال حبش ملبس و ام او او یس مین بندۀ نام او

از احسان او کعبه راقع باب ز فیض کفش یافته ز مزم آب

لبلان صدیق اسلام نجای محمدی بلند آواز اند کفر عنقه هم سنیانهم و اصلنا لهم

یوم و شان معابد اصنام که مخالف این آسنگ اند تعسفاً لله و اصل اعمالهم
هر گران شود اخلاص است و رویوان عشق بر سرش طغرای اجر غیب ممنون می کشند

بعد تو حید احد و محمد احد مدح شیخ خود که غواص دریای معرفت و سیاح صحرائ و حد

پیشواست توطنان فرود خاک ره نمل ساکنان قبه افلاک بادشاهی که دنیا و آخرت

فره از ساحت استاز اوست و دریاچه ملک و ملکوت نقشه از بوستان اجناب

اسلام یای من انقا حسنة از طیب طار قدم او یافته است و ملکوت

فارغیض انهما مبارکه از سین سجاده او انعام داشته نظم

صبح از روش و تا کرد و قیام آسما شب ز زلفش پاره کرده جاها ما ماستاب

خداوند سلسله سیمج بشده الادوار ماد اسر الفلک الدار اعنی سلطان العاشقین

رحمة للعالمین لجا العارفين تجار الواصلین شیخ صدر الملة والدين ابو الفتح يوسف الحنفی

سرفراز عاشقان سرور سید محمد کیسور راز

نماند بعضی سال کسی در گرو که دار و چنین سید پیش رو

ابقاه الله منمکننا علی سریر السمر من یسقم بیوم النشور ماد امت الشمس

باز غة و الطلم طالعة

عرض میدار و جامع این خزینه و مولف این سفینه که روزی مخدوم زاده و شیخ

بر جاده در دریای نبوت سر و بستان قوت جگر گوشه حضرت نبوی شمع و دو دان مصطفوی

پیشوای اهل علم و تحقیق مقتدای اهل فکر و تدقیق بانی مسانی دین و ملت قانع بیخ کفر و بیخ

مردان دینی سید محمد اصغر حبیبی که در ایام دولت او عفو و فصل منظم است و

و بنا بر جمل منهدم

شرف ذات او بین نه بس است که رسول خداست را نبی است

بند و را طلب فرمود بر موجب فرمان بشتا قتم و سعادت خدمت در یافتن اشارت کرد

سرور عاشقان فرسوز

بر سجاد

بجواهر منظوم که از سوسن زبان مخدوم جهانیاں سرور سید محمد گلمیو دراز بر عالمیاں تبار
گشته چون گل در اوراق فراهم می باید آرد و تا لبلاں سخن ساز و طویان شعر پر از جن شد
طاهریم بخوای این ترانه مترنم گردند - سر بر زمین اطاعت سودم اما بجز دو مطالعه سمند
جولان ناطق بر جانند و غراب خیال عقل پر بر انداخت از آنکه در هر روز مر از اهل ظاهر
را نظرت و اهل باطن را فکرست و هم بلغا را عبرتست و فصحا را زبنتست تو اندر و پس بر حکم
اشارت فرزند نظم و قصاید شعر گرد آورده مجموعه ساخته انیس العشاق
نام نهاده آمد اسم بر وفق مسی باشد اللهم اجعل محبوبانی قلوب المومنین بحق
شیخی و حبله و رسول رب العالمین

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

توحید و نعمت و مناقب صحابه کرام رضوان اللہ عنہم

و عن حمد و رسم و المثل

قرب ذاتہ من کل شیء

و لکن لیس بوصف بالمتصال

بعید ذاتہ ایضاً و لکن

بلا و صف للتفرق و انفصال

تفرق عن مکان حال مند

و لا یوجد مکان عند خال

صلوة و السلام علی رسول

حمید احمد حسن الخصال

کثر نور و احقر بر روغت

شریف شافع اهل اضلال

علی اصحابه تسلیم عبد

ذلیل خاضع ذی الابتذال

صدق صادق صلیق صدق

ابو حفص هو الفاروق حقاً

و ذوالنورین عثمان ابن عفان

و رابعه علی زوج زهرا

هو الهادی هو الداعی هو السنا

و ذالشیوخ الشیوخ بلا احتمال

هو الغم و الهمام لا اهل زهد

لما الخرقه بلا و هم الزوال

فیه

و ای

سج

مناجات باری تبارک تعالیٰ

ای خداوندے کہ از جوش جہاں وجود
 ای خداوندے کہ از پوش ہم عالم بہ بود
 ای خداوندے کہ اورا شد ظہور از بودا
 بود ما موجود شد از بود و از نا بود بود
 ای خداوندے کہ از درات عالم محیط
 عالم و آدم ہم ازوے یافتہ یکیک شہود
 ای خداوندے کہ آدم شد مثال ذات تو
 چوں محمد خود برآمد و خوش از چوب عود
 ای خداوندے کہ خود را خود بخود نظر کرد
 شخص او مرآت شد نسبت در گفت و شنود
 ای خداوندے کہ جودت نیست جز عین وجود
 عین تو در عین احمد خویشین را داد نمود
 ای خداوندے کہ غیرے را ز عبرت برگرفت
 از ہمہ رسم و خیال و وہم اورا بر زدود
 ای خداوندے کہ عین با عین عین عیان است
 ای ابو الفتح او بیاد عین ما را درر بود

ای منشرہ ذات تو از مثل و از امثال ما
 وی مبر او صف تو از گفت تر سا و یہود

فی مناقب حضرت شیخ نصیر الدین محمد قدس اللہ سرہ العزیز

دل و جانم فدای آن جوان باد
 مبارک طلعتی میوں صبا ہے
 غلام و چاکر میگوں لے شو
 نشستہ بودہ ام محمود و عجمیں
 چه نیم ناگہاں از در در آمد
 برفت اندوہ و غم حملہ یہ کیسار
 ہزاراں آفریں بر جان عاشق
 اگر شنیدین کج خسائے در دل
 و گردن فاقہ و مسجد آید
 کہ از وی جان عجمیے شو دشاد
 کہ آید یار میخوردہ زدہ باد
 بشو از بندگی ای خواجہ آزاد
 رسیداں یار من مارا بفریاد
 سخنہ شست در بر بوسہ داد
 در آمد روح و راحت گشتہ دل شا
 فدائے یار ساز بود و بنیاد
 خیال جدیدیے صبت در یاد
 بجآ آر دے ذکر او واراد

م محزون

مشایخ را کند خدمت تو وضع
 بوسد پای ہرزاد و عباد
 نخواہد جز مزید عشق و در سے
 بخوید جز وصال یار نونشا و
 خوشی و خرمی خواہد ہمہ کس
 محمد درو و غنم بزاد و بزواد

شداست بر سینه صدر این صورت
 نصیر الحق اورا کرد ارشاد

رولیف الف

چشم اور بخور میسار در مرا
 لعل او محمود میسار در مرا
 جسد او کہ خانہا ویراں کند
 ہم بدن محمود میسار در مرا
 رہنمونی وصل ہم معشوق کرد
 سخت بد میں دور میسار در مرا
 حسن او عالم گرفت است ہم از ا
 عاشق و مشہور میسار در مرا
 خواہم از جو تو نامہ پیش خلق
 عز تو مستور میسار در مرا

من نخواہم دل بہ دل بندے وہم
 حن تو مجبور میسار در مرا

در روے خوبویاں ستر نہانت پیدا
 در چشم مست و غلطان عین عمانت پیدا
 جام سفال و شیشہ پر کن پیرو و صافیت
 مقصود است مستی ہر دو ہمانست پیدا
 در صحن باغ و بہتان در لالہ و گلستاں
 سر و دست قد گلگون نوبر جوانست پیدا
 در حن گلستاں میں از جیب تا پداناں
 در شکل سرو قدان طرز فلاخت پیدا
 مردم تبا کہ دیدم زخمے نبود لسیکن
 مرقاں و ابرو اش تیریکمانست پیدا

بیار خواستم کہ نہاں عشق بازے
 ابو الفتح روستائی کو از زیانست پیدا

دوستان می دهند پند مرا
دشمنان طعنهای زنند مرا
پیر گشتی و عشق می باز می
احتمال از سر است چند مرا
من مخلوق عشق با ناستم
که بود پسند سوخند مرا
من که آزاد سرفراز ستم
زلف او گشت پای بند مرا
خان و مان دلم پریشان شد
جدا دور بلا لگند مرا
گریه و آه صییت هر نفس
دوستی کرد و دور سوخند مرا
سوزش شمع رخ سرفروز دید
گر بسوزند چون سپند مرا
آتش عشق آبرویم ریخت
خاک بادا وجود بند مرا
تا به عشق گرم تر بکنند
چون کبابی بران بند مرا

پرو بابت مگر محمد سوخت

ببخ و بنیاد عشق کند مرا

من سوخته دل مرا جگر با
من ریخته تن مرا خطر با
از دست تو ای جوان خود کام
در سینه مرا بے حجب مرا
گشتی نه بر روز آه شب با
بخت رقیب بست مرا
ثابت قدمی نه تو ای یار
بگر بکش فتاده مرا
بوسه زد مش بغمه کا زید
دشمن شده پراز شکر با
دارم بوسه که اندک تو
بخرامی و من کنم نظر با
و رفتی چه شب کنم گذر با

به خرام به من تو مردان را

اندند دوست و کس را

دارد دل من ز من خطر با
از جان و تنم بے حذر با
له حضرت سید گیسو در انبیا غزل را بتاریخ ۲۹ رمضان سنه ۱۰۰۰ روز و شب تمام فرمودند سنه ۱۰۰۰ روز و شب تمام فرمودند
رقم فرمودند سنه ۱۰۰۰ روز و شب تمام فرمودند سنه ۱۰۰۰ روز و شب تمام فرمودند

باری که نه سادو ام برین تن
من دانم و دل کجا و گر با
از کوره دل شراره بر خاست
بفت در که از ان پراز سقر با
از دیدن خوب توبه عا شا
من دارم به طرف نظر با
بے رویی که است آن جوان مرد
ور کوشش کرده ام بسی گذر با
وقتی بغلط بگفت این کیت
افروخته مهر و سوخت جگر با
آن جعد و سرین که دید با ایستاد
پوچ حضرت دوست در کمر با
بولفح نه پخت حنم تر ماند
کرده است اگر چه بس سفر با
با این که خراب و زار و خسته است
دارد دل من از این جگر با
دل تنگی است جان مارا
بانان گیسو تو یارا
هر کس به تعلق گرفتد
مارا پس جعد تو سوارا
شقتا که دوست بفرما
از لعل حیات بخش مارا
مانی که بی چهره با زانست
جیرانست ز نقش تو نکارا
من سبک عشق را چه گویم
گاویت و خست من نکارا
فریاد ز دستت هر بار
ای استمگر کار روزگار
سر و چو تو در فریب مزیبا
در باغ نیست و در صفا
از فضل خدا مر است عشوق
ز و دیدم صورت خدایا

ز ان سر و قیام پوش و ممدوی

بولفح عر عراست شمسارا

لعل میگو خراب کرد مرا
زلف شبگون ز تاب برود مرا
غرض ما خوشی و مستی بس
نیست گصاف ده تو درود مرا
هر که را خدا نصیب کرد
آفریده است بهر درود مرا

سه روز و شب تمام فرمودند سنه ۱۰۰۰ روز و شب تمام فرمودند

بدر کمر

پیر عشق بگفت کس جوان

استاد

دانی کرمبال

ز ان روئے بیدیه ام

یک کرشمه که آن بستم کرد از دل و جان و تن ببرد مرا
 تو محمد چرا ضعیف شدی
 بزم آن کب سیرین بخورد مرا
 عشق بازی سز و چو ناله کو بیازد بقتل جانے را
 هر که از جور یار می نالد او مدارد ز عاشقی نشانه را
 غمزه اش و عده کرد خوزیزی آب او میدید زبانه را
 هر که خوبه ندید و عشق نباخت کور دل دان ندید است چنانے را
 عمر که چه هزار سال شود نیست آن در حجاب زمانے را
 خیر و دیان سرانغ و خلوت مست در برگرفته چنانے را

ندید جانے را

اے محمد تو عشق باز
 من نہ بنیم دم سردی فغانے را

ما تم اسیر تو نگارا در یاب ز لطف خویش مارا
 گذار بد رو و غم بنمیرم سپار بدست هم مارا
 یعنی که روا بود شرم از سحر و جفت کشی گذارا
 رنجورم از آن دو چشم پیا اکنون ز که جویمه شفقارا
 عمر آنچه در از این استم زان جعد نشد خلاص مارا
 بواجف غمی است ز تو چو یاری ز کند کسے دفلا

تو مست کن عشق را چه گوئی

خاریت و خریدی ننگارا

نشان ده خانه خسار مارا یہ از صد مخزن اسرار مارا
 مبارک باد اے جمع خرابات شہود و ذوق من مستی شمارا

پرسی
گادیت
نشان خان

تو غالی ذوق و مستی را چه گوئی ستوری یا خری یا سنگب خارا
 توئی سلطان شہر خبر و یاب و لیکن بیچ نہ نوازی گذارا
 شمارا جنت الفروخس نادنی منم خود مستد و در و بلارا
 محمد مر و عشق جز تو کس میت

کہ نوشی و مبدم جام جفارا

نمی بازند جہاں جز جفا با نباشد عاشقان را جز وفا با
 گراز مرغے شکستہ است بال شہیر کجا باشد جوانے آن جوانا
 کشیدہ دامن او از ناز میرفت زہر سومر دامن گفتہ دعا با
 اگر تو نہ و عشق را بسب بازی ضرورت بر غوری از کسے دفلا
 کجا بر روی او امانت او چشم از و دیدم ہر سرخ و بلا با
 مرا شامی نمی بخشد کنا سے مرا مطرب نمی سازد نوا با
 بد تو در و جہراں ساختن من اگر چه وصل تو نہ بد صفا با
 زور و عشق در مانے بستم بر لے آن بہتیم تا کجا با
 ہمہ کس یک زبان مارا بنمود کہ در و عشق را نبود و و با
 ز لطف و دوستی و شنام فرای بر آید تا زجاں من دعا با

محمد گر بد رو و غم بسازی

ز رخ عشق یا بی بس شفا با

اگر زلف تو می کند مست با لعل لب تو کند در کم با
 از لعل تو قطره چکیدہ در جوش از آن شدند غم با
 از سینہ و دل گذشت تیاریب پرگشت از آن بلے شکم با
 و اشد کشیم از تو غافل بر باد رخت ز نیم دم با

بلا سے درد

سل کند بے کرم با

از حاصل عشق تقدیر شد
 در کوچه شادمان گذر کن
 وز نه خرد پنجم جویم
 ابوی تو ہم کیے بلاست
 میخواند مردان دین را
 برونگمان مگر که قسب است
 بسیم گره بدر و غم
 می باز و راں گذر و رم
 گریست امیر با علم
 بہر چہ زود است ورنہ غم
 نغز اندازان قدم
 در سجدہ شدند بانف و غم

تغزین

بوالفتح حدیث عشق بر خواں

در کار مدار ہم تسلیم

ساقی بخواب آلودہ ام غرقاب کن پیانہ
 گر بر منے عاشق شدی بنیادیں را کن خراب
 عاشق غزائے گشتہ ام شد خاطر موصی
 یارب چه چیز است آن عدو دعوی خدائی
 شب اہمتم باحمیے گویم حدیث زلف تو
 در خواب دیدم گوینا جعد تو بر خودی کشم
 مرغ ہوا اندر قفس افتادہ بے دانہ
 ای صدر پائیش گیر تا سر حبد را نشاؤ کند

قالباش
ن شای غلامی ہم در پچہ
پروانہ را
ن میوزد

بوالفتح میوزی ہمی از غیرت شمع رخاں

کان شامدان ماہ رو سوزند ہر پروانہ را

زوفزونی ووشکایے دل با
 آن کیے شایہ قیاوش وکلاہ
 آمدہ ہم جاں خدستے آوردہ ام
 بروجاں از تن چو کہ از کمر را
 با وجودم کرد سپیرا ہن دوتا
 او در دوش نام جائے مرجا

کلاوار
آدم

ای اجل یک لمحہ صبرے بکن
 بت پرستے مشر کے بچوں نے
 شاد باش اے مجلس روحانیں
 مردان سے را پیا الہی کشد
 خوب را دیدن ندانم ہر کے
 اہل دل را شد محض مقتدا

پیشوائے عشق بازاں نہ ہاں

عشق بازے کہ ہر شہ در احتفا

مادر م عشق باز را د مرا
 مسک پروردہ بلا غم
 اوستا و معسلم شفق
 دوستانم کیے گوینم
 لاجرم خاطرے شکستہ شوم

دل بوالفتح ہر ہم بریں آسود

راضییم ہر چہ دوست و او را

اے عکس رخت برودہ سر و رخ قمر ما
 رشک لب تو آرزوئے جان و دل است
 گر گشتہ کنی دل ز جسم زلف پریشا
 پروانہ صفت جاں بدہم خرم و خندا
 روشن شووت سوز دل عاشق سکیں
 نافل مشواز سوز دل سوختہ یارب
 یاد آوری از دین گریاں محمد

گر با شدت اے دوست گدا بر کبریا

رویفاب
هر کسی را در ازل شد قسمت رخ و طرب
عالم را استعاضه باشد از رخ و بلا
سرور اما سر فرازی همچو طوبی شد بلند
آرزوی داشتیم در سر که عمری یکد با
لاف احیا و امانت چشم و لعش میکنند
عشق آمد نکست توحید را تعلیم کرد

نام من عاشق نهاد و در منی شد لقب
عاشقان را خود نباشد چیز بهی قسمت طلب
راست و عده نیست لیکن خلق نازد بهی
بوسه از ذوق مستی یک دو گانه هم لب
مردمان گویند آمانا و من در عجب
من هم از تعلیم او کردم بهی مستی طلب
ای محمد هر بلا که گزشتش آمد ترا
گردی از تو بر آید رفتی از شرط او ب

هستی طلب

بوسه

دلش بگرفت که همچو آ
دلش بگرفت زین جور بایست

زتاب

کرده

اے خدایا خانه خراب خراب
خوش بودم سر که باشد پر خراب
خواستیم گراز بیانت بوسه
بر لبش بر دم گمان آب لیک
لعل گویان نماند که هم همچو بایست
بی تو از زنده با نم یک نفس
ز آتش هجران تو من خوستم
بر سر من و حسب تو دوستی زدم
و عده کشتن که دینم کرده
لعل با آب و دهن آمیخته است
ای محمد عشق را مداح باش

ز آنکه بنیاد مرا دادند آس
مستی لعل لبش باشد شراب
یک دو ذوقی را بن فرج او ب
چون قریب او شدم دیدم سر آ
هم شراب و هم حریف و هم کباب
می سزود بر ما کنی گریه عتاب
سوختم من خوستم رقم زتاب
مردمان را شد گران بلکه عتاب
گفته اند انجیرای جان می تاب
شکره مل گشته است اندر کلاب
مدح او میگویند هر فصلی و باب

ز خواب هر چه می آید بر مغرب
سرشت شان هم از من نمکست
و فای کن بوعده یا خلاصی
نظر بر چشم مستت فرض عین است
اشارت بوسه شد آنگه چنان است
تو کان رحمتی خوش وقت و اصل
مبارک باد بمنوں را که لیلی
خوش آن مرغی که در دام تو افتاد

جفا و جور ایشان محض مطلوب
همه بنجار ایشان است مرغوب
که از محبوب باشد جمله محبوب
از و اغماض باشد اکبر الحوب
کریمان ناز که دارند محبوب
تو عین مهر و مهربی پاره محبوب
ز عقل و کوشش او را که مثنوی
بطیعم در و غم گشت است مرثی

بدست خویش کشتن و عده کردی
محمدر اجزای خود صیبت مطلوب

چشم پیاله ایست که زوی چیکه شراب
ما بوسه خواستیم تو دوشه بی زنی
تو خنده و زتاب زنی نغم ساز را
بر گور با چو بگذری اے دوست ناگهان
لعل تو شهید فالص وصل تو عین من
مسکین عشق را نی چو کاندراں
از غمزه اشق پرس که خونی است یا نه او
ترسم که خلق باز پریشان شود چو من

لعل تو نقل ما ست باں تنگ کباب
این بهترک نباشد ما را در جواب
آهنگ کرده که کنی جان ما خراب
یک خنده بزنی که پرستم من از غتاب
جدید تو مشک و غیره تو چون کلاب
تا او بر می به بیند رویت کن شتاب
واگه به چشم خویش به بین و کن عتاب
بیرون میاز خانه بداده بجدتاب

بوالفتح را گوی بجز در و سندیج
الحق که نیست بهتر از منی و گر خطاب

شوب

من

در

رودیف تا

بارگرت بردرخصتار نیست
 بار اگر بردرخصتار نیست
 مردنه تا هر سه دل خون نه
 هر کونه می خوردنه مستی چشید
 هر که شنبه با مردوتے سخت
 شوهر گو منزل ویرانه گو

تا
شهر کے منزل ویرانہ

چونکہ درو خانہ خصتار نیست

مرا این مردود دیده جو بار است
 بیک غمزہ دو صد دل بجان شد
 ز شکل حجب او پس کی چو نہ است
 خیال لعل او سرست کرده است
 چو عشق آمد برون خود زت است
 جمال و جلوه عاشق نہ بیند
 کہ در کوئی جوانے ننگار است

تا
تیرہ

تا
پندرہ

بحق الحق ابوالفتح آنچہ گوید

محمد پیر احمد حق گذار است

چو کار عاشقان رسم و قنایت
 اگر گیتا شوئی با عشق و بادہ
 امید وصل و ترس بجز بر خاست
 بکن رقصے نوائے خود قنایت

تا
یکے شد با بے حال گناہ

ترا بیکانگان مقصود و مرضی
 صبح انیر روئے مہر افروز
 ترا در سر موئے باد شازی
 وضوے عاشقان از آب خون است

محمد عاشقی بہرودہ کارے است

ولے آفت درین عالم دو قنایت

این فصل بہار بوستان است
 ہنگام کنار و بوسہ انیت
 این دور شراب وقت ساقی است
 ای مرغ ز جفت خویش یادار
 گر یک نفسے شوو میسر
 و در سر آن نفس بر آید
 از ساقی سادہ لعل میگوں
 یک بوسہ اگر شود اشارت
 بوافتح شدی تو پیر لیکن
 این شیفنگی ہنوز بر جا است
 ہم جان و سر تو کاین گمان است

این شیوہ تست بیوفائی

بوافتح اسیر جاودان است

اے محمد عاشقی کار تو نیست
 کیست کو عاشق نشد بر روی تو

زانکہ در دور رخ و غم باز تو نیست

وانگہے در کوئے تو خار تو نیست

رسم ما حفظ و فساداری بود جز برین جور و جفا کار تو نیست
 بر زمین جان هر بیدل به بین باشدی هم داغ افکار تو نیست
 آن رقیب بدگهر گوید مرا باز گرو از در بر و بار تو نیست
 ای محمد آه و ناله از کجاست

در مندی چکس یار تو نیست

در دیده بجای خواب آب است و دیده پی و پیش شتاب است
 گر نیست شراب و ذوق سستی نزد دل من جهان خراب است
 معشوق چشم جان بنه دید بر عاشق بیدل این غراب است
 گزگز مرادف خطا شد باز کوش قوی هر صواب است
 گلگون مرا چشم خون شد آن قطره که چکد گلاب است
 دشنام ده و بزنی قفای جانان سبوت ترا ثواب است

بول قفح تراست نام عاشق

هم سید مبتلا خطاب است

قدح ساقی چو مالال کز دست بسوی من ز لطف اقبال کرد است
 سوار مست من در یک قلیچه چون مودان دو صد پال کرد است
 ز دور او میرسد تیغ کشیده دل و جان پیش آفتاب کرد است
 بشارت میدهد طایر بخونم که ریزد مایه ز سیکو فال کرد است
 خطاب عشق شد او را مسلم که بذل نفس و جاه و مال کرد است
 خیال محس او دور و هم کن نیست زبان عاقلان را لال کرد است
 پریشان کرده ز نفسین خود دید محمد را نقب ابدال کرد است
 جیل من جمال اندر ویش جمال او حدیث اجمال کرد است

تا
باشدین

مرخش سرخ و سپید است تبارا که این شیوه سپندین سال کرد است
 ابو الفخا ترانا سے بلند است
 مگر سرو سے ترا پا مال کرد است

مرا تا جان بود در تن مجال است که گویم جز تو سے را هم جمال است
 اگر ساقی تو خواهی بود مارا بده بادا که سے خوردن حلال است
 و گریار سے بدست خویش میدا ترا تقوی درین صورت وبال است
 نباشد عشق بازی را نشانی مگر که ترک جاہ و بذل مال است
 سخا هم پرده بر روی تو هرگز صیانت لیک ازین کمال است
 بتا باطل عمل سر و عشق بازی کمال اندر کمال اندر کمال است

ترا هر روز بر سر سے دو خدمت

مرا هر دم نزول ارتحال است

برو سے خوب دیدن اعتباریت بزلف یا رب تن کار و باریت
 نظر برو سے خواب نیست نهی سخن در بوسه و جیک کناریت
 قد و بالا سے او سر و درت است سرین و جبد بر که شسته ماریت
 موادر نفس عاشق عاشر لند بلا سے او خیال و صلح اناریت
 درون شیشه رنگ آمیزی است مگر بر لوح دل نقش نگاریت
 جہاں در ذوق مستی و تمتع دل مسکین گرفتار نگاریت
 مسلمانان مرا فسر یا فسر یا ازاں بد نفسے خود بین شہواریت
 قومی نازی جمال و جاہ و خوبی مراد فقر و خواری افتخاریت

محمد پیر شد در عشق بازی

که او را عشق بازی اختیاریت

عشق بازی خط کہ بر جان است
سرم زیر پائے یار من است
یار مارا دگر ہمت شائے نیت
مردمان دیدہ اندر چشم
قد او بس بلند جسد دراز
وصف اور اندھماکان است

رمن

ای محمد ترا مبارک باد

دل و جان و تن تو جاناں است

مبارک فتنے باشد کہ بعد از و ہماں ہست
نداری اگر انعام چہ دانی درد و سوز من
چہ لذت دارد آن حلوا کہ خوانند ششخی خوار
مرا گونی بیار من وے بگذار خود خورا
مرنج از من نگارینا کہ بے از رحمت بود
اشادت بوسہ کر دم چہ افتد در دوان تو
ز تنگی دوان تو کہ شکر باری ہستند
مرا بر دار فرمودی مرا دشنام دادی

تہن

سخنکائے ہست

مسلم دعوی عشقت نباشد جز محمد را
کہ ترک جاہ خود کردہ اے ہم ندانے ہست

آن یار این نیست کہ از وی ننگار نیست
ہر تیرہ غمزہ کز طرف چشم او کشود
افتاد تا تسلق با حجب او مرا
اندو گیس چسپرنی گریہ ز بہر حیت

بوقفتح را چہ پرسی حاشں چگونہ گشتہ
او پیر گشت و در ہر جفا آب سے نمود
جز در و مند سکیں زار و نزار نیست
امر و جز بکاسے و آسے بکاز نیست

طیبتہم طرفہ

بیار دل طپیدہ و ہسم ہر طرف دید
حاصل بجز ننگا پو و در دو و ننگار نیست

شہر نباشد کہ در و خانہ شمار نیست
باد نہ فوشد گراں سونتہ و در ہستند
ہنیت اگر علم بہ ستار و کبر گشتہ
درد کہ در ماں نمود سوز مبارز گشتہ
دل کہ در و چاشنی سوز دل افروز
من ہمہ شب خفتہ ام بایر مرد گسار
خواجہ بوا لفسخ را گو کہ سلام علیک
صبح قیامت دیدم لفسخ بصور آمدہ

گر چہ

بہت سار کبر

دیش و ستار کو جزو

بہت

خود

سید کیسوی در از شد سخن تو بلند

کو تہ کن چوں کے محرم اسرار نیست

شراب لعل بین شیریں شراب نیست
چہ جائے طعنہ عاشق مبتلا را
سوائے بوسہ کر دم او بزود ووش
چو ترک غمزہ تیرے بر خطا کرو
ز بانہش را بچو شیدم لعابش

چو حرف عشق خواندم گشت مرقوم

محمد اکتاب عشق باہیست

معتوقه من ز نسل آدم نیست
روح القدس است روح رحمت
در وصف چگونگی و چونی
خال و لب او شب است و روز
شادی ز پس غم است و غم از پس
مارا هم غم است و شادی نیست

آن بوالفتح شاد باش و خرم
معتوقه من ز نسل آدم نیست

کمند جدا و دام هوامیت
ریخ تاباش شمع شهرافروز
کنار غرق در یائے محبت
چو سپدم میدی ای خواجه زاهد
نظر کردن بخوبان دین سعدیست

اگر سعدیت می چشم بانی
سفر الله محمد ره نهامیت

امروزاه من بطریقے درآمده است
سلطان خوبویان و سالار و لبلا
از صحبتش بیشتر صبرے نمی شود
خوب از کسے نه مید خوش نغمه نشنود
بجران کسے نخواهد ناگراقتدش
انکار و رد عشق و محبت کسے نه کرد
ع - برود و کشتن است و غم زدی قده ستمه مرفر موده شد
ع - برود و کشتن هم دی العوج ستمه مرفر موده شد

یاران عشق باز یکے تحفه بشنود
اسرار و در عشق ابوالفتح را پیرس

مرغ و لم بدام محبت اسیر شد
باز او جوانگیر و ز قده برآمده است

شراب عشق را لعل تو پیمانست
سر زلفت که دام صید دلهاست
لب لب و سیه فامے بران لب
تو در عیش و خوشی احسن انصاف
ترا با من همین عکس و عبادت
بلانے من درین پیری و گر نیست

محمد پیر شد عیش همین است
همین با گوکان رنگے و چو گانست

گرداه حق ترافسراغ است
جز دلیر دیا حکایت او
وه دیدن سوے بے غنیاً
جز بر دور تو سرے ندام
مرغ دل من بدام شخصے است
هم سر و لبست پارسا است

بوالفتح بن نقد وقت خوش باش
گرداه حق ترافسراغ است

کف پایت ملای باجلالت
لب لعلت شراب بے ملالت

ع - برود و کشتن است و غم زدی قده ستمه مرفر موده شد
ع - برود و کشتن هم دی العوج ستمه مرفر موده شد

حکایت امر و شباب احسن الوجہ نباشد جز وجودت را مثال
 جہاں تا بود غلبان نیست بودند نہ بودہ است بیچ خوبے کلمات
 نباشد سرو زان حسن رفتار نباشد قامتے براعت الدت
 بے خور و پری دیوانہ تو بے انس و ملک ہم در خیالت
 وے بے توحیاتے عاشق اللہ زمانے بے توبودن وہ خجالت
 ترا علی کہ روے یار نہ نمود مخواں طیش کہ ہست میں جہالت

شبے با ماہ روے خوش غنودم
 محمد بودہ ام در ذوق حالت

مرا با عشق بازی عشق بازیست نہ با جہاں و وصلت کار سازیت
 جمالش عشق مرا مبتلا کرد چہ باشد وصل جہاں ایچ بازیست
 اگر با درد دریاں ہست کارے حقیقت دال کہ این عشق مجاز
 ز عاشق گریہ و عجز و تاسف ز معشوقہ بکبر سر فرزیت
 فدائے یک نظر سر و دوجہاں باد بر آن غمزہ کہ غمازی غازیست
 کنار و بوسہ عاشق را ہونہ ہست و گر ہست عشق نیستا یر کہ گداز
 لب تو با ہم آلودہ گرشد نگار نیست غم جانم نازیست
 حدیث عشق قاتل را چہ نسبت چہ عقل بو علی و فخر از زیست

محمد عشق کلپا کب از آن است
 محمد عشق بازی بے نیازیست

میگوں لب مرا صفا نیست آن مای عزیز را وفا نیست
 گریخ زند صلال را مست و روم بزخم مرار وانیست
 ای ترک ز غمزہ تیر کش سینه ہرق است ترا خطا نیست

ع حضرت اکبر جینی ایر نزل را در جہان اکلم در لغز و در شہ نیست و پنجم بزم الاول شہ شریک کردند

عشق آمد و عقل خت بر بست در دا مد و طایر سو انیست
 فریاد زان جان خود کام میگویند نیک را جز انیست
 من عاشق و مبتلا لایم ہر چہ سازد و بجز جفا نیست
 تو وعدہ سخن خلاف میباز کایں وعدہ بجز برائے ہست
 آل پر سیر بن وجود و بر در عالم دوستی و دوانیست
 بوالفتح اگر تو عشق بازی

در نزد حریف جز دغانیست

لب میگوں او پیانہ است شکال جعد بند نیخانہ است
 شکست خاطرے دارم چرا کتوز غیب در ویرانہ است
 خیال زلف در شب آتیک بہ تنہائی سرا فسانہ است
 سرا فرازی چہ می بازی برین فرا ہم زلف تو از شانہ است
 نباشد سرو را ہرگز گل و بار مے با بار و گل در خانہ است
 اگر عشاق را دانی نوائے کمال نغمہ و نغمہ خانہ است

بہر جا کہ لطیف و غیب طبع است
 محمد عاشق و دیوانہ است

دل و دین در خیال آن جمانے است کز و تاراج شد ہر جا کہ جانیست
 ز گردش چشم او این دین آمد کہ ہر لحظہ شفاے ناوانے است
 درون خانہ نغمہ ساز پشیں کہ از اندوہ و غم دارا لانا نیست
 اگر چہ غمزہ اشس ترکیست نوزیز لب میگوںش را تیریز زانیست
 کرا ز ہرہ کہ رویت تیز بینند کہ ترکانا دک اندا بروکمانے است
 ہلال ابرواں دیدم بشامے کہ قرص بدر نزدش نہمانے است

میگوں لایک

یقیناں ہر دو لب بر ہم نہاں شدہ بے شک گمانے و گمانے آ
 لب و دندان و کان رخسارہ او گواہی میدہد کہ حق نشانی است
 محمد پندوہ بوالفستخ خود را خدارا در نہاں پیدا چمانے است
 عجب دارم ازین مردم کہ گویند کہ در چشم تباں مہر نہاںے است
 سخن الحق و یدیم آتش کارا
 کہ مردم چشم من عین فلانی است

مرا با این جہاں کاے نامدہ است خراب است ہر فقر حاکم نامدہ است
 ہر عالم گریختہ است و در و اندوہ جوئے مست و میخوارے نامدہ است
 ازین وحشت کہ رہ جاغم گرفتت دلم را مونس دیاے نامدہ است
 نہ بیخی خوبو باں را و نساے بجز یارے جفا کارے نامدہ است
 درخت خوش وے از بیخ افتادہ دریں گلبن بجز خارے نامدہ است
 نمی کارند جز خسار معنی لہا بجز خار خشک باے نامدہ است
 نہ بیخی شادوی و در و در چنگ رباب شکستہ را تارے نامدہ است
 جہاںے خفتہ اند و در خواہ غفلت وے ہشیار و بیدارے نامدہ است
 دکان دعوت و ارشاد و بر بند ضرورت شد خریدارے نامدہ است
 بجز وضع و دروغ و افترا نیست بلے دنیا و دین و اے نامدہ است
 درین ظلمت سرا روشن چہنیں شدہ محمد ایسیج رہ کاے نامدہ است
 ابو الفقاہ ازین عالم سفر کن دمیدہ است صبح اسکاے نامدہ است

الا کیسودرا اطل و عرصے

جہاں را نامدہ است آے نامدہ است

دان تنگ اورا نے کشادہ است کہ ہر لفظے شکر پائے قنادہ است

گر گرفتہ دور

اشکستہ

تا سینے

بے پیر فلک را بود تو لیسید ز گیتی چون تو فرزندے زادہ است
 شکل جسد او مشکل بلائے کہ پاسے دل کسے زو کم کشادہ است
 خوشم از دل ترا کیس دوست دارم خوشم از چشم کو عین و دادا است
 زبان من چه بس شیرین زبایت ہمیشہ نام تو در گفت و یادا است
 بگو دشنام یا فرما شنائے کہ عاشق را ازین خوش تعبیا است
 پناہ کہ میری چون نگبیرم کہ تکیہ او ست بر کسے اعتمادا است
 یہ نخل ہر وقتے راستم من بلند است او کہ کماے الیتادا است
 ابو الفقاہ تو نہر و عشق می باز بگرداں مہرہ بر تو اعترفا است

محمد را از تو تے آرزوے

گمبینی کہ سہر و نہ سادہ است

مارا نظرے براں جواں است کو چشم دل است و عین جان است
 لعل لب او دے مکہ یدم از آب حیوے خوش نشان است
 شیریں سخنے است آن جواں را گوئی شکر میت پر دبان است
 از شہد و شکر کہ بادہ سازند از لعل لبش ہمیں چکان است

فلطیدن چشم او نظر کن

مخوڑے مست نا تو ان است

ہر کہ بادہ نخورد متاں نیست ہر کہ با جان نیست
 عشق بازی چو خوب خوش کا نیست لیکن ای یک سہل و آسان نیست
 عشق بر خال و خند ہب دین است ہر کہ عشق نیست ایماں نیست
 درینا بد جسم یریم عشق کسے آنکہ بیرون ز خویش و خویشان نیست
 کو کہ تن را سپرد پر چو چکان جز کہ مشتاق زخم چو چکان نیست

ترجمی دوست دارم

خط

نیکیاں رحمت خدا مستند
 لب ادرختم سبیلے داس
 نیست کس را بران سبیل سبیل
 بر بمن و شش پیش جان آدم
 این سرین لبند و جعد دراز
 جعدا و بر سرین چو ابد اے است
 در و در و در به ترا هم در و
 گر چه پیری ز عشق توبه کن
 ای خوشحال مرد آنکه گروی کرد
 آنکه بے منتقش توان اسود

آب حیات

سیاه بنیان

غریب دیاں

ای محمد بدر عشق مگیر
 وصل احباب کار آسان نیست

بے درد و سوز عشق ترا اعتبار نیست
 با درد و سوز بهت و لم را موانست
 از لذت وصال نصیبی اگر رسید
 مرد قمار باز که جان و جسم با باخت
 کشمیر و یا چنگل که سخن با نشان و سبند
 تا چند همچو کسرو کسے سرفرازے
 گر بوسه دمی ز جہالت چپ کم شود
 بر حسن خویش پیش نمازای جوان من
 در وصف جعدا و چپ زبانی کتم دراز

جز که بدای

لغبت پی گشتی و شرے نمی کنی
 جز عشق روعه خوب تر هیچ کار نیست

سرور ابر بار سرفراز چیت
 گره نخواستیم بوسه از توبه
 این جہاں را سر بسر دیدم گول
 گرز مہری و وفا بوسے زدی
 جس خدا گزیت دیگر را وجود
 عشق گر عین وجود ما بود
 گزرا با یار خود شد اتحاد

لب بلبلے دم تنک تر بس بک
 قل محمد لایحوز و جان چیت

ہر کہ آمد دید چہ مت مست رفت
 دل کہ بت رویاں زمن بر بودہ
 ہر کجا سر و سہ پہستانی برست
 دل مرا صید دو گیسویش شدہ

شب خیال صل او آمد رواں
 ہر چه جز توبہ و از دل شست رفت

دولت عشق را زوانے نیست
 عشق را شہ و یا نظیر مداں
 عشق ہم خویش خویش را زادت
 عشق را درتہ المیتے داس

وصل معشوق را ملائے نیست
 عشق را صورت و متاے نیست
 پدر و مادر عم و خاے نیست
 صدف و بحر در خلائے نیست

عشق را عیب عین عینی نیست
عشق را ما مور ز امر سے نبود
از لبش بوسه بخوابم من
هر دو لب حلقه و خط وسط
آنکه از غمش تن بدر شده است
منم آن عاشق که بے غرضم
حاصل عشق هست سیهاتے
عشق از وصل و بجز بیرون است
عشق مرغ است از نفس بیرون
آب اندر سحاب نزلد بیست
صورت فعل و انفعال نیست

عشق نامور

بر دو لب حلقه است
خط وسط
تا تو بین را بین

اچھی سخن ز عشق گوے
عشق در رسم قبل وقایع نیست

مرد معنی از جہانے دیگر است
ز اول شکرانہ سروا دم به عشق
یار مارا روے چون ماہ تمام
جد گویم کار سر باز نیست عشق
عشق حاصل نیست از تسلیم کس
بر سر کسنگ زلفش سر نیست
کے توان گشتن گرو زلف و روے
آہ مکہ در راہ یقین سر سودہ نہ
کشکان غمزنہ معشوق را

گوہر لعلش زکان دیگر است
تا گوی کہیں فلانے دیگر است
بر رخ زیباش شانے دیگر است
عشق بانا ترا نشانے دیگر است
ایں سخن را ہم بیانے دیگر است
چوں ہی نیم جوانے دیگر است
زانکہ سازا پاسبانے دیگر است
ہر سرے صاحبقرانے دیگر است
ہر زمان از لطف جانے دیگر است

عالمے راول بشد از غمزنہ
با گرو ہے شد محمد خوب دید
کان عزیزاں را نشانے دیگر است
این بازو کرشمات کہ آنخت
من سوخته ام ز مہر شمعے
تن چوں نے خشک شد ز جہراں
لیکنے خورد بے نیم جو ہم
باحن و نمک بد است مخلوق
ایں دوش زدن بنا ز غمزنہ

جانے کہ ز عشق باز باشد
بوالفتح گلے است یا کہ میوخت

شراب عشق در میخانہ نیست
بود جائے یکے جعدے درازے
سر و عشق را چوں قول عشاق
درین آید کہ خوبے شستہ بانا
ضرورت میثوم رسوا بہر سو
بود سمکے کہ در عالم برافروخت
ز بے جعدے کہ دار و سوام
دوسرہ قطرہ ز لعل او چکید است
مرادیدہ شدہ زان چشم غلط
کے از جو ریا غمیش نالہ

کہ اورا جائے و پیمانہ نیست
کہ اورا عاشق دیوانہ نیست
نولے نیست ہم فرغانہ نیست
چرا مرغ دلہ را دانہ نیست
جہاں چارہ دیگر بیانہ نیست
کہ بہر سو سخن پروانہ نیست
کز ان افسانہ خالی جانہ نیست
خمی نہ بود کز ویشانہ نیست
کز و در ہر طرف متانہ نیست
مگر چیز نیست غم مردانہ نیست

تن چو یک خشک شد
ز جہراں

ت
بر

ت
بانہ

محراب آن گیسو ندارد

که تار موی او را شانه نیست

ما سیم خرابی و خرابات	خوش شسته شرابها بنوشیم
سعد تقوی و زبیر را فروشیم	نوشم بچو مدام با دوه گرم
در حالت بے خودی وستی	جز وصف لبست هر آنچه باشد
جز قامت او که چون الفت	دسته بمیان او نهاده ایم
دیدم که گلستان و گلخن	بر خواجه مے فروش رفتم
خندیده سخن گفت با من	آن بکلمه نیست در شاه
این شاه مے بنام نوش است	تقوی و مصلح و کفر و ایمان

لا تانی

بوالفتح محمدی تو آن جنس

بر شادان و سلام و صلوات

یکدم بیا در پیش از دل شانا خواستت
 زان چشم مست او که فلطیده مردم هر طرف
 ای شیخ رخسارش تراکز تو جهان روشن
 بهر فریض تو از جان دعا خواستت
 وان غمزه را بنگر که ز مهر سوبلا خواستت
 وے لعل میگویش چو گل از تو صفا افتت

تو

انگور بنانش برین باب حکایت میکند
 تو مهره بازی میکنی وانم مقامی همیشه
 سرد کنارا و بنه با آنکه چسبک میزند
 تا گوشتانی را ز نذاز من نوا با خواستت

هر دم بهم آمیخته از سر مو با خواستت
 اکنون نمائده معتدا از تو دعا خواستت
 بوالفتح گر عاشق شدی میسوز اکنون بدم
 از سینه عاشق همین در دو بلا خواستت

قربان آن کمانم کو عین ابروان است
 چشمش چه شوخ دیده است هر لحظه هر طرف
 من گلبنی نه دیدم بے رنج زخم خاکے
 سیلاب چشم عاشق غرقاب آب طوفان
 مینوش باوه هر دم بر سینه شاد است
 جز این و گرنه دارم حاصل ازین جهان من

مگر شسته آن لبانم کو صاف مچکان است
 مردم خراب کرده است او فتنه جهان است
 کوه سمرقند جوئی آنجا قر جان است
 ز ندیق و ملحدے شو دنیا همه چنان است
 ایماں میان سینه جانان میان جان است

درد مرا خیالے لب بر لبش نهادم

بوالفتح را بر کسی گوید همان گمان است

مست و خراب نیم شب سینه نشان را آمدت
 هر که بدید در روش از ته پامر آمدت
 بر هر که سمرقند او داروسه دلبری طلب
 هر که ندیدے او هیچ ندید و در نهان
 طعن چه میکنی فلان سید و در مندی نیست
 عشق بجازی و مباح جمع نمی شود بست

جامه کبرش او ترخوسه چکان بر آمدت
 هر که بدید در روش از ته پامر آمدت
 هر که نیافت عشق او کوسه و هم کرامت
 هر چه گویم بگو کن سخن در آمدت
 هر که موالف طلب کند کوز خوسه بر آمدت

گر تو محمدی منکر عشق ما مشو

مرد که عشق باز نیست بنده بدست خرامده

او را تندی است

جائے کشیدہ ایم کہ گاہے صفا نداشت
 یاسے گزیدہ ایم کہ وقتے و نانداشت
 دروں سینہ و دل کیمین پر شدہ است
 دروے برآمده است که یکدم دو انداشت
 ای ناله گو که تو از خوب چشم بند
 تکلیف لایطاق خدا هم روانداشت
 از جزیراگر تو بسالی روال بود
 معشوقه نه بود که جو رجفانداشت
 خوش باش ای عزیز که از درد و غم منال
 این عالم فناست و تھے بقانداشت
 از نگین سر نیست که کوسے است قایم
 جز این دگر وجودے پیش التجانداشت
 بیچاره لونی که سر و پاش برهنه است
 وقتے کلاه بر سر و در بر قبانداشت

بوالفتح را خطاست تمنائے وصل شاه

بیچاره مقلے که جز این ابتلانداشت

عاشقان را شراب مہود است عاشق از صل یار آلود است
 ہر کہ جاں را بدست یار سپرد فارغے بی نیاز و آسود است
 از پئے وصل یار ہر کہ کشید صدق و پاکذب جملہ محمود است
 ہر کہ عاشق نشد قبول نیافت مردک خوار و زار و آلود است
 جو محبوب و طاعت عشاق دین دیرینہ رسم مہود است
 ترک من مست نفس می چید ہم جگر نچیت پیش موجود است
 ای محمد تو طلب شدہ

بے امر و ترا چو معبود است

عالم حن را بقائے نیست شاد شوق را و فائے نیست
 طالب وصل مرد بے شرم است کہ از تلخ تر گدائے نیست
 درد آ شام را چہ لذت و ذوق جام فخر را صفاے نیست
 زادہ پیر ہست بے تدبیر کودک طفل را راکے نیست

شخص طائوس و جان روبرا
 چنگ لشکرے را رباب ساز
 ہر کہ نا پختہ سوخت حرام ہماند
 آئینہ گشت ہمو تینغائے
 پارسائی و عاشقی مہبات
 ہر کہ باورد ساخت وزار بمرود
 زینہاراں تو نزد عشق مسباز
 شارب خمر را خمار بلاست
 گر میری بدر و عشق بمبیر

اے محمد ترا خداے ہست

جز خدا ایم دگر خداے نیست

ہر کہ باخباں بدخوا شناست غرق در دریائے رنج و ابتلاست
 سرو من من راست میگویم ترا مبتلاے غمغہ در عین بلاست
 بیدے گزالدا از تنگی دل وار معذورش کہ دروش را دست
 پاکبازانے کہ می بازند عشق در جمال حق نظر دارند راست
 حلیہ سبح و قدوس است عشق من کجا و عشق بازی از کجا است
 دوشن میگفتند منے می گریت گاہ تھی را نمی بینم بقا است
 عشق را اگر صورت و معنی بے صورت او آدم و معنی جواست
 ای ابو الفتح محمد عشق باز جملہ محبوب اند عاشق را نقا است

در مندے گر کند فریاد و شور

قول الامین سلم گوید رواست

شراب عشق را پیمانہ نیست
 حدیث و در را افسانہ نیست
 عجب باشد اگر شمع برافروخت
 کہ گرد او پکے پروانہ نیست
 ز شہر غمخیزین و از یار دورم
 خراب از خاطر م ویرانہ نیست
 کے کوفتہ ہمزون ترا دید
 عجب باشد کہ او دیوانہ نیست
 عجب جائے است این لعل لب
 کہ بے او بیخ خم خانہ نیست
 سر اسے خور دیا تم گذر شد
 تعالیٰ اللہ چو تو سخاۃ نیست

محمد درد میوشی مخور غم
 درین وقت تو مردانہ نیست

میان جان من جز تو در گز نیست
 ز سے ذوقے کہ کس ازین خبر نیست
 بجز عارف کہ بیند ر و سے خوبل
 چو میند کہ را نور بصیرت
 عجاب خلوتے دارم سیر
 من دان یا بہت سخن در گز نیست
 حدیث قد و حیدر آں جان و
 چو گویم قصہ او مختصر نیست
 گر او در بتر ابا سے پنچ شد
 بتر کہ مست من گفتہ کہ نقلت
 ترا مردن بجز کہ پیش در نیست
 نباشد عاشقان را بیچ محرم
 بجز دل بیچ شے ہنجر نیست
 نصیحت گوے نادان را چو گویم
 کہ مو لانا بجز کہ کو رو کر نیست

محمد عاشقی و پارسانی
 محال است عاشق نہا و بفر نیست

ہر کہ دل را بزل لب یاز بہت
 از بد و نیک ہر دو کون ز سست
 ہر کہ از لعل بایر جائے خور
 ہر نفسے بچو من بود سمرست
 ہر کہ بندہ شکار حیدر شے شد
 گرہ عقد عشق را پگست

از سر صدق ہر کہ زوق قدمے
 دست زافات رنج و فتنہ پرست
 گشت در بلخ و گلبنے کروم
 چوں تو سر دے در ان طرف کم
 ہر کہ جان را بہ عشق جانان داد
 سمجھ بوالفتح با فزع نشست

رویفہا

نظر بر نیکو ان نیک است ممدوح
 نباشد منکرش جز زشت و مقبوح
 اما نے مسید لعل لب او
 مرا کہ غمزہ اش کردہ است مجروح
 بشوخی بر بست دستے زدو تم
 بنودہ است جگمان و وہم مسج
 تو اسے ز اہد گو عشاق را پسند
 کہ بدین می شود آں شخص منصوص
 چرا مجوں خوشناست فارغ از غم
 مگر لیلی عروسی گشت منکوح
 غریق عشق را با کہ نباشد
 ز طوفان بلا و فتنہ نوح
 مرا روح القدس را دست پند
 کہ شو با قلب و قالب جگلی روح
 جمال ماہ و مہر حسن عورا
 بر پیش بت رخ من جملہ مقبوح

محمد راہ راحت پر بستند
 در درو و بلا کردند مفسوح

رویفہا

مرا سودا ز زلفش کرد این سود
 کہ جان و دین و دل تند نیست با تو
 مرا از حاصل عشقش چسپیری
 کہ جز درو و بلا و غم نہیں تو
 ز ہے لعلے کہ آن سمرست دارد
 دو صد جہزہ زہر یک لعل بیود

سلا زلفش

گویی

دو چشم گوئی عین بیاد است
 خیال شمع رخسارے جگر نوح
 گداسے بر در شاہ جہاں گیر
 قفا سے چند بادشاہ نام لیا
 سرین و جسد او دیدم بلا شد
 دو چشم دیدہ شد مردم سیر
 محمدیار و عدہ کشتنم کرد
 محمد عشق بازی پاک بازی است

دلم

کہ ہر کہ جان و دل در باخت آسود
 میگوں لبان صفنا دارند
 اندول شدگان چه باز پرسی
 در سین بجز خیال معشوق
 معشوق اگر چه داد شنام
 در پیچ زلف او اسیر اند
 جان را تو خدا سے خاک پاکن
 این سنگدلاں صفنا دارند

پروردہ عشق خویش تن را
 جز منظر بلا ندارند

دو چشم ناتوان او مرا رنجور میدارد
 دو گیسو سے درازا دکوہ است خانہا ویرا
 دو کوبان سرین او گراں سرمایہ ذوق است
 قد و زنت را و بنگر لب و رخسار او بنگر
 و وصل سے چکان او مرا محمود میدارد
 مراد یوانہ میساند پریشاں دور میدارد
 شکستہ خاطر خستہ بدان مسرور میدارد
 خرابی دل ہارا بدان محمود میدارد

نہی خواہم دل خود را کہ گردن تلخے کس
 ندارد آگہی از دل ملامت گئے بی اصل
 ولیکن نرگس منتش مرا محمود میدارد
 ولیکن مردم عاقل مرا معذور میدارد

محمد خوب می بینی نہانی عشق می بازی
 مگر کہ جاہ شیخ تو ترا بر زور میدارد

جاہ شیخ

سرو استادہ ماند چو فستار تو دید
 و ان خط مشک نام کہ شد گرد روی
 جعدش کے گداشت بنبت بر سر
 نور صفائے عارض آن کہ خطا کرد
 شمع رخنے چو دوش صفائی نمود
 لعل لبش پر میں کہ چہ بد خویش میکند
 بیار بودہ ام صفنا کشتہ فراق
 ایمان و کفر سرود گئے یکقدم نمودند

تا نام

تا کر

بوالفتح وار ہر کہ شد او عاشق بے
 صد گونہ رنج و محنت در دو بلا میدید

نشد

نیم صبح گل را تازہ جہاں داد
 بہار آمد جہاں را تازہ ترکرد
 سلام اللہ علیک اسی خواہ خا
 گروکانے بذیل مطربان است
 رفیقان را ہی آگاہی کن
 پیانے کردہ پیان پر بیاشام
 بوصل دبرے سپار جاں را
 عروس در درار و بند بختشاد
 ز گیتی گو کے فسر زند نوزاد
 بہار آمد رواج کار برد
 نوید وصل بر شاہد فرستاد
 شراب و شاد و ساقی شد آباد
 ز بہر ذوق مستی را کن ایجاد
 نگہ کن تا شوی از خویش آزاد

چنان آسوده و فارغ همی ز می
مثال کهنه پیرے خروده امجد
کجا کارش کشد و انشا علم
نشد با کسی بر نقد وقت و انشا
بهر رخ و بلا و محنت و غم
نصیب ما شده است اینجا جزو

خبر بر دوستان مارسانید

محمدرشد و عشق یزداد

محمد عشق می بازی خوش تباش
بدوق در دمی سازی خوشت با
تراز کوه کی عاشق شد است با
خطاب سوز بر سازی خوشت با
مراد عاشقی نام بلند است
تو خود سردمرا فرازی خوشت با
مراد در دو غم لاف تمام است
تو بر حسن و نمک نازی خوشت با
اگر از اهل دل هستی نظر باز
وگر با خوب هم رازی خوشت با
شبه و ما هر و و کج خلوت
یکه از دیگرے رازی خوشت با
میسرگر شود بورس سبک تر
زهی دندان و لب گازی خوشت با
جهاں را روشنی از جبهه ترست
ماه و مهر این بازی خوشت با
تسکار تو همسر شیران غنوار
بترک غمزه همی نازی خوشت با
توی سر مست یار تو را خوش
چراحت با که پرداز می خوشت با

نهادی وصل و حیران را یک

بنقد وقت می سازی خوشت با

آنانکه بجام عشق مستند
بهر خوش ز باد و استند
که در و ج و نماز کوشند
گه با ده خورد و بت پستند
بر لوح وجود هر چه دیدند
جز نقش نگار پاک شستند
از کرمی و غمش در گذشتند
در غرق لا مکان نشستند

از رو قبول تنگ دارند
از جز و وصال دست تستند
دیباچه دفتر وجود اند
عنوان ازل ابد شد تستند
از کن فیکون رستگانند
آیند در و نغوش مبتند

فروع شمع را پروانه باید

سلاسل حبه را دیوانه باید
فروع شمع را پروانه باید
حریف مجلس ما ساده بهتر
نذیم و شاد بد شگانه باید
نوید کشتنم گر کرد معشوق
مبارک باد این شکرانه باید
مرا بر وجه خباں ده براتے
تو صاحب فقری پروانه باید
چگونه مدن می مست گردد

محمد ملک او میخانه باید

بجود پیش هر بت روز نشاید
نهادن سر پیش یار باید
ز پس انداز چون حبه و سرینے
سوی محبوب آنچه پیش آید
میآ تا یکدے ذوق بر انیسیم
منی دایم فردا تا چه زاید
شکال حبه را حکم چه بسندی
همی ترسی در دست نشاید
اگر عاشق شدی ای خواهد مائل
نهر اراں در دو غم محنت فراید
نخک شامے و بس روکش صبا
که سر خوش مست یار از روز آید

نظر بازی محمد اهل دل راست

وے داری که تا خوبی را باید

بجهد افتد امید ما بر آمد
صباحی مست یار از دور آمد
په بسته در کشته ده بند بختا
برغبت با فراغت دور بر آمد
قدم آنجا بسر شد اے بت من
سراسر از زو ادر سر آمد

پشت

اگر تو عاشقی

باید

چمی پستی مرابت می پستی بت من بت گران رابت گرامد
ابوالفتح عشق چون دید
مرا مشوق من عاشق ترا آمد

چو درو عشق در مانے ندارد
تو منکر عشق را اسم مفرما
چو اندامم سر و ذوق مستی
پریشان کرده جعد و سرینے
بیاید اول با داده دل را
بود زیبا ز پیرایه معطل
اگر چشمه زمین در دم خوب
چگونه چشم بر بندم ز خوابان
محمد میکند دعوی محبت
برین گفتار بر آنے ندارد

ابوالفتح انیر بدل وایشار
وصال یارا مکانه ندارد

هر که از درد من خبر دارد
آه من هر که در سحر بشنود
شونخی چشم و فتنه باز بود
همچو من مبتلا شود یکسار
ترک غمزه اگر کشاید تیسر
بکب رفتار اگر بلبند پری
جعد او با سرین چه می بازو
برزد و شنبه بستم زدی تصدیه زینب ظلم شد

شونخی چشم
فتنه باز بود

از

چمی بازو

ای ابو الفتح عشق را بشناس
مرد عاشق کجا خبر دارد

دیدگان را شراب خواهم کرد
ترک خود میهمان نخواهم خواند
دست بر جعد او نخواهم زد
لب او با زبان هم جو شدم
نام او لعل ناب خواهم کرد
نفس را اگر درین آید جبال

خون دل را ز دیده خواهم بخت
ناخنت را خصاب خواهم کرد

تا که با است حبان ما بوجود
من ز اندوه و دروغ غم نامم
تو کجا ووصال او ز کجا
وصل را از خیال بیرون بر
راه وصلش در از بی پای نیست
با تو نقت راست درو همواره

ای محمد ز من نه است نیار

بست اندوه در دو غم موجود

برود دل را جواں تر سازاد
همه جا عدل راست انصاف
لعل شیرین بکام خسروده
که شیرین را سپرد و ز سر باد

کو شیرین

له این منزل را برود ز دست نیست زدی قنده سینه به نقل آورده است
است بر غم فرموده است این منزل را برود ز دست نیست زدی قنده سینه
مرا فاده فرمودند

مغ و دردم عشق اگر افتاد
 زیر قفس می نگرد و او آزار
 هست امید راست خویش
 هر که تیرش بخورد او افتاد
 هر چه او را شود مزید جمال
 در دو اندوه من بھی یز داد
 ذوق دشنام یار برد از من
 راحت ذکر و لذت او داد

تا
 نیست امید
 وفا عشق

ای محمد بجز تو کجاست دگر
 بنده وقت باش از همه آزاد

تا
 بنده وقت از
 جهان آزاد

نمیدانم که آن بدخوبین کیس چها باز د
 سوارست می آید سمند حسن می باز د
 غبار از سینه می خیزد و روان در میوز
 مگر آن شهسوار من بیدان گوی می باز د
 همه عالم نظر دور و بجا و مال خود خسر
 چه عیب است که جوان من سخن خوشتر باز د
 تعالی اندنگار دنیا چنان موزوں و زیبای
 نداند جز خدای من چنین نقشه دگر ساز د
 لب لعل و سیه خال و جوش بار دم کی باشد
 نه می سکین دل بیدل و لشکر کی طرف باز د

تا
 ننگار
 ن تواند

اجازت بوسه گریا ب محمد عاشق بیدل
 همه معذور می و ازش زمستی که بش کاو د

ترا انزال من آگد نباشد
 سبیل در دراهم ره نباشد
 کسے زاگر دایت عشق کرده است
 همی که طریدا اند نباشد
 بیاید خورد و بے محبب عشق
 و لے در عاشقی گره نباشد
 بجان و دل اگر حمله کند یار
 حریق سوز غم ران نباشد
 جفای یار بر چشم و سر راست
 برین شکل در و شس سر و ندیم
 ز جور یار ناله ره نباشد
 چنین حسن و نمک در من نباشد
 چه کور و در زخند ان تو مارا
 بران غمخوری مایل چه نباشد

تا
 کورا

بر عاشق هر چه از معشوق آید
 بجز پنج بجز خض نباشد
 سیه سید اگر چنینی این نزل را در لغظ و دوا مع اسلم روز شنبه است و پنجم رجب ۱۱۱۱ اول سنه مرد و درج کردن
 تا ایضا ایضا

اگر طوفان هتس سر بر آرد
 بتاب او تنه چوں که نباشد
 محمد مستی مروان عشقش
 دوا لے در و تو جزوه نباشد

امروز آن نگار جماعے و گر نمود
 عارض زده است همه پرده ز رخ کسود
 یک خنکے کشاده جهان را حیات د
 یک چنگے بست جهازا نمک فرو
 رخسار گلبن است لبش شکرے نمود
 اے ابل دل گوے تو بر مصطفی درو
 سوز فراق شمع نے جان و دل خست
 پروانه کوشن آرد آتش ز سینه د
 هر جا که هست ابل و لے بتلے آو
 هر جا که خوبوے او را کنت بچود
 خال رخش که دید که از دین خود گشت
 تر سا شود مسلمان مسلم شود جسد
 یک بوسه که یافت زان لعل مے چکلا
 متنازه گشت هر دم در قفس در سرد
 گرا ابل سینه دین ترک خطا حقن را
 از دین بت پرستی تو کجاست منو
 از قافلتش چه پرستی سرویت است
 جسد و سرین چه گویم لاسے بکوه جود

یک چنگے نهانی بوافتح را بخشش
 پے کوری رقیب علی رعم آل حسود

مرا باه رودے یار مے بود
 شبے هم یکگر شنب کاری بود
 از نواز و کرشمه سر فرازی است
 ز من بیچاره محبب زواری بود
 نباشد بدوشش غمت کسی را
 مرا با مے و راں کو خوار می بود
 اگر در بان نهاده پیش من چوب
 و لیکن با سگش خسته فار می بود
 یک بوسه دو جامی پر بده پیمو
 حریف و شایده و میجواری بود
 اگر چه غمزه تیرے بر بگرزد
 ز لطف لعل او دلدار می بود

محمد نیکو کشیده خماریت
 مگر با مے نے سیداری بود
 حضرت سید اکبر حسینی این نزل را در لغظ و دوا مع اسلم روز شنبه است و پنجم رجب ۱۱۱۱ اول سنه مرد و درج کردن

در خوش

حدیث عشق من افسانه شد
 مثال سوز من پروانه شد
 هجران کو دید زلف پاکشانرا
 سراو گشت و سهم دیوانه شد
 عجب قهر که دار و عشق یاریب
 یکایک آشنایگان شد
 فلان زاهد لب میگون او دید
 شراب در دلا پیانه شد
 شبی جدهش سنجید بر کشیدم
 عجب آب قصه در سر خانه شد
 چنان رنجور از دست تن من
 که بهر درد و غم نیشانه شد

محمد از حال او چه پرسیدی
 ضعیفی ناتوان غم خانه شد

گریه مرا کنسار آید
 در وقت خزان بهسار آید
 گرانزد که شمشیر بیازم
 او عجز کند کنسار آید
 بر بسته درو کشاده سین
 هر نفس ده بوسه یار آید
 متی بهر ادا رسیده
 اندر بر بوشیاری آید
 او خواهد و من نخواهم اورا
 من عاشق و او بکار آید
 کار میت میانه دو مردم
 کز می یومی همه نگار آید

یا س که بکار کار ناید

آن یار بگو چه کار آید

مایم بیک خیال خورسند
 مایم به بند یار در بند
 صد شکر خدای آسمان را
 مارا که درین خیال فلکسند
 نتوانم به جوان خود زیت
 له خواجده هر چنین پسند
 اے زاهد پند گوے بهکت
 نتوانم دل زیار بر کنسند
 بگذار که روسته خوب سیسم
 نوتی کننیم روز که پسند

یونم

بیهوده مخور غم جهان را
 روزی دور غم تن باطن من
 در عشق اگر چه درد بجز آنست
 صد ذوق و خوشی در دست

بوالفتح بگوے کای محمد

مایم بیک خیال خورسند

آن

مسلمان مرا فریاد فریاد
 نکرده است او مرا گایه دلمشاد
 همه کس در خوشی و ذوق سستی
 مرا اندر بر اے درو و غم ز ادا
 ز تو جو روستم تسلیم از من
 قضا را این چنین تقدیر افتاد
 ز من از لذت و شگفتی نام خوابان
 پریشان شد همه تسبیح و اوراد
 مرا از آتش هجران امید است
 که سوز و خاک سازد تا برو باد
 غبار اے او قد شاید بران در
 بدین دولت بگردم از غم آزاد
 چنان از سقف چشمم بچکد آب
 بهی ترسم فردا فستمد ز بنیاد

صفاک افند ز درد و محنت و غم

سلام الله محمد راست یزداد

جو دروغا و یاری با یار یار باد
 در دو عنا و سوزش و غم برقرار باد
 آن سرو قد مارا و او نمود از مارا
 عمری بر دوز و سال و مده بشمار باد
 آنکس که در رخ دار در بخور خواهم
 شادی بروز گاش و وقت بکار باد
 مایم در در عشق که با وصل نیست کجا
 وصلش بوس ندرایم و غم برقرار باد
 شادی بروز گار جوانان عشق باز
 گر وصل هست بیخ و نه بکار باد
 دو چشم آموان را غمزه است شیر
 مارا بسوز و درد و غمت افتخار باد
 هر دو بر که در پس آن کج سرین
 در کوس عاشقانش همی سنگار باد
 او را همیشه غرت و با کمر شنی غنا
 مارا هاره بر در او افتخار باد

ح برو ز چشمه به هم ذی الحجه شسته به تقلم آوردند

بوج الفح را چه پرسی زانده دروغم
پرورده همین است بهینش ستوار با
آن وعده وصال که کردی وفا بکن
جان دول محمد در انتظار باد

دل و جانم فدای آن جواں باد
کز جواں و جهان گشته دلش
خرابی آنکس از آن لعل میگوانست
خرابی ما شود زین باد و آ بار
ندارم رنجی از زید و از عمرو
مرا از دست خود فریاد فریاد
من آن بنده نیم کز بند گیت
بخری تو خواهم گشت آزاد
من از تو رو بد بیکر کس نیارم
تو خواهی جوهر کن نواهی بد و داد
ترا حسن و نمک هر روز افزون
مرا اندوه و غم یزداد یزداد

محمد باشد زین غم دبی هم
مگر که دارم زین محنت آباد

جسد موزوں بدام بکنید
لعل میگوں بکام بکنید
گر بے بوسه زند به لب
بوسه را بنام من بکنید
ای جواںان چو باد بخش کنید
فضل زان بکام من بکنید
چشم آموک کرد شیرش کا
جیل سازید رام من بکنید
و عده وصل کرد چاشت گه
چاشت راز و دشام من بکنید
نام گریه بوش بفرستید
بر سز نام نام من بکنید
بهر دین بلال ابرو را
تا تو ان وین نام من بکنید
ای جواں پیرا بکن رحمت
زوق مستی مدام من بکنید
شاید که کینم سازید
سے فرو شے غلام من بکنید
تا زید مست خوش محمد تو
لعل میگوں بکام من بکنید

رے

رے

رے

درخت عشق بے گل بار نبود
شمر تلخ است گل بے خار نبود
بوقت کارگری نکرده است
ترا آن یار سرگز یا ر نبود
شبه گرم رخنه در بر بنده طرد
بجز ذوق و خوشی در کار نبود
عجب کاسے اگر عشقے بیازی
پس آنکه در دو غم آنکار نبود

کسے کو عاشق است فایغ نباشد
خوشی شست محمد وار نبود

مرا زلف تو هر بای و دیند
که هم در بند شاداں با دو خورسند
دیم دشنام مارا گوشاں
ز غم چندے قفا تو خوشترے خند
بدست خویش اگر تیغے برائی
بفرق تو شود بر دست اسپند
من از غم بوده ام سائل گرفته
بیام عشق در غرقاب انگند
دل من بتلائے آن جواںے است
که سرور است رقمار است کز بند
محمد پیر گشتی تو بے کن
ترا تا که بچسپ بازی و تا چند
چه گویم با تو من اسے مردنا و ان
ندارم من دل و جان آرزوست
مگر که گاه مردن آیدم خصم
بصورت امر دے خوبے خداوند
کشیده آتیں بالا بخصمی
کر بندے ز زکر دہ مکر بند
ز سے جاں کندن شیریں در خال
چنین جاوید دولت پر که بخشند
اگر جاں را بدست او سپارم
ز سے عاشق که من با شتم خروند

مرا در گور موسس نیت جزوے
که ازوے جمله نمپا شد پراگند

دل استاد من هر چه مرا از لطف فریاد
بدانان گیر مش در بر که هر چه از دست می آید
چنین حسنه که تو داری نمک چندین آنکه است
همه عالم خدا سازی سخن الحق ترا شاید

انکار

پند

برغم

برکت

بجدا اند چنانستی بهر کس در نایب ترست
 و گر عاشق که از گاهے بیار زنا ز بازی
 و گر عاشق که از گاهے بیار زنا ز بازی
 نیلا نازک است
 بیاملا مت گوئے بی حاصل نید است حسن فریب
 پیر ساعت که می بسیم مزید ابتلا باشد
 و گر نادر و درو حجه که خباں این صنعت ماید
 ندانی کوز نو سیرت ز فرط عشق گر زاید
 زبان آلوده تر در او بد آنکه ترا شرمنا مید
 بلاے در دو غم لا بهر رونے و گر آید
 محمدرود فعلستی چرا دیوانه عشق

که ترک جان و دل گفتن مرا خواجه بفرماید

دل از سوداے زلف یازنا سو
 زبانش را خوش آنکو سود بگرفت
 نظر چشم خباں فرض عین است
 ز بهیبت عشق از و درن ملال کم
 پناه سایه سروے نشینم
 ترا گر حسن هر روز است افزون
 ز وصل او زمانے بر سخور دیم
 محمد عشق بازی شیوه ترست

نود گشته است عمرت لے ابو الفتح

رسید بانو در حکم مقصود

یار من شریکین است چه توان کرد
 طلب و وصل زو میسر نیست
 او نداند که شمشه کردن لیک
 بوسه چوں بنوا هم از لب
 چشم از آن رخ چه گوئد بر بسندم
 کور کے نازنین است چه توان کرد
 دلبرے پر ز کین است چه توان کرد
 خلقش این چنین است چه توان کرد
 غمزہ اش در کین است چه توان کرد
 دیدنش عین دین است چه توان کرد

بیت

ابو

غلق او

پند گو یاز پسند خود باز آگے
 نقش او بر جبین جان و جبریل
 عالمے از جمال او بر خور و
 خواجه شیطان لعین است چه توان کرد
 از پے که سرین و حسب دراز
 میرا و اسپین است چه توان کرد

خبر و یاباں اگر چه بسیدارند
 هر که شد اسپر هر شکله
 آنکه عاشق جمال مطلق شد
 جز یکے در میاں نمی بیند
 خال و رخسار او قرین بیند
 دیده ایل در دو غم زده گان
 شیوه و شکها سبب دارند
 هر یکے در خیال و پسند دارند
 از تعیین شخصه بیزا دارند
 و ان یکے در یکے کیے دارند
 کفر و ایمان تبارہ در کار اند
 همچون ابر و بار می بارند

الحمد لله تو عشق بازند

عاشقان هر نفس گرفتارند

هر که در بحر عشق غرق افتاد
 نام مجنون بلند لبیک کرد
 خوب را لے خداے خوار کن
 در فغانم ز دست آن خود کلم
 عشق آمد مرا ز دوست او
 می کشم جور و می خورم اندر
 با چنین روسته خوبه نعلی و گر
 نیست جانے که نیست از خود
 گوهر شب فروز و تش واد
 حسن لبیکه رولج مجنون واد
 شایدے منقلے رسد بمراد
 می کند ظلم می نه بخشد واد
 محنت و درد و سوز و غم نیراد
 پیش هر کس نمی کنم فریاد
 مادر و سر کوو کے کم ناز
 نیست آن که نیست از واد

ن شخص

طین دیند
فریب دیند

اے محمد زکن کن بگذر
بیرا بنده باش خواه آزا و

شراب عشق را خفیه بنوشند
زمانے خوش بوقت خویش باشند
چرا بجز بوقت خود نگردند
نسبے ذوقے غمے مستی بے وقت
برائے یک نظر بر رسته خوبان
دلبر خواست حق میدہ رضائے
محمد یک نفس آرام و انجام
که پستان عقیدہ راند و شند

خداوند خداوند ابدہ داد
جہاں جملہ بکام ما محبت نیست
خیال جفا و بس کج شش را
ولم تا شد اسیر آن دو گیسو
ز دم دستے بیووم نار پستان
تعالی اندک عشق سر وقتان
بہ عالم بذوق و خورمی خوش
محمد ادرت از غیرم نرا

کشم برین بجز آن دل نماند کش سر امن دست را بود
لب لبش زدم که از آن بر خورم مگر
از حاصل محبت و عشق چه پر سیم
گوئی همیشه غم زده روزگار بود
آسنا همه خیالے و و سے بکار بود
ور و بلا و محنت در رخ و فگار بود

بزرگوں
محمّد
تجلی جفا و بندگی حکم
شراب فانیان جفا ناست

در بوستان عشرت خود کرده ام گذر
میوه گلے نبود همه خار بود
بودم بیک شراب که یک بوسه لبست
مست و خراب کرد ترا خود خار بود
تینے که روش بر سر من بر زوی خشم
کان سر زتن برفتہ درین انتظار بود

عمرے کہ بود تو ابوالفتح خوار نیست
باشند که سروری و همه افتخار بود
شمع رخسای مرا پروانه کرد
لعل میگو نے مرا متانہ کرد
جو را لب شنیدم کہ در زماں
ذکرے بخت خوش افسانہ کرد
اے کمی پر سی چرا دیوانہ
زلف خود را گو چپ اولیٰ نہ کرد
آشنائی با فلان کس کم کنی
کاشنارا او ز خود بیگانہ کرد
من سرود حجلہ میگفتم شبے
آن عروس مست من فرغانہ کرد
کیست که جانہا پریشان می برد
یا در انم زلف خود را نشانہ کرد

من نخوردستم عرق نے آب
ای محمد لعل او متانہ کرد
محمد عشق را نهنجار باید
طریق جاده بس سوار باید
بموشد را به بنیند و درون هم
گریز گاہ را در و را باید
اگر چه خور ویاں نیک خوبند
جفا و ناز بسم در کار باید
از آن لب بوسه گر شد اشارت
ازین سو کار سے انگار باید
مرا شیرین زبانی از کجا شد
لب معشوق شکر بار باید

محمد عشق بازی شرط کار است
ولیکن عشق را نهنجار باید
جز جفا تو اے جوان لبسند
در خانہ دل بلا کہ افسگند

تج
دولت

سرت

نام
گرام
بدرخ

شمع رخ من سہارہ می سوزد
ہر شام مراست گریہ و رنج
آن جید و سرین است کویہ و بار آ
ایں مردن من ز عشق تا کے
بازیل تو دل چنایں بہ بستم
تو عیب بتاں چنیں محسنی
حسن و نکلے کہ در توان سوزد

جان و دل من فدائے اسپند
تو صبح صفت کشادہ بینی
ما سے است سیہ کویہ الوند
وین ناز و کرشمہ تو تا چند
چوں خر تہ صوفیاں بہ پیوند
گر زشت مزاج تنگ چشم اند
سوز دل من بگرد و صد چہند

بوالفتمت سخن ز لعل کم گو
ببراد آ پنچ بہت و آ و ند

حسن تو لے نگار مرا عشق با ز کرد
لے ہر کہ دید قبلا بر مے آن جواں
آن قدر چو سرو رخ لالہ وام تو
وی بادہ خوردہ بہت و پریشانی
الطاف دست عالم و کین مرا خویں
دشنام چند و اوز خلق امتیاز کرد

اگر یار ما بہتی خرد من
مرا در گریہ و اندوہ مہیدار
ز من آسودہ تر و دیگر نباشد
شکال حبد تو بندیت محکم
کنند جید تو واسے دراز است
جہاں دانا تو ایں گریہ من

مدہ دیوانہ و سمرت را پسند
تو با بیگا نگال خوش باش خمی
کہ ہر تم من بدر و درخ خور سہند
کہ در ہر پنچہ اش چندیت در بند
بہر حلقہ دو و صد شہبازا فلکند
نظارہ کن میان رونے کہ چند

نہ من با نم نہ تو نے ناز و گریہ
شدم پیر کھن در عشق بازی
اگر چہ آشناے بحر عشق
سرم در گرد پایے ماد سے باد
چومرغ وحدت ایجا کرد پرواز
یکے کفر سے دگر سنگ نہ ہانی
محمد با بتاں خوش بہت خوردند

کہ دید ان چشم تو وانگہ بخلطید
کرا با حبد تو افستد سرو کا
کہ ز بوسے بہ لعل تو نشدست
گدائے بر سر کویت گذر کرد
حریف من شبے سمرت آمد
بنحفت و نجت من بیدار بودہ آ
شدم در باغ و باغی خفتہ بودہ آ
سہمہ دیدم صفا و روشنائی
محمد را پسر از عشق بازی

بلغت ای کو دک شامت من
ز سے کاکے کد آن فرزند گزید

آن جواں من جواں ارجمند
من کیم تلاف یاری اش ز غم
رحم رسوا یں مرا خوش آمدہ بہت

من یکے محتاج و مسکین درد مند
ای ہزاراں بر رخس چوں من سپند
نیکنا ازا بد را بر ما بنجمند

لک
عشق
۳
وارد

تا
بہ
بہ
بہ

کیست کو پائے سرو پت گشت
 ذل و خواری کس نکرده است آفتیا
 عشق بازی آخت یار من نبود
 ما پیش کس فزوناریم سر
 هر که عاشق می شود دیوانه است

سید الوفا یا ده رده رود

گرد آورزان و جدم چو کند

گرچه هستم مهر فزانه ارجمند
 دوستی سروت گلگند
 من اسیر و مبتلا مانده ام
 پیر مرده عاشق بیکه دکه است
 مردمان خود جان خود در باختند
 از خیال خال زلف و رویه تست

ای محمد گرتو عاشق گشته

هرچو من دیوانه باش و هم لوند

آتش عشق و محبت دروے کافر وقتند
 در بر کس قبائے و کلا بے بر سر است
 اوتاد عشق و پیر درواز مبر و کرم
 اے خوشامردان جو افران راه عشق او

ای محمد چو پروانه بسوز از شمع رخ

آتش عشق و محبت در دولت فروختند

تا
بر کوه بنده
بسی کانه

است

تا
بزرگانه
انجمن

بچپاره دے که بتلاشد
 لے هر چه که بودنا سزایش
 عاشق نه بود به شرح ماخوذ
 این آتش عشق سوخت جمله
 لے هر چه که بود در دوتا یک
 ماجله جہاں بیک پیاله
 یارب که چه دارو آن عشق
 معنی که مسرور بود و زاهد
 عشق آمد و رفت هر چه با است
 لے یاربیکه من برستم
 لے هر که زبخت عشق بازی
 تانذت درد عشق گیر

گرد آرزبان خود محمد
کاین قصه حریم کبریا شد

شرابے خورد و خوب تر شد
 ز شوخی چشمستان غلط
 خلاص میرود سینہ کشیده
 سیر خط که کرد و بر آمد
 و گرم سینه کردم تو بشنو
 هر آنکو قبل ابروے او دید
 گراز عیش چکد یک قطره

تو تش مہر محنت و بلا شد
 عشق آمد و ناسزا ترا شد
 عشق آمد و نوار و اروا شد
 یارب همه خیر و شر که باشد
 عشق آمد و روشن و صفا شد
 وادیم که در و را دوا شد
 بیگانه که بود آشنای شد
 عشق آمد و مرغ در هوا شد
 کاس غم و محنت و بلا شد
 جان و دل و دین همه ترا شد
 او زاوہ ز مادرش چرا شد
 برزینت خمر استلا شد

جہانے مست گانے خبر شد

هر آن تیرے کز ان غمزہ کشاید جگر نیشانه سینه چوں پر شد
بمال تو در گریخته نمود
محمد را غزل وزن و گشت

ز چشم مست تو عین الیقین شد که هر که دیده اش بے عقل و دین شد
هزار سال آفرین با دایم دل که با دروغ نسیم تو بر تیش شد
اگر لطف کند لیل لب او چرا غمزہ ترا کبری و کین شد
ز بے حید و حبیب و دامن او چمن با مشک و غیر تر کن شد
سلام اعدای ساقی غمها بدہ پر پر که قسم ما برین شد
من از سوزش این خود سوخو کم زیان جان و جاہ و مال و دین شد
محمد از که شد رنجور و لاغر

غم شاد دیت و بیخ من بهین شد

دل عاشق اسیر یار باید تنش از روه و افکار باید
لبش خشک و دو چشم تر به بینی بزنگ زعفران رخسار باید
بآہ سرد سینه گرم بانی تنش لاغر زار و زار باید
غداے او نباشد نان و آبے بخورون خون دل و در کار باید
مولاے گلستان او را نباشد خوشی و کشت او در حسا باید
و نشنگین و سینه پاره پاره تنش رنجور و پر آزار باید
بیاید تا کشد او جسم مستی بر آس در دو غم هم شیرا باید
بیاره عاشقان صائم بماند خراب لببت افطار باید

محمد عاشقان گمراه باشند

بر آس گمراهی سر کار باید

زود
بر زگری

تعالی اللہ چپنیں برین خدا کرد که محبوب مرا از من حید ا کرد
چکویم بر که نام از که پرسم زہم گردن کہ این جملہ خدا کرد
مسلماناں مرا منسرا با دوسریا خزیئے ہم بدرو من دو ا کرد
شبے با ماہ سے بودہ آم خوش طلع صبح مارا در بکا کرد
فراق آں کلمہ پوشش قبا دار قیصص ہستی مارا و تا کرد
ز درد و غم نبود دستم شوے و لے آں نظرة الاولے ملا کرد
بچلے وصل تو مارا سبک ساخت لطیفے ناز کے مہشمل ہوا کرد
نکر دست بیچ کس با من وفاے مگر کہ درد و غم با من وفا کرد
ز درد و غم محمد بر غوری تو

یہ بر خود ایت ماورد عا کرد

آن چشم مست او کہ دلم نوا کبے تن از ناز ساخت جگر اکباب کرد
چشمش بخو کہ هر طرے غلط کند غلطید نش بہین کہہ از ناز با کرد
کیوسہ با کنار از و کرم اتہاس دوشے و چنگے زود مرد و جواب کبے
از لطف خود نهاد زباں در دامن آوند خشک سوختہ را پر گل کبے
و عدہ بکشت تم کہ نمودی در گشت رحمت خدا برا و کہ بکارم شتاب کرد
تیرے کشادہ بود بہمت شکائی بر سینه ام خطا شد و ترک صواب کرد

اے چشم رویا چه تر دین شوق

بواج را یک نظرے بیخ ا کبے

یار آمد بوسہ مستم زد شہ آد و طبلکے گرم زد
خوش وقت کے کہ جام عشقش بر خورد و پایا دم بدم زد
سر ہر کہ بدرو غم بر افروخت در ملک عشق او علم زد

کے مرتضیٰ
لیا خوش غم
بیا پوشش
و کلدار

خواب

تو این

اے ہر کہ بید بسل میگویش
 او تو قر عشق ہر فور دیت
 او قابل صدق در است کایت
 معشوق پیش او خود آید
 از لطف کیے کنس بخشید
 از سخن نبرد گوے او برو
 ما هیچ حدیث را نمانسیم
 بو الفتح مست آن خبیالم
 دوست آمد و بوسہ مستم زد

دلت تا بر کنه چوں مر نباشد
 ہمسہ در میہانی یا رگ روند
 اگر با کو کے پیر سے بیازد
 پس از ویر سے وصال یار یابند
 گز میند گر بکار صاحب دانی
 جمائے این چنین عاشقے نیست
 ہزاراں آنسریں بر صانع تو
 مجھے خود اگر مرے پریدے
 اگر بوسے ز بسل او بخواسم
 وے کا فتنہ فرو گئے ز خدائش

محمد عشق باز نہ سیتی تو

ترا از در و غمسم آگہ نباشد

منت خدای را کہ مرا عشق با ز کرد
 چشمش گفت نہ باز و غمزدہ کہ غمزد
 ہر کس کہ دیکہ بد ابروے آن نگار
 ہر کس لب خراب ترا جام باوہ کرد
 تو عشق را مدان کہ کم از دیو یا پریست
 ای خواجہ مقام کہ انجان و شہر سینہ
 ہر محنت و جفا و ستم بر تو میرسد
 بو الفتح عشق بازی واکہ گمان زہد
 او عشق باز نیست از و اختر از کرد

منت خدای را کہ مرا عاشق آفرید
 شہما گدشت رو غمزدن ند چہ شرم
 ہر یک برائے چنین حق آفرید
 دلال شوق عشق چو بازار گرمیت
 تیرے کہ ترک عشق بہت و کم کشا
 بلبل بلوغ نغمند و از در و گل گریست
 در سر اگر نثار و ہر چشم رسم عشق
 برد و قنادہ کشتہ معلوم نیست قال

بو الفتح شمع کہنہ و این تحفہ تریہ ہیں

بر شوق کو دے کہ بر غبت شدہ نوید

مراجبات ہے تو میسر نمی شود
 تقدیر غم بہت چوں تو شالہ و گر کند
 جز نقش تو بسینہ مصور نمی شود
 آخر یہ فکر و دیدہ میسر نمی شود

تو
از

تو
از

تو
از

تو
از

چیزے با تہائے کمالات خود رسید
حق الحقیقت است کہ اللہ قادر است
برے نوراً قناب و بے روشی چنان
امیان و کفر ہر روز نایند تا اہل

مارا و لے کہ بود بیکر سپردہ ایم

نسیج رانیج مکرر نمی شود

مرا با جہد تو کارے چافت او
خیال وصل تو با وصل با ہم
پدیشیاں کر گیسوے تو دل را
سرس و قد تو طوی است و بستان است
دل من برو و کرد اغمازو انکار
نہال قداویار ب طلبے است
بخندای ز اہدوشیغ و مذکر

تراست عشق بازی رسم معتاد

محلکہ تو ہیں خواد از خدا داد

دل و جانم فدایے آں جواں باد
کیے گوید کہ دل از ہمت من برد
چہ نام پیش تو از تسلیم و جوش
چہ بنائی جفا بر لفظ زناں حتم

بدست میوزاے ام گرفتار

ابو الفتح امر انسر یاد فریاد

را
برایغ

دل
و بیان

بے نیازی از بازی میکند
جلو دینہارا اینغسا می برد
سرو پا مال می سازد بیغ
عشق او بر جان میکند حیات
عمل بخند میکند کایت را
عاشقے کو جہد او را میکند

اے محمد و عشق او

بی نیازی از بازی میکند

وردے کہ دو اندیر باشد
جانے کہ ز عشق مبتلا شد
چشمے کہ ز خوب یا ز بست
یک لفظ نظر ز خوب رو
از دیدن چپ رست غمیت
مجنون کہ کند نظر خوبے
او خروہ کو دکاں بزخواست
از گشتن با مال غم نیست
شایے و شہنتھے است اول
بر دست کشی چہ زہر داری

بوالفتح تو خواراں درستی

ایں خواروے امیر باشد

ہر کرد در عشق قوت شود
نفی بہتیش با ثبوت شود

دو
چوے جہاں
عجز باشد

دش

زلف اور امثال افعیان
 گر کشاید زبان لب شیرین
 بیت و شعر کند که حیدر آ
 خاندان فضل البیت شود
 که میرنا هر آنکه در پیش است
 پیشگی سنگار کوت شود
 مهر و مهران فیض و نفع نیست
 و ر بود روشنی روت شود

اے محمد رسول و پھر ہر

ہر کرا در عشق قوت شود

عشق با شراب باید خورد
 مست و مدہوش مجاید مرد
 گر بخوای سہارہ باشی مست
 لب خود بر لبش بیاید برو
 نیست مقصود با وہ جوستی
 خواہ صافی بکوشن و خواہی در
 غیرت کبر با پر آید گر
 چہ نبی و دلی بزرگ چہ خورد
 عاشقان را بدہ محمد پند
 کہ شب و روز با وہ باید خورد

اے نظر با زال دل کتونی

میر و الفتی گوزمیدان

عاشقے کو شراب بر بخورد
 خویشتن را بدست می سپرد
 پر وہ کبرای عزت را
 زورستی و سے فرو برد
 عاشقے صافے است ناوڑ
 کز پے یار خود خود برد
 عاقبت خیر با وہ نوشن است
 مست و بہوش در شمار
 بہت تو ترار و دار و
 کہ دہ دین و آن جہان بخورد
 طار بہت تو تیز پرست
 ہم ازاں در آورد و پرد
 اے محمد بلند بہت است
 عشق را قوت کرد تا بخورد

خوار مراد

بلبلے باش گلبنان را بچے
 نے خرے کا خرے فنا دہ چڑ

گریارہ صف گدیرو
 در دہل ما و ا پذیرد
 ہنکس کہ شبید عشق گردد
 زاندوہ و ردو عنسم نمیرد
 سر حلقہ پشو اے زندہ است
 آگو پس جب دیار گیرد
 بوا فتح امید با بر آید
 گریارہ صف گدیرو

حن رخ تو جمال افزود
 جان و دل و دین تمام آسود
 یک لفظ بچکے کہ دیدی
 جاں را برسید عین مقصود
 سر مست خراب کرواں لب
 از دور اشارے کنے کہ بنمود
 اے و اے ہزار لے بر تو
 گریار تو نیست از تو خوشنود
 عشق آمد و رفت عیش و عشرت
 صد محنت و بچ و عنسم ہایو
 بنیاد نہاد عشق بازی
 جز و رو بلا نمود مقصود
 اے عاشق خوش بخش ملا
 عشاق مہارہ اند محمود

بوا الفتی نشان عشق فرما

چلویم ز و نہ حد است نہ محدود

ہر چہ در عاشقیت پیش آید
 گر چہ نوش است و گر چہ شیش آید
 بر سر کوسینہ و دودیدہ بن
 زیں پس کم نہ بلکہ شیش آید
 پیشہ عشق ہر کہ شیوہ گرفت
 در داورا بچکے کیش آید
 اے جوان مرد عشق بازی بہت
 عشق را شیر بچوں میش آید

اے محمد خدایے را بہت

مرد عابد برون ز خویش آید

رولف را

نے ممکن وصف و جای تیر
 از دست کند گلیو انش
 استاد مغلماں با بل
 اینست بهشت که می شترنگی
 در بلغ وجود ساده بسنگ
 یار امیر ادا ستانت
 سوئے تان ز سر سرونه

بیچاره و مبتلاست بولفت
 تدبیرش چیت تک شیر

بن حسد و سرین آن تنگ
 از لعل لبش گریه چکانست
 دانستم ذوق مستی و نه
 گریهست بچانه کشتن ما
 آهسته تیر بر آن سبکتر
 من سر به نیم تو یخ میسیراں
 این را ندان تیغ ذوق را ندان
 هر دو ابدی شوم محمد
 تو هر چه کنی بدید و دوسر
 دارم و لکه می و فدا دار

نورانی

ادب و عود
رکاو بار

۳۰
شود

س برزد و شب نیم زنی بچوشت بر بر لے کتابت و ادب

این عالم پر ز غریبیاں است
 الحق که پیشیت اقرار

شاد باش اسے عاشق دینار یار
 غرقه در دریای مستی و خوشی است
 هر که با خوبان شست است غاست
 جدا و دیدم رسیده بر ستر
 هر چه از یاسے رسد خوشتر بود
 جرد یا بجم اگر از حساب عشق
 اسے که چندم میدی از یار دل بازار

هر که با خوبان شیند خیزد انجان چهل
 عاشق و دیوانه گردم کند صبر و قرار

با دواں چون نباشد دیدن رخسار یار
 گلبنان را بر فراید و لبر آن حسن و ناز
 تو نظر بر خوب داری قد و قامت بنگری
 آن سرین و آن کمر آن جلد تو دانی که چیست
 قدی گر صورت بازی نمود دست مرتدا
 گر تو دنیا می پستی عاشق موی نه

پاک باز و پاک باش و پاک بان و پاک دار

نیست اندر هر دو عالم هر یکے اندر شمار

آمد گے آنکه یار با یار گیرند کتار و بوسه و رکاب

پس ویرے آمد ز دوری زان سینه بسینه سودا هر بار

حضرت سید که چنین این قول را در جواب الکلام در لغزه روکشند ششم صغیر ششم و غیره در لغزه روز شنبه است پنجم ماه ریح الاول سنه ۱۰۰۰ در ریح فرموده اند

نورانی

کاز نو آواز
بکار و کز آواز

صدر راحت زان و بول فرود
از سر و بر راستی بگویم
از قامت یار من چه پرستی
سرفه است مگر چه آواز
عشق آمد و غم هم بر آید
بر لبست فراغ رخسار آید

بوالفتح میرزا محمد
مسکین و پر غم گرفتار

مایم بدر دول گرفتار
مایم بویم لعل معنوی
سودا زوگان زلف اویم
ایم سلیم و دل شکسته
افسون چه کنم اثر ندارد
ما هم به بوس پر گرفتار

آواز
دو وجه

من نوشد و من فروشد آنست
بوالفتح محمد است می خوار

آن جوان راست تقدیر گرفتار
آن جوان کج سرن است هر که بد
غمزه اش ترک است خویز
گشته ام من اسیر زلف کی
جعد او خا هنس اخطاب کند
پدرش تا کدام بد بخت است

بسیار

کربو الفتح بس گناه عظیم

یک نظر شد مگر او هر بار

ترا حن و نمک با زیر لب
ترا جعد سرافراز سیت کش
برهین هر دم که چشم چه غلط است
بیک چشمک دو عالم را سبازد
نه بد و در ملک بالا هیچ سرو
سز زلفش عقیل عاقلان را
اگر خنده ز نعلب را کشاید
دوان بسته شود هر قالی را
کس کو خال و خد تو بدید است
کدام است او که با من عشق سازد
روان کس بر مانی در برین

شنیدی این غم آنرا بر آمد

بر آن که میرا افتاد و چو نخواست

بدام حجب آن شب کردی کار
چه شیرین بازی است این عشق بازی
همه شب با جوانی مست خفته
ز سه ذوق و خوشی و روح راحت
وقتار و وقتار باشد بس لب
بیازی عشق و درودی نوشتی

نعمت ز کار بر آمد
غم را چون آمد
بر آن شب

خیال و هم را در گوشه نه
 بقدر وقت خوش باش ای برادر
 دمی چند ای سپرداری شمرده
 بمستی و خوشی آن را بسبر
 ترا باید که غلطی در بر دوست
 و گزنی او قناده باش بر دور
 بساط زرد را برتسیج و گرد آرد
 که دوکان رفتی میمست منی نزد
 اگر سر را بازی خود حریف است
 سرت باز نمی دارد برابر
 قدموزول او سخته است سرو
 لب میگون او شهیدیت شکر

محمد چول ندیدی غیر حق را
 بکن تخریبه گواند اکبر

هر کار با جفا و نیت او کار
 هر چه من دیوانه گشت و بیقرار
 هر کار او باره اقبال است بکار
 رست از افکار و از بخت و فکر
 گز جو را ز نالیدن رواست
 معنی فاقه هر چه شد ای شرمسار
 با جوان من شب خوش بوده ام
 بوسه بود و یکد و کازی باکت
 او همی از نازی نال سید زار
 عشق من افزون تر شد پایدار
 گلبن جانم بین شد تاز و تر
 بوستان را از گی داوه بهار
 نعل میگویش مرا یک جبهه داو
 مست گشتم لیک مسته بر تیار
 بد من خرم و بسیکن مست مست
 مست متم لیک مرد پوشیا
 شاد باش ای سید بفتح ما
 عشق می باز و لیکن با دقار

مست در سحر اوس بسیار
 میری در حضور حضرت یار
 یار اگر وقت کار یار نشد
 نیست اندر حقیقت او خود یار
 هر چه غوازی بکن تو بر سر من
 کرده ام من به بندگیت اقرار

سالم باشد که عشق می بازم
 نیست حاصل مگر که در روزگار
 عشق آمد و جو درخت بربست
 بیخ گن داشت جز که ناله و زار
 بر دل تاں اگر غمی نبود
 بر دل بندگان خویش گمار
 کنم از عشق یار توبه و لیک
 زلف بے جانش نیت برنجار
 فخر و عظمت که باقی است عشق
 هست اجموبه و گرا این کار
 عاشق گرد وصال در یا بد
 دروغم در دلش بود بسیار

ای ابو الفتح هر که عشق باخت
 از همه کار باشت او بیگار

ندیدم این چنین ای ستمکار
 ندیدم این چنین خوبه دل آزار
 برین شکل و شمائل خلف و عدو
 نزایدا دره که کودک و گربار
 همه بیگانی با آشنایان
 همی از دوستان سمجوره آزار
 ندارد دوستان از من نصیبی
 مگر در دو بلا و بخت و افکار
 بلا من به بنیدای عزیزان
 دل و جانم شده او را گرفتار
 برده جان و دل منکر شده زلف
 کجا گیر و کس کین گرد این کار
 ندارم پایه گیره دست آویز
 بهانم من اسیر آن ستمکار
 چه گویم تا چست نشوخ دیده است
 مرا بوسه و در چشمک بر اغنیار
 نباشد این چنین سر من به بلغم
 چنین موزوں و زیبا بکبک قنار
 ندانم تا چافسون خواند بر من
 همه شب این دو چشم مست بیدار
 محمد دست او سر را در فریب
 گرفتارم گرفتارم گرفتار
 مرا سمجوره عجز و گریه زاری
 تراناز و کرشمه هست در کار

ابو الفتحا چه می نالی ز جوشش

مرد
 گوید که کجا کرد
 پانزده
 ندامت

کنوں ہاں بس کئی گفتار کردا

مہر کرا باجدا وافتاد کار رفت از خود شد خراب و بقیار
 حالت دشوار مارا بسنگید تا چہ پچیدست مارا روزگار
 لعل او میگوں است دین مستقیم نقل گازہت ان لب بنگار
 شاو باش آن شراب لعل او مست می سازد و مرانی از نما
 وصف ان لعل و دہاں او شنو لعل او میگوں دہن شکر نشا
 در پس کوہ دسرینے ہر کہ رفت مدبرے است او مدبے پس بنگار
 قدوموں شکل زیبا و چومہ رخ چو لال لب چو لپ تگل غدار
 چشم خنداں جہتہ اباں تر زخوہ ای محمد تو زبان رنگر و آر

تاکار
از تاجہ

آن حریفے نیت کو در وصف تہمت

تو نہ کا سجا تا باشد شمار

اگر مشوقہ چیدست و ربر تننا امہہ گرد و میسر
 زہے جاہ و جمال و سرفرازی کہ گر میرم نہا وہ بردش سر
 مرا خواہی بخوان غماہی ز خود دل سخا ہم من کہ برگیرم سراز و ر
 ز خون من کن صورت وصالے کن شخصین را کیجا مصور
 قد شیریں تو از نیش کرہت رخت تا باں تر از بدر منور
 بتا پیرایہ زیبائی از قسمت جوانی ہم ز تو آراستہ تر
 کر شمشہ نازت تسلیم از تو گیرند فریب شان ز تو گشتہ مقرر
 شراب بخودی آن لعل بگیا کہ آن یک قطرہ است آن جام ہمر
 نبودہ در پیالہ ہیچ مستی بنودی کہ ممشال بدر افسر

خسپت
بگیاں

محمد خوب را ہم تو شناسی

کلام است از خدایا از میمبہر

ترا حسن و نہک حق دادہ بیا ترا جان و دل کردہ گرفتار
 دہان تنگ تو گوئی نکدانست لب شیریں تو گوئی شکر یار
 ترا قدے است چوں سرور و نئے کند و رنگتان چوں کبک فرتا
 گدائے برورت آمد بہمت لاج مرا تو آن گدائے خویش شہا
 اگر بیند رخت آن شیخ ناپوہ فرود آید از و آن جملہ پندار
 کجا آن سخت و آن دولت کہ حق داد کہ میرم برورت با بچ و آزار
 بیار ان گرد بستمانے نگر و دم کہ کہ تو مرا بہت تر ز گلزار
 مسبا و ابرشے در شے کہ لارا ندام ہونے نے یار و غمخوار
 محمد راز حال او چہ پر سسی کہ مسکینے و رنجوے است بیجا
 مرا صوم دوام است اسے براوہ بوصل یار غما ہم کردن افطاس
 نہا شد ہیچ خوبے بی جفاٹے ندیدم گلبنے بے زخمہ رخا
 اگر شعرے کہم در مدح لعاشش مجا در گردے در کوے خمار

ابوالفقہا ترا دوزنے نہا شد

مگر نظمے نویسی بہراں یار

عشق بازی نیست بازی ای پیر عشق بازی است کلمے بہ خط
 عشق بازی گفتہ ام کہ دوتال عشق بازی راست نکلنے دگر
 جان و دین و دل بیازدیک نفس متعہ بر خود نہسد یا جبر جگر
 سر و قدے ماہ بے گل غدار سیم ساتے مد جینے لالہ بر
 یک شے ماہر و کیجا خفتہ ایم بود بوسے و کناکے یک دگر
 ہر چا و فرمود من دادم بدو من از خوشنودا خوشنود تر

عاشق و معشوق نامے کرده ام
 ہر دو یک شخصے است و اندووا لہر
 ہر کے را ہر کارے افسرد
 عشق بازی را بدر و یک پسر
 فارغ و بے درد بودم از کجا
 او قنادر بر جمال او نظر
 این دو چشم یک طلبے بزرگ است
 عشق بازی نیست کاکے مختصر
 ہر کجا کاریت ایسے ہسم بود
 عشق را ایسے نباید کم نظر

برود بخونگر

از محمد پسر حال عاشقان

عشق را باید جوئے کم حذر

اگر سوداے زلفے بہت در سر
 غم سود و زیاں لے خواجہ کم خور
 چہ بک از طعنہ و طنز ز فقیہاں
 اگر مشوق خوش شوخت و در بر
 بیانا کیگر عیشے بر نسیم
 درے بہتہ رقیبے شمرے بود
 ہمہ عالم را اورا ساعتے باو
 کہ شنید یار سیمیں تن برابر
 توئی ہموارہ و رگفت و تجلی
 ز سہ عیش و نہے ذوق زنیے و
 محمد را فرود آری چو در گور
 ز سہے روح و نہے راحت مرا

ز رفت
تقیان

ندانی گریے مردار مردہ است

بجاناں داد جاں شد زندہ از

مے انگور شد ز من مشہور
 خانہ می نسر و ش ہسم مذکور
 شادان زار و لاج ما و ا ویم
 جاہ و جان باقیم ہسم از دور
 عاشقان را ملامتے مکسید
 عاشقانند در جہاں معذور
 خوب را میں و سے بہ نیک نظر
 در نہ باشی سیاہ روا بے نور
 پر تو جن با حسیراں کرد
 جن بودست یا فرشتہ و حور

عوت

یا فرشتہ ابو

غزہ اش از کسین بزوزخے
 چشم رنجور گشت دل محمود
 شاد باشش آن دہان تنگ کز
 ہم بوجہ گمان است دل مسرور
 سرور را تو بلبند بہمت شو
 از چہ بچمن ہی شوی مسرور

شادان

یا محمد میں حکایت گو

بارہ صاف ساڈہ منظور

سوارست می آید کلاہ کج نہا دہر
 دہن قبول پر کردہ قبا حے حسن اندر
 ہر آنکو دید کیبائے سو گندت ہی گوید
 نزا ید ما در گیتی جوئے این چنین دیگر
 بجدانندہ چنانستی کہ ہر کس ڈرنائے است
 و سلا فوس می آید نداری تو وفادار سر پر
 لب میگون تو یارا ہر کس یخ باں گویند
 کہ لعلت پاکے پاکیزہ چکد زو باوہ احمر
 نمک حنے کہ تو داری جہاںے بتلا
 نداری باکے سر خوش سخانی بیچ را در بر
 و گرد بر میسر شد زہے دولت زہے عزت
 و گرنہ زینہارا ز تو گیری سر ز پیش آن در
 ہزاراں آفریں با دہنراں شاد با شہرا
 کہ من مشوق دارم نہ شنید باکے در بر

محمد آرزو دارد کہ خوانی بندہ غم

خدا و نما میسر کن مرا این دولت کبر

اے چشم سخن دیو ز مردم تو شرم دار
 در ہر طرف چہ غلطی ہر خطہ مست دار
 ای شیخ وائے مذکور اے زاپکین
 بہر خدائے را کہ ز من پسند گرد آر
 ترضیع وقت کم کن و تشویش را مدہ
 تو خود بوقت خود شو و مارا مباد گذار
 روزیکہ عرض محبت آزاد گال شود
 جز مرد عشق با زنیاید ولین شما
 اے طالب نجات تو دانی و این نجات
 با آتش محبت ما راست کارو با
 ای عورت عقیدتے وائے سرد پار سا
 در عشق سبے نزع بود مرا بوسہ و کمن آغیہ

تو با خوشی و عیش فراغت باش خوش

بوفع را محنت و دروغمان سپا
 من گیرم جوید باں سرو قد در کنا
 راست گوی هست سرف در کنار جوید
 کشتم را وعده کردی موجب تا نصیریت
 منتظر بودم فدا ده مانده ام مشتاق وار
 از لب میگوین اوگر قطره میچکید
 عالمی سمرست گرد و کس نهادن موشیا
 بر سر هر کوه و بازاری و کوه و کوه
 تا سرین و حبه دادیم پریشان گشته ام
 جان و دل ایشان کردم بلکه دین را با ختم
 تا چه خونها خورده ام از بهر این شیرین لب
 ای ابوالفتح محمد صدر در گیسو دراز
 مختصر کن چند نالی قصه خود گردار

هر چه از دوست آیدت بپذیر
 گرد و درخ و غم پیمینه بگیر
 گرترا دوست دوست میدار
 نیست جز این دگر ترا تدبیر
 بنده بندگان حضرت شو
 در صف عاشقان باش ای سر
 جعد او خاها سپریشان ساخت
 ده که هر جا بنی از دست نگیرد
 لے که از روست خوب بستنم
 چشم بندی کن خراب کرده بصیر
 عشق بازی اگر محسوس اری
 در دو غم را بدل بساز خمیر
 عشق بازی مو اوستی نیست
 عشق سلطنت بی شریک ویز

رویفنا

شعاع آفتاب مهرانسروز
 برآمد صبح که روشن تر از روز
 فرغ شمع از پروانه پسند
 چه گوید جز مزید سوز پر سوز
 سه روز بعد نیم دهه ستاره در غم فرمودند

تقدیر هر وجودی جا مردوزند
 بلا و غم باس ماست در دوز
 مرا زین سرو قامت رسته گلگون
 به باز تازده هر بار است در دوز
 بهر سینه است دل را بی غم
 چگونه جان روزان ترک فیروز
 گزشته است و دینه فرو تا بیاید
 بنقد وقت خوش می باش امروز
 محمد خیره کرده است دین عقیل
 شعاع آفتاب مهرانسروز

اگر چه پسر فروتنی کن ساز
 محمد با جوانی عشق می باز
 کنارش گیر و بر کرده میدار
 بپشته کرده با حق باش همراز
 دلا در دیده فیض هم از لای
 به نیانی حریف کرده دم ساز
 صفت پیری چو آهن سرد باشد
 باش عشق گرمش ساز بگذر
 بدل کن ضعف پیری را بقوت
 جوانی باش سمرست و سرفراز
 جوانی را بر کن ایها شیخ
 کشیده سینه پانه بصدناز
 بسایینه بسینه لب لب نه
 بگیر از وی نفس چو نفخ اعجاز
 برهنه کرد پیر این بروکش
 کنار یکدی وی و بوسه با گاز
 ابوالفتح این است عاقبت خیر
 ترا با بهتیاں کردند انباز

شادی بر روزگار جوانان عشق با
 فراع ز بودنا بود از خوش بی نیاز
 دل بریکه نهادن از دیگر خبر
 گاه بی ذوق بوسه بگایه بگاز
 بت را چه می پستی ای شکر کلید
 ابروی یار من به بین اس مست کن نما
 عین العیان به بینی آن عین بی عین
 یک صورت حقیقت در پرده حجاب
 خانه خراب کردی بے چشمه هموا
 ای سید محمد و اسے گیسو و اسے
 در جوامع انکلم در موقوفه روزی عجز اندراج یافت
 در جوامع انکلم در موقوفه روزی عجز اندراج یافت
 مستند مراد انج یافت

هر روز
نوروز
پیر

دل در دیده خوش
آنج انگیر

بصده تاز
بصده تاز

در غم کرد ابرو

بالوئے پریشان در گوشه گلستان سازد وے آن ترانه عشاق با بیا

سعدی نظر بوشان با خرقه در میان

و ادست سخن پندی آن پریم باز

در جوانی با جوانان عشق باز	پس ز عمر خویش بر خور سر فراز
عمر ما در بندگیست شد بسر	نیتی تو خواجسته بنده نواز
خدا کاران بندگان را پرورد	نیت از تو جز ہیں سوز و گداز
از لب تو خواستم یک بوسه	چند شیوه چند مکر و چند ناز
سرو و هم در حن و در سیبای شربت	بیش حن شد تو چوبے دراز
گوشه ابروے تو چوں قبله است	شک ہیں افتد از انم در نماز
پسند تو در دل ندارد چوں اثر	لے مذکر چند خانے ترا از باز

عشق بازی بر محمد فرض شد

فرض عین است با تحقیقت نے مجاز

ناز نینا بغر و عفت و ناز	مہت بسیار اگر شکر و ناز
ہفت زیب و فریب بیشتر ک	پاک و پاکیزہ باز سر اسرار
سرفدا بلند مہت باش	مورازا درود و ریچ فراز
از انزل تا ابد نہیں میاں	پردہ بر جمال خود انداز
گر تو راضی شدی بیک نظر سے	فرت و رخ گشت آن اعزاز
خوب رویا تو خود پرستی کن	خود بخود باز ہم بخویش مہنا
ایں سیر وے چشم اگر بیند	سے تو من کھنم از و اعراض
و بر گرد و لیر و شغنی شود	باشد او هر طرف نظر انداز

من نخواهم کہ کس ترا بیند

بیک جوانے

تایں سرمہ ازین زیبا کمر است

مست ز با تو بیختر

ای ابو الفتح ہر سہم خود پرواز

رویشین

تو شمع حن را پروانہ می باش	لب میگویش را پیمانہ می باش
کنند جعدا و بر حلقہ دلے است	میان حلقہ اش تو دانہ می باش
پیش سرو قدش پست میگو	شکال گویوش را شانہ می باش
ترا ساقی اگر جامے پیمشد	شراب عشق را مینانہ می باش
وصا ش گرد رینے وار داز تو	حدیث و در را افسانہ می باش
پریشان کرد ز نقش سرو راں را	فرا ہم گشتہ تو در خانہ می باش
ترا اگر کہ سرینے پسترا نداشت	تو سنگین دل شو و بیگانہ می باش
چرا سوزی محمد از فرقتش	تو شمع حن را پروانہ می باش

ابو الفتحی از ستانہ سر خوش

لب میگویش را پیمانہ می باش

گر بوشی شراب صاف نوش	در پوشی لباس صوف پوش
گر بخندی بذوق و حسن خند	در بگرئی بد و حجب خروش
ز بد و تقوی پیہ هیچ نفروشد	گر فروشی بر اے بادہ فروش
ہمچو دریا شود تدرار گیسر	و رہ شوری چو چشمہ کوہ بوش
ذوق مستی اگر تو یافتہ	رو بسوے شراب گیر بدوش
بادہ نوشی بہر سر بازار	مست غلطان شد و روی از خوش

اے محمد را من این زویر

آشکارا شراب صاف بوش

برو

خواجہ جن و نمک را ای محمد بنده باش
 گر بر اندازد رت آن شاه من بسیار بار
 تیز ترک غمزه اش گرچه خطائے میکند
 ز نفس امارتیک دست جان و دین دل
 آنده جعدا گرا و کشاید خط آزادی و همد
 مردان بر در و درخ تو اگر گریه کنند
 گرد بر عشق مسیری کن مبارکباد پیش
 در تو سر سے هست فون لبیک فون از تو هست
 نیک خواستے گر نصیحت میکند از کار عشق
 جابل و عامی مشور بحسن نو خطاں یہ ہیں
 بادہ نوتق خوش بزی و عیش مسیران ہمد
 درجہاں گور در بادہ نوتق خوش بزی و عیش مسیران ہمد
 اندہ نوتق خوش بزی و عیش مسیران ہمد

اے ابوالفتح محمد عشق خود کامی است
 تو چو درویشی رویشاں از بخشندہ باش

کہنہ پیرا شرب کہنہ بنوش
 گر بخوای مدام باشی مست
 ساعت تیز و خوشیایر باش
 بادہ را آن قدر بسباید خورد
 فوبرے را دما رو سا خوش
 لعل میگوش را بلطف بوش
 نقد اگر نیت صوفی خوش
 تاشوی همچو من بروں از خوش

اے محمد مدام بادہ بنوش
 باش پیوستہ با خود و خاموش

رویتیم

تن خلکی من اینجا و دم در مرکز جسام
 تن و جان و دم گم شدہ ز مجموعہ شدہ کار
 اگر زاید شدی یا را لباس پیشم در پوشم
 اگر در خانقہ آئی منم آن پیروں پر
 اگر در کعبہ بنشیننی مجا و کعبہ من بگم
 اگر در مدرسه داری جدول گفت و شنیدم
 سخن در منطق اگر گوی مرا آنجا کلامت
 منم واضع اصول دین محمدیت و یوسف
 اگر تو بختی داری خلاف سنتے سازی
 اگر در اختر انتی منم استاد چیرہ دست
 اگر در ساز موسیقی نوائے نغمہ سازی
 منم سر طائفہ ایک مرانے و بانگے بہت

اگر تو چاکری چندے ہم بروش خود فاشے
 و گر تو میر سلطانی من آل سلطان سلطام

بیانا یکدے مسلخ نشینم
 چو دامنہ تاج فردا پیش آید
 شود ہم خاک راہ یار گردیم
 ترا ما کترین حبشی غلامیم
 سخن از غال و لعل او چہ گویم
 کجا بسینم روئے یا محرم
 چو دانی تا چلدت دار وے یار
 گلے چندی ازین گلزار چسینم
 بیاتاروی یکدیکر یہ بیستم
 بود ہم درتے پایش بیستم
 اگر میر خطا یا شاہ چسینم
 بے تار یک و بس تار یک نیم
 کہ سایم بر کھت پایش چسینم
 حکایت دوستان ہم نشینم

پکوندی

محمد گز مرد درو مشق ام
بدان که کودکی طفلی خرم

بتا ناگشت گلذاسے گزیدیم
نوائے بلبلان درگوش کردیم
نشانی یاقیم از بوئے آن جیب
جوان ماست سر سے کبک فتاً
نشان عطر از بویش نیم است
خرامے کرد سرو ما به گلزار

جمال گلبنان پامال دیدیم

جز راه خرابات درگوش ندانیم
مادامن الصمد و شجاعت گمیتیم
جز نقطه بلبیس درگوشش بنیمیم
جز کاسه پر خمر درگوشش نگیتیم
جز زرد لباسات درگوشه نیازیم
مرا تو محمد چه شناسی و چه دانی
آخ ز کجایم و چه چیزیم و کیانیم

ما عاشق و مبتلا سے یاریم
گسیریم ز ایم در عداوت
ما کلید ز در را بسوزیم
می باز و حجب با شترش
در باغ و ناچو گل نسوزیم
دیوان زلف آن نگاریم
خود را ز نگار در شماریم
میگوین بے چو یار و اریم
ز نهار از آن سیاه ماریم
در کشت و فاجو سے بکاریم

تا
چو گلزاریم

در جو
فرزیم

گراز سر جان خود بخیر دیدیم
صد عزت و دولت است ما
تا صید کند حبه اویم
در مجلس دوستان گلستیم
گیریم لبش محوس بر آریم
اقتاده که پیش در تو خوریم
فراق بر لبسته نگاریم
بر سینہ دشمن تو خوریم
مانا نام و ننگ شستیم
رسواد فضیح و شر ماییم

و ز روی تو آن جمال دیدیم
ابروے ترا سجود آرم
ال سخنم و لے زبانم
یک روز بگشت بلغ زخم
ترکیب وجود آن جوان مرد
گویند بسرو و دخیل ماند
در صبح خدا کمال دیدیم
چون قبله ازل حال دیدیم
در وصف لب توال دیدیم
بر قد تو یک نرسال دیدیم
بر نقطه اعتدال دیدیم
من طوبی را مثال دیدیم

گر حکم کند بجا ابو الفتح

از جان و دل انتقال دیدیم

پیش از ویرے جمال یار دیدیم
شبه با ماه روی خوش نمودم
خوشی و غمی افز و دولت
بزیبای سر سے شستم
بساط کامرانی را گزیدیم
بهر بابے و رفعت کشاده
نرخ زیبای آن دلدار دیدیم
دو چشم بخت خود بیار دیدیم
غم و اندوه را در بار دیدیم
نہال آسودگی پر بار دیدیم
در گویا لقتل را خوار دیدیم
درون خانه خسار دیدیم

محمد دیر باز از یار دوری

طی روز جمعه ۳۰ شوال سن ۱۰۰۰ در قم بود که روز دوشنبه ۱۰۰۰ در قم بود
مطین صمد در بر نهان خول غبار کز جاس حکم شکو نوشت شده است

تا
چو گلزاریم

دیار یار را دیار ویدم
 گر با سر زلف تو نمازم چه کنم
 و با غم و سوز تو نمازم چه کنم
 از یار اگر بلا رسدی شاید
 چون بوسه ز غم از گنازم چه کنم
 در بسته اگر بنام و بازی شوم
 گردست در آن سوز تو نمازم چه کنم
 گردست رسد که سر نهیم در پات
 اکنون نه که خود بخود فرامم چه کنم
 آن سرو توی که سبزه آرزو باد
 کوسم و گو که من درازم چه کنم
 گر گوید خواجگان فلان بنده است
 آنکه چه سز بگو که در گدازم چه کنم
 محمود اگر غنی خرد بسند خود
 ای خواجه اگر چه من ایازم چه کنم

گفتم بغلط ببری نمیکذار خود

شرمند شدم می گدازم چه کنم

شبه با ماه روی خوش غنودم
 همه شب در کنار و بوسه بودم
 بے با لب بچم چسبیده مانده
 همین سینه بسینه یا رسووم
 چه لذت داشت آن شام و آن
 که گاه اعتناق از او که شنووم
 در افتادی میان ما گذشته
 مرا می گفت بد من می ستووم
 در آن حالت محمد را به پرسند
 منم ترا و یا مسلم چه سووم
 منم او و من در میان نه
 حکم اوقت در رقص و سر سووم

محمد چه گزانا می خسر امی

شبه با ماه روی خوش غنودم

عشقبازی نیست در علم و تعلم
 عشقبازی نیست در بخت و تعلم
 عشقبازی نیست در چوچرا
 عشقبازی نیست در فرو و قاع
 عشقبازی نیست در جاه و تعلم
 عشقبازی نیست در فقر و غنا
 عشقبازی نیست در کرم و تعلم
 عشقبازی نیست در جاه و تعلم

عشق در بخت و فقر و غنا در کرم و جاه و علم

عشقبازی نیست در فقر و غنا
 عشقبازی نیست در بخت و تعلم
 عشقبازی نیست در چوچرا
 عشقبازی نیست در فرو و قاع
 عشقبازی نیست در جاه و تعلم
 عشقبازی نیست در فقر و غنا
 عشقبازی نیست در کرم و تعلم
 عشقبازی نیست در جاه و تعلم

عشقبازی را نمیدانی که چیست

عشقبازی را محمد گشته اعلم

بیانا لیکد گرا سوده باشم
 بے سینه بسینه سوده باشم
 دوسه بوسه بیک گاز که نرم
 مثال شکر و پا لوده باشم
 اگر ادا لب در بر بنگیریم
 چرا زنده چنین بیهوده باشم
 بیکدیگر گذاریم از سر ذوق
 یکے گردیم تا خود بوده باشم
 ز اهرت قدس و پاک بزمی شد
 همان ساعت که ما آلوده باشم
 بقید زبرد تقوی اگر بانسیم
 سخن از لعل او شنوده باشم

محمد با ده با ساهه بخوشیم

بیانا لیکد گرا سوده باشم

بیای دوست تا فغان نشینم
 زمانه روی یکدیگر بے بینم
 چه دانی تا چه فرو پیش آید
 ازین گلزار گل یا خار بینم
 منانم از جهاں دیدار اجاب
 ازین عالم ہیں تو شہ گزینم
 بہ نقد وقت یکدم خوش بشینم
 براسے مانده بر چه تریسیم
 میسے یاران که پیش از ما رسیدند
 که ما زین مانده گان و اسپینم
 مسافر تیز رو را ی شتابد
 وے با کرم و این کمتر بشینم

محمد را غنیمت دار بودا

که روزے چند با تو ہمیشیم

باید

ایا عشق
باز
سخت
اوراد

ایا عشق
گزان

پیر و ضعیف و ناتوانیسم
 پینچہ فنگینم دست درازیم
 گر لعل لبیت ز لطف بخشد
 یک بوسہ دور و زمت مانیم
 یک روز شمار این جہاں کن
 در روز دوم ہجرت مانیم
 این عالم کاروان سرائست
 تا غن نہ بری مقیم مانیم
 یک روز ز غم چو فر دایم
 و ان روز دیگر خوشی بردایم
 بوالفتح غنیمت است محمد

تاروز کے چپند میہما نم

ترا چشمہ شگل عین بادام
 ترا جعد و کمر یکجا ست باہم
 ترا قامت چو نخل بیگر راست
 ترا عارض مثال نقرہ خام
 ترا این سینہ گوی سخن باشت
 در آن افتادہ یابی سبب کلام
 خدو خال تو یکجا کفر و ایمانست
 مدہ مر عاقلان را سخت الزام
 سرین او مثال کوہ لبنانست
 کہ گشتہ است بلحاظ خاص ہر عام
 بلے ابدال را آنجا نظر ناست
 گرفتہ است قطب ہم آن سحر حم
 نباشد عارضے را خود مقررے
 بہا نجا یافتہ دل را بر آرام
 لب تو شوخی کرد دست زبانی
 مثال قاب تو سین است آن عام
 قد ز بیاد زخبت موسوی دوان
 کہ میگوید انا اللہ عجی الامت نام
 تو سر خوشی تن خود فاش کردی
 ندادادی و لے بر خاص و بر عام
 مرد ز غم سے کہ دند غمرے
 بگو نہ من نہ گردم مت و بدنام
 محمد را خاند ایجب مجالے

امداری

بزرگ کام

زبان حق کہ کرد است بند انکام

از فصل خدا امید دارم
 آید من سنجے کنارم
 بے تو نفعی کہ زندہ مانم
 جانان بخشد کہ شرمسارم
 چوں من تو صد ہزار داری
 من جز تو کسے دگر ندارم
 و اللہ کہ مرا ہزار فقر است
 اقتادہ کہ پرور تو خواہم
 جز ناز و کز شہ نیت کثرت
 جز زاری و عجب نیت کارم
 سو گند غبار آستانست
 گر جز تو دگر کسے است یارم
 فضل بود در صمد بزرگی
 خود را کہ غلام تو شمام
 شد در سر من کہ جسد اورا
 تار یک شبے بدست آرام
 از ناز و کز شہ او بگوید
 من اسم کہ کند بوسہ بازم

بوالفتح بخط بندگی با است

خود را شناس قدر یارم

ہمیشہ گرد کسے یارم
 شدہ بر استانش خوارم
 ز دیدن خوب توبہ کردہ بودم
 ترا دیدم ز توبہ توبہ کردم
 مرا مقصود جز ہستی و کز نیت
 تو خواہی صاف بخش خواہ دورم
 بگفتی خواہست کشتن بلا زورم
 ز ذوق انتظار آن بمر دم
 کنوں از کن کن فایغ شد ستم
 بدست یار جان و دل سپردم
 مرا از لذت و شام خوابان
 بغارت می شود بوج و دروم

مدام مست در ذوق ام محمد

کہ از انگوٹاں لب می نشردم

نیک نام

جاد و جمال و مال و جانی و تنگ نام
باناز و با کز شہ و با سبک استرام

تایید کلام

با صد نیر عزت و با صد نیر آرزو	با وی مجال نیست که هر کس کند سلام
رور و کون مغلطی و گدائی نفسیحتی	شوخی ترا نشاید کردن درین مقام
دنبال وصل او چو دی عمر را بسواد	خود را مسوز و زبوس این خیال خام
اورا کویسل هر نفسی در خیال آرد	بروے جو کس سلام و از آن سو بخون مایم
آنکس که از جمال و محبت نظاره کرد	از غیب وصل و هجرت نمود است تمام

بوالفتح قصه ای محبان همی نوشت
در قصه محمد نوشت و السلام

در دو تا در مان شود جان را جانان بسیرم	پس من ز خود بیرون شده جن بخش را بگویم
او کت ندان زو کرشمه من استم در بر کشم	در پیرین آید حجاب آن پیرین را در ورم
گر مرا دشنام گوید من کنم مدح و شهن	گر مرا از خانه راند باشد سر بر ورم
گر مرا تو بنده خوانی در بگوئی آن ماست	جان بشادای خوش سپارم و از دو عالم برم
من بجمع خاطرم زیرا پریشان تو ام	تا که خوارم بر در تو بادشاهم سر ورم
گر چه برستم معلی اما چون دارم ترا	من ز قارون ترغمی ام نه ز دینار ورم

ای محمد پیر گشتی از جوانان تو بر کن
نیست خود نزدیک من بیگانه زین پیغم

عاشقان بدنام و رسوا خوبویان نیک نام	دلبران مرغ جوا و بیدلان افتاد و دام
کرده تمام مجر و زاری و خرابی پیش عاشق بود	شیوه ناز و کرشمه حسن را کرده است تمام
پیش قد قامت تو هر کجا سرویت پست	هر کجا خوب بود سن ترا باشد غلام
نیست در دل جز خیال خود و حال آن بخوان	نیست در سینه بجز و جرم و گمان خام خام
من ترا خود بنده ام چاکر شدن معنی چو دشت	آرزو دارم که نیم روسته تو یا را مدام
جدد سرکش را بیدی خانه را کرده خراب	شکل ز قارون نگار کن سر و آبد و خرام

هر که خوبان را نه بیند که در او چشم دل	و او در کما حق نیست عمل گوید یا حرام
خوبویان از جمال الله نشانه میدهند	ابر اگر از اله خوانی نیست فرقی جز بینم

سر نهاده باز

عشق بازی نیست آن بازی که مهره نبرد باز
هر که غلط انداخته چو محمدا و السلام

عمر عزیز شد تمام تیج جوس نشد کلام	صاف نماند در دم آه شکر گشت علم
مرغ جوا بر رفت باز نا اوقاده و ام	در دو فانی کند کارگر کوش و تمام
عشق نقاب رخ گرفت وصل کنی سلام	شاهد اگر کنیز شده با ده فروش شد غلام
عیش و خوشی هماره هست متی و ذوق شد	هر که لب و دانش دید بست با نش از کلام
وی جوس که نچو شد سوخته مانده ای محام	هر که کپس در دو غم نشد مرت نانه بلو ام

عشق که در دو غم نشد مرت نانه بلو ام

من بچشم سلام و میخ او ندیدم را جواب
خوار و زار و زارمین بوالفتح تو و السلام

بعیش خوش اگر زیم بسختی گرچه من میسوم	معاذ الله که این دل را من از اولدار بگیرم
اگر زیم بر پشته و گر میسوم بر پیش در	بزیر یا نیم این سر سخن العاقبت میسوم بخیر
لب و گفتار آن خنده فرو بسته زبان من	من اندر عشق با زیبا اگر چه کهنه پیسوم
بفراترک را غمزه خندگه را کسند سازاو	شکار بسته پادیدی من آن اما نه خیرم پستاند
نشد دیگر جوس سخته جاندم سوخته حساس	بزن آتش برین سینه من اندست تبیرم

ابوالفتح چو پنداری رود از خاطر تهرش

بزییم مبتلا زیم میسوم مبتلا میسوم	کافرنه ولیک بت پرستیم
ماست نه ایم نیست پرستیم	در دین بیگانه در پرستیم
گیریم که تو بهیاشکتیم	هر چند که هر طرف بختیم
از عشق نشان منید هر کس	

در مرطری شب تاب رفیقم
 از بر کند جبد پیمان
 اورا ہمہ ناز بے نیازی
 گریادہ کرد لطف یارے
 یک بوسہ آن نگار فرمود

در راہ رفت قدم پاریم

بوا لفتح بگو کہ نیت ستیم

ما عاشق و مبتلا سے یاریم
 بے یار اگر دہند جنت
 گرسوز نشے کنند مارا
 گر یک نظر سے فتد بران
 دو چشم من است چو بار بار
 یکبار اگر ب لطف بسیند
 خود را برہ گذر جو آنے
 اسے مرغ تو عاشق ہو ای
 این خود نہ بس است جاہ و عزت
 دیدم لب آن نگار میگویش
 ما پیر شدیم و موسی پدیدم
 گران در خویش باز را ند

بوا لفتح صفت باہ و زاریم

زیرا چہ کیے گناہ گاریم

گم کردہ ہر آنچہ بہت مایتم
 بر ما نظر سے کہ ماغیر بسیم
 از سر و دو جہاں کیے نداریم
 مارا تو بگو سے فاسبانہ
 از سر و دو قدم ہر دو فتادہ
 جز و ر بدست خود نداریم
 مرغیم نہ آشیان و چپینہ
 بوا لفتح قرار نیت مارا
 از دشمن و دوست فنا نایم
 ہرگز بحساب در گنج بسیم
 رنجور و شیم و زار ماندہ
 اسے فضل خدا تو رسد محسن

اسے خواجہ چہ لازنی تو مارا

لا را ہر چہ پر بسیم کہ لایم

ہر آن روزے کہ درستی گذام
 غم فردا دوی از دل بدرشد
 سزا فرام ہر جا تاج داریت
 مرادانی خدا دولت چہ داوت
 نہ ہے دولت نہ ہے عزت کہ حق
 مراستی و ذوق افزودا مرو
 ندارم من از خواہش دیگر

۲۵
 اگر چہ بسیم
 با شدم اس
 روزگارم

مبارک باشند آن روزے بکلام
 بنقد وقت خوش دل بسیم
 کہ خود اس بندگانش می شام
 ز زخم روزہ ہر روزے نکلام
 فتادہ بردار و خوار و ذام
 مرا گفتہ است فلانے شرم نام
 تمناست بوسے باکند نام

گرفته میروم پس که سر سینه
 ز بے وقت برانم من بیازا
 چو دیدم ابرو اش عین قبله
 چو من دیگر نیابی عشق با نسه
 ضرورت گشته بر سر من گنگام
 بدست جام و دست زلفیایم
 بسمت او ناز میگذارم
 که من در عشق بازی مرد کام

درین میدان محکم راست جلال

که شهباز و پیکه شهبوارم

وصف لب او در گره گویم
 کردم چو سباز ناز از سر
 معشوقه سحر شب است با من
 فدا که شود نشور مردم
 گریه ترا در آن نیایم
 من عکس نیم که عین شخضم
 بر من چو نبی گرافی جوهر
 باریک کمر کشا و هینه
 در ره گذر تو خاک گروم
 این پر برهن وجودی تهاست
 من آجم و تو مدال سبوس
 قدرت که بلند راست سرو
 من عاشق مبتلا ایوم
 گر من دل و تن بے بشویم
 در با ویه حرم چو پوسیم
 من قالب خویش را جویم
 منکر شده لغتش بگویم
 بیرون و درون کجات جویم
 میکنم و بکیسم فرویم
 ای حبه در از نیک خویم
 و راتش و باد و آب رویم
 صد پاره شده است این دقویم
 دریا ام تو مدال که جویم
 ز اندیشه است سر فرویم

بوالفتح خلاص زنجیر نیست

در بند قناده چه گویم

آن شد که قبا پرست محکم بس که کلها شد در هم

قرار

شکاله و دل فریب و خوش خو
 صبحی که حبسین او پیرینی
 لعل لب او چو برگ تنول
 ز قارش سر و دید استا
 عالم همه مبتلا به خنبت
 بر ریش دل من از لب تو
 هم عشق تبا و پار سالی
 بوالفتح بگو حجت راست
 میخواره و خوش مزاج بے غم
 آن روز تو روشن است خرم
 زندانش چو لوبه منظم
 طوطی شده پیش نطقش اکلم
 بیچاره و کمر سینه من هم
 کی بوسه به از هزار مرهم
 هر دو نشوند جمع با هم
 بر خوان تو حدیث زید اسلم

اما تو ز عاشقی کن عیب

کاین کار صحراست آدم

دلمه دارم شکته زار منوم
 ز فیکان دوستان بار او دلمه
 بدر عشق بازی گر بمبیم
 مرا با بوی افقاده است نوما
 ندیدند که هر که روئے خوب ما رو
 لبها چون حلقه پر کار گشته
 ازین بیک نمودن ایها اشع
 تنه دارم قوی بر خور منوم
 که رحلت عنقریب است منوم
 بحسن العاقبت شد کار منوم
 تو راه خویش گیر ای شیخ منوم
 شود فزاد جور العین محروم
 کشیده در میان خط موموم
 بشد اسرار از تو حسین منوم

اگر هست نیست الا عشق بازی

و گر حبه بوالفتح اندموم

شراب بنجودی در کار کردیم
 ز تو به تو به کردیم بسیار
 همه عالم فدای یار کردیم
 ز وقت و در استغفار کردیم

سرود است

معلوم

بحسن عاقبت

مے صافی ندامت ماکنم غسل
 تيمم بر در خمار کر ديم
 ناز سے جانب آن یار کر ديم
 نماز سے جانب آن یار کر ديم
 بسے بر زانہاں سخن سے نموديم
 کرامت لے شان زانوار کر ديم
 بکنج زہد خود ایشاں چہ دیدند
 کہ مار سوا بہر بازار کر ديم
 بزہد و پار سانی شہرہ بوديم
 کنوں ہیرازی و انکار کر ديم
 خمار از روے خواب بر گرفتيم
 کشادہ پردہ اسرار کر ديم
 صبحا حے بر در خمار شستيم
 دوسرے جلے ازل در کار کر ديم
 کلد را بر بسوسے سے نہ یاديم
 بجائے سبجہم زانکار کر ديم

محمد رخت ہستی را بے بستيم
 براق نیتی را بار کر ديم

شراب عشق در سپاہ کر ديم
 سیر در در افشاں کر ديم
 کینم آسنگ سادہ بنم زرا
 سر و خوش نوا فرخ ساز کر ديم
 اگر بر شمع رخ پروانہ واريم
 ضرورت ہیرا پروانہ کر ديم
 ز لعلش جرمہ گردت افتند
 مجاور بر در میخانہ کر ديم
 سر سوداے سر ساں ندریم
 سر زلف تباں اشانہ کر ديم
 کہ تا کر ديم قوت مرغ عشقش
 بھجن دل فتادہ دانہ کر ديم
 کہ ما با آستانہ یار کر ديم
 ز خویشاں وز خود بیگانہ کر ديم
 چہ اندر صفا مردان تاديم
 ضرورت پاشدی مردانہ کر ديم
 چومی بازیم نزد عشق بازی
 دفارامہرہ مرخانہ کر ديم
 اسیر جہد خواب گشتہ تو
 کہ امتد در گلو دیوانہ کر ديم

محمد عشق را آنجا رسانيم

کہ در اقلیہا افزانہ کر ديم
 کہ در اقلیہا افزانہ کر ديم
 من عاشق جانے من زیادہ شدتم
 اکنوں نما ندچارہ الا کہ سے پرستم
 از ہر کجا کہ باشد سے را بجا دارم
 گم طاقیہ فروشم و خرندہ گرو فرستم
 آمین عشق بازی جز اتفاق نبود
 دینے کی یاد دار دمن ہمہ انشتم
 گریار زہد و زو من شیخ خانقاہم
 در شستہ سے فرو شدان سببم
 رویش چاقا بے دیدم بجاہ صحیح
 اکنوں شدہ فریضہ تا مہر را پرستم
 بر پشت خنگ باکوہ کشش است سنا
 شرم از کہ ندامد دیوانہ خودستم

گفتند ای محمد یار تو یونفا ہست
 گفتیم چنانکہ ہست او من مبتلا شتم

سیر و روغم را ما بچو سیم
 حدیث در دل با سے بگو سیم
 مگر کہ درد ماں پذیرد
 مگر کہ حرف غم از دل بشو سیم
 کین آسنگ اگر چہ پیش بستیم
 پس اقتادیم اگر چہ پیش پو سیم
 چہ چندم میدہیلے نیکے انان
 کہ ما خود عاشق ہر خوب رو سیم
 نظر داؤدنا ما خوب بسینم
 زبان داؤدنا ما حق بگو سیم
 چہ کار آید مرا احد ہر شستی
 کہ در حق تباں مانده فرو سیم
 مراد یوانہ می خوانند خلق
 کنوں از خویشین دستے بشو سیم

محمد عاشق است یا آنکہ مشوق
 ہاندم اندرین حیرت چہ گو سیم

ز سے عزت کہ پیش ما برسیم
 بلے اقتادہ عوار و زانہ سیم
 خیال دیگرے گرفتہ اسر آید
 ز شرع احمدی بسیرا سیم
 اگر گلزار گروم بر ہنسہ پا
 ضرورت ہم بزخم خار میسرم

باشتم

عاشق یا آنکہ

اگر زخمی زندان غمزه آن ترک
 کسے میر دوریں عالم بیک با
 بقائے عمر بادت حسابا ودانی
 خلاصی از غم و اندوه یا دم
 مگر آنرا گروم از دو عالم
 نہا واصل ایماں برو بختہ امت

محمد ہیراں اقرار میسر

من آن مہم کہ بانا زونیا زام
 نہ آنکہ سید الفقہا ست نامم
 شراب من نہ از انگور و شکر
 مرا ایک کود کے تونے ہشتق
 ہمارا میسکند دعوی خدائی
 صحاحن صورت بخواند
 بشوخی گریزم سر سے برآید
 چه باشد سیلی و جہوں کدامت
 نہ آنکہ بروے من قبلہ دست
 بدوزخ من فرستم خود پیشم
 نہ کہ طاح در ایست با من
 مرا خود بر سر کوہ سندانیل
 مرا تحقیق شد عالم حقیقت
 منم آن گلبنے خوشبوے بنیا

۳۰۵

تا
میگذرد
تانی

محمد بن کس گفتار کردار

نہا دم بر لب تیریش گازم

زمانے گرا زین ہستی بر آیم
 دے بر صدر عرش دل نشینم
 بر سہ از لباس حق گرویم
 پیایے جام جان پرور ہوشیم
 ہاں نا کہ میجو کسیم در حبیب
 پر نقد و وقت خود سازیم
 محمد با حقیقت آگہی شد
 اگر پستیم مثل ثزالہ ہستیم
 ہمہ روز و ہر کسب نیست کار

نہا شد با کسے مانند ما را

نمیدانی گرا ایم و چه ہا ایم

دل از من بردیا من چه کنم
 من نخواجم کہ دل و ہم بہ کہ
 پیش کہ نام و کنم فسر یاد
 ہر کجا عشق رفت کرد خراب
 چونکہ از من نہاندا با من بیچ
 بے یکے سرو قد و لالہ سزار

مرو غور شید و مشتری زہرہ

نام آن کو کب تبمن چه کنم

جان ہاں است
نکھتہ تن چہ کنم
کراختار بر

من امشب در کنار او غمخوردم
 دوسه بوسه سبک باگاز کے زرم
 مرا از شتم او مسید او دشنام
 ز سہے ذوقے کہ آن دشنام اور است
 سری و سروری گشتہ مسلم
 صبا سے مطلقے میمون برآمد
 ترا من صورت و از امر و شباب
 ز فریق و نامت دم مخطوط بودم
 بیدہ سیدہ را ہم سخت سووم
 من از بس لذت اور امی ستووم
 کہ گوی نمہ زہر و شہووم
 کہ سر را برد آن یار سووم
 مثال اللہ آدور کشتہ سووم
 محمدیت الایک وجودم

دو بیندگر محمد احمدی نیست

مغے تر سا بودیا خود چہووم

دل را بدرد و سوز بنم ما سپردہ ایم
 از رفتہ تو بہاست و از آسندہ احترام
 جز نقش خط با کہ حرف یکاگی است
 تا شربت بلا و من را چشیدہ ایم
 از غلطش و چشیم تو یار گشتہ ایم
 گر ترک غم و نوب کند شہراں دل
 گوے فراق عشق ازین سخن برودہ ایم
 از خوب اختر از سے و توبہ نہ کردہ ایم
 از تنگ و جد سراسر ستودہ ایم
 با صاف و در ساختہ مفرج خودہ ایم
 وز غم و مائے زگس مست تو مردہ ایم
 ما غیش را یکے ہم از ایشان شمرودہ ایم

بوالفتح زلف او دست چو اسے سید و راز

از جان و دل بگردش او گرد کرده ایم

شرابے وہ مرا یار کروے خویش تن گروم
 زے مستی است مقصود کم زو صافی بہت کلام
 نہ بودم ز اہل صلہ کج خلوت آسودہ
 خدا را سا ہا باشد بعد حق دل پستیدم
 مزید عشق من باشد بیغیرا ید غم و دروم
 نہا دست گر صفا با سے بدہ یکد و قلع دروم
 نمازے بود تیسے نہ بودہ جز ہمیں کردم
 قبول طاعت این آمد عشق و دروغم خوردم

حلیقہ بیشتر باشد مرا ہم کشت نہا سے ہمت
 بسویم گزنی تیرے کلم سیدہ سپر گونہ
 لب لعلت جو انمردے کز دستہ ہی بازو
 ابو الفحیادہ جان را پیش در نہادہ سر
 نو دسا شد مکنوں تو گوئی شہر ہم سالہ
 کج خانہ خوش بودم کجا جسد ترا دیدم
 بجز ہم گیا سے دل نمی روید وین گروم
 کشادہ تیز تر بنیم وین حرص و جوس مردوم
 ترا چشم است خوشخوارہ بجان و دل یا زروم
 تو انکہ مرد میدان ز میدان گوسے من بردم
 چنان در عشق چالاکم تو گوئی کودکے خوردم
 پریشاں گشت حال من نجات زستان و زوم

بگلزاراں نظر کروم ندیدم چل تو سر سے را

نبودہ ہمچیں ہرگز شکفتہ شد دل دروم

بیانا یکد گرا سودہ باشیم
 زبے عز و زہے نغز و نوبے جاہ
 اگر با زیم جان را بر حساباں
 صفائی معنوی را روزہ سیم
 چو خسر و گرب شیریں بر بویم
 نبات وصل را پا لودہ باشیم
 ز بود خویشنا بودہ باشیم
 کہ جہہ برد را سودہ باشیم
 چہ کم آید بلے افزودہ باشیم
 بہستی خویش اگر لودہ باشیم

مچھ چوں ترسیم از درد و اندوہ

مگرا ز بود خود نا بودہ باشیم

من عشق ترا بحسب گزیرم
 جز نام تو نیست بر زبا نم
 گزیریم ز سیر یار ز بیم
 آن را کہ تو ہی سہرہ جہانت
 بر فلک درست چو خوار استم
 من درد ترا بدل پذیرم
 جز یاد تو نیست و رضیرم
 در سیرم ہیر یا میرم
 در ہر دو جہاں من آن امیرم
 سیدک کج نشست بر سر یرم

من عاشق درد مند ستم

سیدان کہ

بجز درو ترا و آن گیسوم
 بی تا یکدگر شطرنج با زیم
 رخ آن شمسوار جو پیشیم
 و غار ایش سرچهره سازیم
 اگر مانده کسی اینجا سپا ده
 بساط پیش دم ناخود فرایم
 گردان خیر سر خود را نداریم
 بفرزین بند او را مانوا زیم
 اگر یک بوسه یا بم اجازت
 بسم و نقره وزرمان سازیم
 دلم را قبله ابرو سے تو پویت
 زبے باکی لبش را بم گدازیم
 ہماره فرقت بجز چند ایم
 اگر چه بے او ب و ایریم و ب پاک
 اگر چه سمت کعبه در من سازیم
 وراث دریا چو سر راه گدازیم
 بجز یکذات را در دست زیم
 حقیقت را نمودہ در مجازیم

راست زیم
ن با خود

درد شوق
دیبا یکدیم

دوسر روز سے کہ ماند انصر باقی

محبوباً حقیقت عشق با زیم

گرازاں یار ما کرانہ کنسیم
 قدم عشق را بسر ببریم
 سے متی و ذوق بر نو کشیم
 حالت عشق را حکایت نیت
 مردن خویش را بہانہ کنسیم
 نغمہ سوز را ترانہ کنسیم
 عمل میگویش را چمانہ کنسیم
 ماش بند کزان فسانہ کنسیم

سوز

گر پس جعداں سرین گیریم

لا جرم دست شایگانہ کنسیم

بسیا تا یکدگر عیشے برانیم
 گے عاشق کے مشوق باشیم
 بوقت خویش خوش باشیم امرو
 وجود خود زیم غم نشانیم
 بقصد وقت یکدم خوش برانیم
 غم فردا و دی در گوشہ نشانیم

لا جرم دست
شایگانہ کنسیم

صفیت دار امر و زاسے برادر
 نماندہ با کے صلے و جنگے
 سجدہ را دست مال و پائیم
 محمود شدی تو عاشق شد
 مثال سر و سر را کم نشد ازیم
 اگر از در بر اند یار ما را
 مصللاً بر کف تسبیح بردست
 نشان عاشقان را می شناسیم
 سجدہ اند چنان سیم یار
 لب میگویش را یکدم بچو شیم
 کجا دیدیم شکل جسد او را
 ابو الفتحی محمد صدروین کو
 سرین و حبد او را تا بدیم
 حدیث بجز را از فرقت پرند

بنا
را سر و زیم

فنائے با بجز صدوری نباشد

بسر نور مطلق جاودانسیم

مراد دل نمی آید و در اندر سینہ درد و غم
 دلم با خود می گوید تعالی اندھا است
 ولیکن آن قدر باشد که در مان شود و در دم
 ز آہ سر و صدر گرم شد معلوم من ہرگز
 عروس عشق شہ پار انقلابے رو بردار
 مرا از جاں نمی خنیزد و کشیم نہ کس نہ
 کہ فایز از غم و اندوہ گردم اندرین عالم
 بقصد وقت خوش باشم بوسے و گلانہ ہم
 نشان عشق با زانست بہا نشاکت چشمہ نم
 اگر از پردہ ہستی بروں آئی تو ہم یکدم حسن

حسن

زمن تنها شدم عاشق بروی گندی روی
 مراد و دیت در آن نے مراد بخت کارو
 منم تنہا در بخوری مرا از دوستان دوری
 ندارم مونس ہدم ندارم دوستے محرم

محمد چند غم نوشی و تلکے درد آشامی

برو یکبارہ زین عالم شیریں زادہ و خرم

شراب لعل او کرده خرابم / شکل حبد او بروہ ز تا بم

سوال بوسہ کردم ز ملسش / بزودوشے و غوش گفت جوابم

تفکے ز دمن انوسے پس بیدم / بخشم از من شد و کردہ عمت بم

زبان خویش کرد او و در صم / بجوشیدم و شیریں شد لعابم

و بان اوست گوی پر ز شکر / لعاب او شدہ صرف گلابم

محمد تاکہ در صدر حیات است / کشادہ میں ازین اسرار با بم

بگور من اگر وقتے تیبائی

بے اسرار مفرح است ترا بم

شبے خفته جمال یار دیدم / دو چشم بخت را بسیدار دیدم

کنار بوسہ سرم بود آسے / و گر اسرار در استار دیدم

زمن بودم نہ او ہر دو کیے بود / کیے اندر کیے در کار دیدم

کنک حبد او سر حلقہ عشق / گرفتاران در آن بسیار دیدم

شبے گر حبد او افتاد بروست / در آن شب قدر بس انوار دیدم

حقیقت ظاہری پیدا ست روشن / شریعت را من از اسرار دیدم

صلح انجیراہ من بر آمد / رونج عمید در افطار دیدم

توجن بندگی را منی حبا آر / کہ این رہ سیرت احبار دیدم

قنای ز دین
از پس بیدم

شوق عشق بازی در محفل شد / بزنگ زعفران حصار دیدم
 محمد تنہا سب گز کہ یک نگ
 دزنت و شخ و فکار و بار دیدم

رویفون

از چشمہ لا تو تم ہر سو رواں نہیے بہ میں / و از قطرہ نام تو تم در ہر طرف بحر ہے میں
 و ختر چو ماور شدم امن ماور خود را پدر / او ز اواز خود این سپردم سر سمر ہے میں
 و رویہ انسان با صورت ز بند و دیگرے / و عکس عین شخص ماور نورانوسے ہے میں
 خورشید ہر روزین را ہر روز دیگر مطلقے / این کتاب ہر شبے در ہر صبح بد ہے میں یک شب
 از غایت قرب اے سپر از ما بانندی دور تر / مایم با ہم یکد گز نزدیک را دوسے ہے میں
 مستوقد پارینہ را اسماں دیدم تازہ تر / در شکل ہر کبری من است معصوم و صغیر ہے میں
 اے منکر محشر سیا بیہودہ اینجا اثر خا / رفتی زمانے ہا ز ہر شور و آسوسے ہے میں
 طاوس بلخ حضرت تم بر صورت زانغے مگر / یسرخ قاف قدر تم ہر شکل معصومے ہے میں

اینجا محمد احمد است با ترضی ہدم قدم

لا بد ازل عین ابد اولی بشدا خری ہیں

آفتاب من روئے ماہ من / بادشاہ خوبوایں شاہ من

ہر کے رالک و مال و سردی / خاک پایش تلخ و عزو جاہ من

ہر کے دار در ہے و ہر ہرے / سجدہ من پیش بت ہماراہ من

تو بخواب غفلت و مست خوشی / نیست آگاہ از بجا و آہ من

چاہ بابل ہر ہر سحر تین است / کو ز خنداں تو بابل چپاہ من

حبد او افسانہ می گفت شب / کاسے پریشان کردہ گمراہ من

چونہ باین سبب آشتنگی خوش چنانکہ داروم اند من
 نیست جاع سرکشی بازلف یار بے نیاز است این قدر گاہن
 عشق را شاه و گدا منظور نیست
 بے رضا آنجا رسد اگر اہن

لب برب من نہ آزمون کن بے باوہ خراب دست گون کن
 یک ہوسہ بدہ ہزار بریاں یک غمزہ بزن ہستازنوں کن
 یک چٹک تو دوشیوہ بازو گہ معجزہ نام و گہ فسوں کن
 گراقتدا عشاق وصلت دلا در قیب را بروں کن
 بس سینہ بسینہ ام ہی سائے
 او نام دوی زول بروں کن

تر سخن است از اندازہ بیرون مرا اندوہ و غم ہر روز آنسو
 ترا در دبرے سیلی کنیزک مخم در عاشقی است او مجنون
 بر پیشت جملہ خوباں در سجود اند عیاں دیدند او غم سبے چون
 مشال تو میان غم بر ویاں صدف اندر نشانش در کفوں
 ندیدہ چشم من رو سے عنودن ندانم تا کد امی خاندانوں
 ز لعل او نچہ عالم شدہ است سر زلفش جہاں را کردہ مفتوں
 ہوائے ہوسہ را از دل بدر کن یقین دیدم لبش موموم منظورن
 لب علش تو گوی سائے ہست پیالہ پر وید مردم ہوسہ گون
 مبارک مطلع میوں جیلے کہ آید یا رخورہ سے و معجون

بنہ سرور پریشانی محمد

کہ زلف او بر آشفہ است اکو

۱۰ این غزل را حضرت بندہ نوار بر دہ ہوسہ ہم ذی قعدہ سنہ ۱۰۰۰ رقم فرمودند

بہترین غزلیں
میں

شدہ عالم
ہست

حدیث عشق را بواجب فتح کم کن اگر دستے و ہدایا قدم کن
 ز لعل شکرین لطفے بغیر ما پس آن حبد را گیر و ستم کن
 تو وعدہ کشتنم کردی ہلا زود و لیکن ہم بدست خود کم کن
 بروں آتا وجود جملہ خوباں بیک نظارہ در کتم عدم کن
 اگر مانی بدیدی چہ سرہ او کنوں تو بز تصویر صدم کن
 ہوائی محرمی یا ری نداری محرمی موس خود و رو عم کن
 ہوائے ابرو باران است ابو الفتح شرابے و کبابے را بس کم کن
 لب او ہم شراب و ہم کباب است تو بوسہ گاز را یکبارہ ضم کن

نگینہ عشق در تحریر و تفسیر

تو کلب قال قبیل از سر کم کن

شیرین خمسر آب دہ فراد را سنگار کن وصلت بخاصا بخش شدہ را خصوص کن
 خاطر پریشانی می شود جمع آیدم لطفے کن گیسوے بر سجدہ را بختاے بر بنجار کن
 نشیدہ مارسیہ دعوی قتالی میکند بنامہر گیسوے خود افسوں گری در کار کن
 بر طور موسی بودہ ام بر کوہ لبنان شتہ ام جنباں سر طلقین را پس ہر وزیر بار کن
 خود سر و لآن پاکجب با تو برابر استند گر گل بشوخی رخ کند اورا قرین خسار کن
 گر حسن با احسان بود پیرایہ زیب شود از ما ہمہ جرم و خطا تو رحمتی امیثار کن
 تا پر تو چہرہ بری بواجب لطفے کن تا پرتو چہرہ بری بواجب لطفے کن

دیوانہ شوائے سحرابت روم را احضار کن

گر خم خسار کشاید وہن جلد چہاں مت شود ہجومن
 گر بت من برقع زرخ بکند ہر طے گیر و شور و فستن
 جردے جردہ جادہ کشی سنگ بکف گیر و سر خم کن

۱۰ سید کاہنسی اس غزل را در جوائع انکلم در لغتہ ہندو سنہ ۱۰۰۰ رقم فرمودند
۱۰ در جوائع انکلم در لغتہ رود چہنہ بکست و مخم ذی الجہر سنہ ۱۰۰۰ رقم فرمودند

در انکلم
عشق کم کن

ز دست

۳۰
عشق

عشق

باده رود هر طرفی همچو جبهه
باش در آن جای کشاودین
خانه چون خانه خسار نیست
نغمه درود رقص و درود بزن
بوسه کجا با بزم و در گلبنان
سر و کجا جویم و اندر چین
گوهر اگر خواهی در بحر جوئے
خوب کجا باشد اندر سخن
یار کجا جویم و رو هر نیست
راز کرا گویم تنہا چون

پیش ابو الفتح محمد گویے

بس کند از سوز زیاد سخن

بیت جوفے جسم ماکن
ساقی قدے بدست ماده
گر برگذری پیام آن شاه
آہستہ ترے گوش بجزا
اے شاہ غیب یک کرشمہ
پس ہر دو جہاں بکام مکن

دشنام دی تو چاکرا ترا

مخصوص ہیں پیام مکن

جواں مست من دیوانہ من
ہمہ شب شور شے زان شمع خرا
پریشاں برچہ گردم در چین
اگرچہ زندہ مانم تا قیامت
اگر عشاق را پرودہ نوازی
مرا با عشق باشد آشنائی

محمد شند برون از ہستی خود

۱۰۸ این نزل در جراح اکلم در لغت روز شنبہ صبت و پنجم ۱۰۸۱ اول سنہ ۸۰۰ ہجری شہادت

ضرورت شد جہاں برانہ من

اگر تو عاشقی عشقے بجوی وصل بے جہاں
بہند وقت خوش باشی چہ باشد در بخورد
چین چشمے کمن دیدم اگر این مردان بیند
چو من منت مند سر غلطان مرتان بہوش
بمحمد اللہ چنانستی کہ خلقے در نہایت
صباحت بالملاحت ہم ترا حسہ بہ احسان
اگر باہارے تو شبے بغوہ دانے
چہ باشد راحت و صلت چہ چیز بہت حیران

توی بحر صفا یا از اطلاق و کرم مسکن

شدم آآشنائے تو شدم فرقیاب ندواں

یا صاحب حسن لطف و احسان
پیش رخ و زلف آن سنگر
ای جان جہاں و جہاں جانم
گر ہر خواست با بار انار
از چشم تو بادہ و ام کر وند
بزلف تو تا زدیم دستے

ہر جا کہ کہے بلبلند دیدم

رفت است ہوا کہ سریناں

جبیں بر پشت پاپے یار سودن
ہمہ شب در خیال غالب و زلفے
بدیں حسہ کہ تو ہستی بدیں تب
چنانچہ از تو سنزد و دشنام ہا گو
اگر لطف کند یک بو بخشد
بجز وہم و خیالے ہم و گر بہت

سوزت

نغمہ ہر جا

نیت

بنام

سوزت

خوشنوا

محمد یارک اشقیست بہتر

جبین پریشیت پلے یار سون

فوق و طرب فزا یزنازہ شود جہاں از ترک غمزہ تو اگر باشدے اماں
 ابر سے تو کمانے و مفرگاں چناو کے ترسم زناو کے کہ کشاید ازاں کسان
 می آیدم بوجہم کزاں عسل می چکاں یکبوسہ سوال کنم باجم از نشاں
 اطلاق نام عشق روانیت برکے کہ از جو یار خویش کنس ندانہ و خفاں
 بوالفتح را بگوئے کہ شرے کند ز خلق

کامی پریشیم باز بخوابیں نہیں

بشرط دوستی کردم و فسان کہ بر در و بلا دادم فسان
 بتاں را سجدہ کن حاشا نہ پشت معاذ اللہ کہ وارم این روان
 مراد شنام میگوئی خوشت باں نخواہم گفتت الا دعسان
 مرا با زلف تو کارے دراز است مدال کو تو کنم دست از جفا من
 بگردان مہر و راہر چونکہ خزاری نخواہم کرد از دستش رمان
 بخواد از تو مر کس از زوے ندارم از زوے جز لعن من
 چرا فابغ نشینم بے غم از نسیم کہ یار من ہمیشہ بہت با من
 ز در و تو کہ ریشے پخت و در دل نخواہم از خدا ہرگز شفا من

بہر وجہ کہ دیدم لے محمد

ندیدم در جہاں الا خدا من

ساقی قد سے شراب پرکن زیں سو خوشے تو نازہ ترکن
 چوں سستی باوہ را چشیدی پر کردہ سوسے باوہ مرکن
 ہر منکر عشق را کہ سینے نامش تو ستور و گا و و خرکن

از غمزہ اگر کشادہ تیرے چشم و دل خویشیں اسپر کن

ابرو سے تے اگر بیدی از صغزہ بگرد و قسب بکن

مغذ و بردار گرچہ پس رفت بوجد و سرین او نظر کن

بوالفتح بپوشا دو خوش باش

از غیر خند را سے خند کن

متم آن رفت ز غمیشم اللبناں اللبناں فارغ از غم سب کہ کشم اللبناں اللبناں
 ز مرا صبح و شامے ز مر اصدے و دامنے ز مرا پخت و خاے اللبناں اللبناں ز بوج نشا
 ز مراملے و جاہے ز مر ابلغے و چاہے ز مر ابرہ و را سے اللبناں اللبناں
 ز مرا کتے و لکے ز مرا بحرے و فسکے ز مر ادر و سے و لکے اللبناں اللبناں
 ز مر اقرہ و لیسے ز مر اصدے و زبیسے ز مر ابارہ گلھے اللبناں اللبناں
 ز مر اچینے و دانے ز مر احنے و حسانے ز مر اروسے و شانے اللبناں اللبناں
 ز مر ادر و سے و وراں ز مر اصرے و ساہاں ز مر اکفر نہ ایماں اللبناں اللبناں
 ز مر اٹنگے و نامے ز مر اصحنے و باہے ز مر اخواجہ ز غلامے اللبناں اللبناں
 ز مر اشترے و عارے ز مر اکاے و بلے ز مر اکریم و نہ خواے اللبناں اللبناں
 ز مر اریش و نہ ابر و نہ اہلبت و نہ مو ز مر اکجلاک خوشخو اللبناں اللبناں
 ز مر افراد و دینہ ز مر استے شینہ ز مر اصلحے و کینہ اللبناں اللبناں
 ز مر اخرتہ و گینک ز مر اکاسہ و صحنک ز مر اکنک و لکنک اللبناں اللبناں
 ز مر افوط و لانگے ز مر انامے و بانگے ز مر اکیسہ و دانگے اللبناں اللبناں
 ز مر آدم و حوا نہ من از پستی و بالا ز مر انجا و نہ آنجا اللبناں اللبناں
 ز مر اصافی و ودر و سے ز مر اسجد و ودر و سے ز مر اصلحے و زور و سے اللبناں اللبناں
 ز مر گلشن و گلخن ز مر ادر و ست نہ دشمن ز من با تو نہ تو با من اللبناں اللبناں

نہ منم عاشق صادق نہ منم فاسق ذایق
 نہ منم خواجہ واثق نہ منم بندہ رایق
 نہ مرا بود وجود سے نہ مرا جو کوشہوے
 نہ ابوالفتح زابوالفتحی اللبناں اللبناں
 نہ مرا وصل و فخری اللبناں اللبناں
 نہ مرا محبت و کلام اللبناں اللبناں
 نہ مرا قیل و قال نہ مرا وقت و حال

نہ مرا بل و بامے اللبناں اللبناں

ای جواں گر عشق بازی جو کن
 بردش گرا بیتا کے با بیت
 دل بیازو جان ہبازو دین ہبأ
 صرف جاب میکنی در عشق اگر
 بر خوری از عاشقی تو آنگے
 خویشتن را چو محمود تر بسوز
 از وصال او تو آنگے بر خوری
 اے محوینت با بودار شوی
 شاید پس نام خود محمود کن

آمد بدت غریب و مسکین
 با بیچ کنے ندارد لطفے
 ہر جا کہ رود کسے نہ پرسد
 رخسارہ خراش ز آب ویدہ
 جی پارہ درو مند و غمگین
 بنو وہ لمطف یار تکین
 ہر ہر کہ شود کسند نفیر
 در سینہ تراش رہنجاہیں

اورا نہ حریف و یار محرم
 گرتیا بہ فسق او برانی
 اورا نہ حد نہ تقد با کس
 و اماندہ و بیدے است بکس
 سہل است شختہ راشکتن
 تو روشن ز آفتاب و ماہی
 ای ارحم الراحمین چہ دانی

کن رحمتے کہ بردت نقادہ
بولفتح کے است نیک گریں

دیوانہ و عاشق شد ہم پسر اس شیریں سخن
 گروئے بر لب ز دم انبی رضائی شمع حیت
 با سینہ ام سینہ بسا لب را نہ ہم بر لبم
 خواہاں ہمہ بخے شمر تو در میان شاں قمر
 از تو مرا روشن شدہ ای آفتاب ہمہ بل
 من دی شربے خوردہ ام اماندہ خراش ہمہ کرم
 ہر جا کہ غمبے ویدہ ام کو کل پیدا دی کشد
 در چشم مردم را کند او ہمیشہ بے بویشتن

بولفتح عاشق کہنہ نو نو گزینت دمہ سخن
مردم ملامتہا کشد از ہر کہ باشد مرد و زن

نسکایت یار ہم بر یا گفتن
 اگر ایسے جفاے کرد با تو
 شبے با ماہ رو سے گر مخفتی
 چہ خوش باشد نہ کہ ہر بار گفتن
 نمی شاید برا غیا ر گفتن
 نہاید قصہ ایں کار گفتن

حدیث قصه مستی و مستان
 اگر صوفی شدی شرمت نیاید
 حرامت باو همیشه با رفتن
 حساب تنگه و دین گفتن
 گله از جامه و از خاکش
 ترا منع است بر نفس گفتن

ابوالفتحی محمد را شاید

سخن از وصل در باز گفتن

آں جوان هم جان و هم جانان من
 عظم بر خود میکشد بر یار هم
 او میان گلبنان بشگفته گل
 او میان سرکشان سلطان من
 من در آن خلوت که با یار خودم
 نیست روح القدس رخ دربان من
 من بروں از خویش بودم تا کجی
 شد کی اندر کی انان من
 گر عیال را با بیان جمع آورم
 منته برین نهند منان من

اے ابوالفتحی محمد باز آئے

باز آمد نیست در امکان من

غزه بنین تو دل بپر منت بنه بجان من
 جان و جهانم آن تو در وقت آنان من
 بوسه گر ز دم چه شد ناز و کرشمه صیبت این
 لعل لببت هر گمان است گم شده آن نشان من
 هر چه کنی ترا سز و نعل بالیشار توئی
 قهر کن کرم کن زیدت اے جوان من
 کیست دلداد و رقیب نیست وی چو دریا
 من تو تو بمن یکے عین تو شد عیان من
 شخص تو در خیال من بود تو در نهاد من
 دیده شده بعین مردم چشم من توئی
 نقش تو در ضمیر من نام تو بر زبان من
 نیست بجز تو دیگر کسی هیچ بیم و جان من

هر که محمد احمد است و احمد را احد بنحوال

آه حجاب من شده میم که در میان من

هرگز

باشد کسے و عشق مرا مید نشان
 اطلاق نام عشق روانیت بر کسے
 ز قلم گبشت باغ که سبب نم مثال
 سر و دگر گجاست کبک کی رویا
 گویم بدیدم که پیش را خراب شد
 مردم و دین موس که بمیرم به پیش تو
 عاشق شکم پرست نباشد جان
 روحانی نباشد محتاج آب نمان

چون من خرابی از بجز عشق نیست

بوالفتح را پیرن بخوابی در گشتان

خوب رویا تو کرشمه ناز کن
 عشقیان از اعجز و ذاری ساز کن
 مایا یکا یک جرمه در کام ریز
 مطربا یک نغمه آغا ز کن
 سر و قدابکش باجمت بلند
 گلخند را خار را انباز کن
 شاید تو خود پرستی را بباش
 غمزه زن از سیم وز را غماز کن
 گیره تو شیخ وقت و مرشدی
 بل مع الاسلام شئی باز کن
 پیش کند وی بکش نغمه بد
 انگه بر مردمان در باز کن
 نقد را با نسیه تو یک جانب
 می شود قصه در از ایجا کن
 بوسه را اگر او اشارت میکند
 خویش را امتان مبارز ساز کن
 نیست مقصود و موجدی مگر
 واحدنی واحد اعجاب ز کن

اے محبت پرستان کا فراند

حق پرستی را یکے ابراز کن

قدم من را خزان کن
 درد و اندوه را بدر ما کن
 حبه در آستانه زن فراهم آرد
 خاطر جمع را پریشان کن

بایتموند
انبار کن

آن سید زلف را ز رخ برگیر
کفر را ببدل با میان کن
مشک و معوی طیب کردی
جعد بکشا و بس پیشان کن
بوسه التماس گر بکنم
کرم خوشین و و چندان کن
گر تو داری سب باغ دل گردی
گل و میوه بحیب و دوان کن
ای ابو الفتح ستر باز بگو
زیره را هم سبب کرمان کن

کریه
موتا

جفای یار را دل و نادان
اگر دردی در دهر آن را صفادان
اگر تیغ زنده بر سر زب لطف
اگر تو دم زنی جهل و خطادان
اگر عاشق شود زان عمل متان
در آن حالت زنده بود روان
ز جو یار و دل گر خواسته است
تو در وریش امین و دوان
چو پندم میدری اے زاهد وقت
تو ما را بد بگو و آن را وادان

محبت مایه رنج است و محنت
محمد حسن خواب را بلادان

رویف و او

مرا ایسے است در خاطر اگر گویم کدام است
همان بتلاگرد و بلای خاص و عام است
ز باه ز باول سگوش جهان مست می گردد
شگفت آید چه کسی را ندانم تا چه جا است
صبا از حیب و دوانش و در بوی بگلزار است
صبح از تابش عارض نگه کن مهر و ام است
پیاد ریشل باشد و چشم مست غلطاش
وے سے پر پاماید گر ساقی و ام است
ز رخسار و جبین او مزاراں مہر می تابد
قد و بالاش اگر بینی بھی سرو تمام است

سپه

مرا افتاده است با آن دو گویو
نہا دم و دین و دنیا را یک سو
شدم از قبل اسلام جزا
چو دیدم عین محراب است ابرو
اگر عاشق شدی جو روح فکاش
نه آنکه نیلوفی باشند بد خو
مرا در دل نباشد هیچ شخصه
در آن محضر که نیست الا که یا مو
اگر یک بوسه خواهم بکت
نه بخشد آن مکار بر شوخ بے رو
اگر بر لعل عاشق شدستی
بکن از خویش و از بیگانہ نیک سو
ندیده دیده ام روست غنودن
مگر آن چشم فتنه که در جواد
میان چشم و دل می رفت گفته
که عاشق من منم یا آنکه تو تو
ابو الفتح از ره انصاف گفته است
محمد راست میگوید که هر دو

روایت
محمدرضا
یا

آن یاری یار و محسوم می کو
از صدق و صفا و مرد می کو
آن طیب و طرب نگار و در بر
آن مشرب و عیش و خرمی کو
مے خوردن و مہدم پیایے
آن مستی و ذوق و خرمی کو
آن وقت جماع خوب و بیاں
آن مجمع عشق و سہدمی کو
آن رقص و سر و دودن و دنگ
و آن خندہ بلایے بر کسی کو
آن ساقی ساوہ باوہ بخشا
بانا زو کرشمہ مرد می کو
آن بوسه و آن کنار و گل
و آن رخش و صلح و درمی کو
یاراں کہ بیکد گردا رفتند
آن حال مستی و درمی کو
بو الفتح بدرو و سوزے بر
آن یاری یا محسوم می کو
عقبازی اگر سبازی تو
کار و دنیا و دین سبازی تو

خندہ برد

سبک است

ور ببرد و قسمت قرار شد
 خوش بزی مرد بے نیازی تو
 نه تو در بر نه یار و بر تو
 بر چه زئی و با چه سازی تو
 رخ آن شمع را کعبه بینی
 گر چه مومی نمی گدازی تو
 نیست در عشق گر کس انباز
 فرد باشی و سر فرازی تو
 مردمان را که مسیکنی پاهال
 قد بلندی و مود رازی تو
 صوفی با صفا و صفائی باش
 چند بر زده خویش نازی تو
 گر خدا را سجتی شناسش شدی
 بر چه هر جا بنه گدازی تو

تو بر
 یه

ای ابو الفتح خوار و زاری

بایت هر نفس گدازی تو

می بینی آن جوان خوشخو
 آن قد بلند در از گیسو
 آن ماه جبین زهره رخسار
 با بیج کیکی نکر و یک سو
 با جلد جبهان نفاق بازو
 گوید تو منی و من بهی تو
 چون نیک نگه کنی بدانی
 اسرار کشیر آن و و ابرو
 آن چشم کشاوه چشمک زو
 بر بست خیال سحر و جادو
 آن حسب نگر که مار خانه است
 و آن نخبه کفر راست بازو
 آن لعل شکر که خون نوشند
 و آن خال که کافر است هندو

بوالفتح مدارا سوارش

آن ظالم کافر است بدخو

گرچه پیری و یا جوانی تو
 عشق را با زما توانی تو
 عشق را پیشواے خویش سنا
 کم نگردی و کم نمائی تو
 لعل میگویش را که بوسه زنی
 و آنکه در و هم دور گمانی تو

حضرت خواجه ابراهیم را بر زبانش نسبت و ششم ذبیحه ستم بر راقم فرمودند

عشق را نقد وقت خود می سنا
 باش باقی بد ازسانی تو
 گر خیال لبش بدل داری
 روز و شب مست و شادمانی تو
 گر شوی در دوش و غم آشام
 ایمنی خفت در امانی تو
 و انمی لفظ بپشش شد
 ای محمد چه ناتوانی تو

ردیفها

یار اجمال شمع رخنه را تو دیدی
 پروانه وار کرد چرخ پریده
 خامی تو هیچ و دو چرخه نخورده
 خوردی تو گرم و سرد جهان نذیده
 ذوق خار و راحت مستی گرفته
 گله بنیاز آن لب میگویند کمیده
 یا شرط عشق را بکس با ختی گبه
 ذوق وصال دور و فراقه چشیده
 و قتی پیای تو نشکسته است خایجر
 گاه به بوسل آن تن گلگون سیده
 معشوقه تو گاه چشم از تو زفته است
 و آنکه بصلح آمده در بر کشیده

بوالفتح راستی که جهان نذیده

فی راحته چشیدی و نه غم کشیده

منم در عشق بازی پیر گشته
 ولایت در دو غم را می گشته
 نهم در سر پریشانی ضرورت
 که زلفت پاکشان زنجیر گشته
 مگر جدهش بچید در گلوم
 شدم دیوانه و تزویر گشته
 وضوع عشق را بر قول عشاق
 ز خون دیدگان تقدیر گشته
 جوانی عشق در پیری فراغت
 تو گوی مشک بوده گیر گشته
 مرا عمره است در خواب گذشته
 بتقوی و عبادت دیر گشته

زلفش

حضرت خواجه بنده نذاریس خزل را روز جمعه سوم شوال ستم بر راقم فرمودند

مگردارند خواب استرارم
شود وصله بدین تدبیر گشته

کدام آن دل که دلبر برگرفته
خوش آن عاشق که با معشوق پیوست
ز بس دروے که در آتش تنی
چه کار آید نبات و آگینش
تراناز و کشر شد زیادت
ببازی گفت ریزم خون او را
محمد این نکو اختر گرفته

آن ساده که هست خواج زاده
اورا همه روز نیت کاس
آن رخ سحر را هر آنکه دیده
این دولت هم شود پیشتر
گر عاشق پارسا است زاهد
بوالفتح اگر تو غنچه باری
وانگاه بدست یار بسیار
در کعبه و کلیه با هم
اخلاص و ورع بباد داده

عمر را کرده اندامان
عمر را بر مثال حصه
ای جلال این گمان است در خود
هر دم این دخت میشود تازه
نیز است از وے گذشت انداز
لیکن آن حصن را نیت در او
این نزل در جات حکم در مفاظ روز چشید بستم ذی الجبرئیل بر منوم شد

رو

ن هر نه

بلکه هر روز در زبول زوال
لیک زفته است قسمت اندازه
ای محمد نو نمود است رس
ورنو و باز خاست آوازه

تو کرده زلف را شان جهان گشته دیوانه
نه چون تو دلبر باشد نه چون من مایید
رخ تو کعبه جانم خم ابروے تو قبله
چرا باد و ستان خود بلطف پیش می نای
الا ای یار همین تن وجود از تن می پوی
نهان شب منجوری و روز بسجاده نشینی

نبرد عشق بازی شو بران زرد و غاخانه
تو خامی ای پسر جانم غمخوردی آنچه مکیان

نقش نگار خاتم دل را نگین
هر چند معلم ز نقد وصال یار
زبید که سر فرو در نیار و سوز دل
از جود از جناس هر دم چه پریم
یعنی چنین بود که گوی آن نگار من
چون آشنای عشق بغیر فال بقصد
آن آه سرد هر نفس بر سوار رود
لعلش اگر ز لطف مرا بوسه بداد

بوالفتح و اربابش دنبال نقد وقت
فردا ز نار جمله بانکار دین

تیار

زلف تو کند ستم بہارہ
تنگ و بہت شکر فشانہ
پستان ترا چہاں مکیدم
پس کوہ سرسرا کہ رفت است
آن ماہ مرا بہت ناید
لے جہد و راز و خور و بہت
آن منکر عشق را چہ گوئی
در عشق نہ اگر تو میسری
بین پیرہن و جوہر دم
گر ممکن نیست وصل خواباں
گردست نیرسد بجدش
بواغ فتح اگر وصال جوئی

گر عشق بازی ہے محمد

تو کیسی و چہ و چکارہ

جو ان مست من سینہ کشیدہ
چہاں نے نوشدہ دیوانہ ہر سو
تمثل کرد او از نورستدوس
اگر سرے است ما نذہ الیتمادہ
و گر پری است عاشق ساق سینین
خیال جہد او مستانہ دارد
و گر گلبن بود خانی نیابند

من

بنا

چہن صورت مسلمانان بدینید
اگر ابروے او خود میں قبلہ است
نہ چشمے دیدہ نے گوشے شنیدہ
چہاں ہر طرف ستمش خمیدہ

ملا مت عشق بازان نشاید

محمد راست این وصفہ حمید

جان را بچی سپارم با سینہ کشادہ
محمد خدایے گویم نہ کرنے بجائے ارم
مست خواب باشم لب لب نیادہ
شد عاقبت حمیدہ بالکرم کشادہ
گر رحمتمے بیاید باشد شستہ برور
ورم و نیت مارا بلے بدر ققادہ
بر ان غریب گوید سخن غریب نازک
مئی تب تو لے جو انور انیک منم نہا

جنت بکار ناید جو تصور فغان

گیسو دراز را اگر کاین قصہ مختصر کن

مئی باش بردار و روز و شبان تادہ

ردیف یا

بہار آمد بگلزاراں خراے
بہے باغ و صحرا خوش برائیم
مے یاران ہمدم را خمب کن
کنار و بوسہ گر شد میسر
اگر دستے نداداں خواجہ زادہ
از ان تنگ دہن ناں لعل باریک
اگر درو لبری تو چہ پیرہ دستے

محمد در خرابات و خرابانی

گر زمین بکلیا
تکلیف
جزاں

نکو کردی بر آوردی تو نامه

نوبت عاشقی است یک چند
 باز بندم دل بر لب بند
 یار همان رسد چو پیش آریم
 جان و دل خود شد است آریم
 بر زبان نیت جز که نام فلان
 میچکد هر چه هست در آوند
 عاشقان بت پرست و بدین
 گمراں را چه میدی پند
 زاده و دید روی بت رویا
 فاسق بت پرست شد در بند
 باغبان قامتت اگر دیدی
 بیخ و بنیاد من رو بر کنده
 سروی بوی لے محمد تو

زلفش در در بلا نیکنند

نه جاسه نعل است و نازی
 گریار نکر د با تو یاری
 مطرب غزلے که دل نوازی
 ساقی قدحے که غم گساری
 اے نازک و آفریده اناز
 اے قطره ابرو سبب یاری
 اے سنگدلا و شوخ بدمسند
 این نیت طریق دوستداری
 آخر کم از آنکه باز پرسسی
 اے سخت کماں چو ست یاری
 رسمے است قدیم این تبارا
 اے دل تو مگر خبر نداری

بوالعشق اگر تو عشق بازی

مسکینی و عاجزی و خواری

محمد امجد نگار بنا چنان موزون و زیبائی
 که ممکن نیست جانے راز تو یکدم شکیبائی
 خطاب لاشریک لک رویے کبر مائی هست
 تویی پیرایه خوبی ز تو زیباست زیبائی
 چنانست دوست میدارم که محض دوستی هم
 دل و جانم هر عشق است منم با عشق کیمائی
 بگفت دیو مردم من زبت روان نظر دارم
 منش لعل میگویم که احسن ترا از حیضائی

مراد دل نمی آید رو داد سینه عشق تو
 مرا از جان نمی خیزد که شیم بے تو هر طائی
 کشاوه راز میگویم مرا دل بستگی است
 من این عقد دل خود را نمی خواهم که بکشائی
 ترا آراسته صلح چنانکه بایدت برتی
 و لے افسوس می آید بے خود کام و خود را

محمداں جو افرودات که در پیری نظر بازو

تعالی الله ابو الفتح اخذائی را تومی شائی

مسلم نیت عشق و پارسائی
 محقق نیت صدق و خود نمائی
 ترا با عاشقان نسبت نباشد
 که تا از خوشی تن سبیر و نیائی
 ز به کم محبت و رسوا که باشی
 بگفت خوش گر خود راستائی
 الا لے دلبر چایک توانے
 دی ما از بند غم ربائی
 محمدا تویی در بند هستی
 می نیت که رسم ابرائی
 حدیث عشق در گفتار نامیت
 چه پیورده تو چو پندین ترا از خائی

چنین گوئی جہاں ہم خیال است

خیال خوش خیال دلربائی

آسوده و لے ستوده جانے
 بایار شسته یک زمانے
 دز خود قدے ز نند با خود
 ملکه است و گردو گر جهانے
 بردار ز رخ نعتاب کیبأ
 از عالم عشق ده نشانے
 اغماز ز رو لے خوب حاشا
 خود را تو ز خود مکن زمانے

از خال و لبش سخن محمد

کردار مکن و گر زبانه

سروصل اندازی ز کجائی و چسپائی
 اینجا که نیت جله و آنرا که شد لبائی
 مینازومی نمائی هر خط و در فرقی
 فریاد از تو را نظاره می ربائی

تدیس

سزائی

گدازنے نیاز سے گلے نیازی
چوں وقت کاراید گوید که عاشق
من آن فلاں فلاغم سلطان وقت
یسمرغ قاف قبرم از آشیان قدم
هر جا که یار جونی آجا حضور یابی
بوالفتح را کونی تا پسند از محمد

گدازنی نیازی

گرای سخن نشیند و رجان طالبان
من از میان بخیرم مانده ره خدائی

میدان بخیرم

اے یار عزیز می توانی
یک بوسه ز لعل خویش نشی
عاشاکه مرا میسر آید
گیرم که بجلوتے نیسانی
اے نازک آفریده ازنا
پیش و پس تو گفت کن
سرودی تو نے چو کبک نقل
باقدر بلند تو درازی
تاریکی شب از کس زلفت
آں یار مر است چشم برست

از بوسه شود لب احساس

بوالفتح یقین است و گمانی

اے باد فوہاری از راه طوف یاری
در گوش بلبلان گل از گل خبر چرداری

کے باز می بیاید آن فصل تازه سے
کے بچے گلے دارا بچم ز حبیب و امان
آن گل کہ دینہ گم شد امروز بازیابی
دی رفت باز ناید فردا کہ گفت آید
بے از خیال وصلے عاشاکه عشق شد

بوالفتح را فتوے از غیب نصیب

گرای رنخ را ند سر را تو بر نیاری

مگر او خاسته از تو چرا ہے
مگر از آشیان جفت دوری
چو من می باش در دوشام و خوشام
تو من دوست می دارم و گر بیخ
چو بد افتد ترا ای شاه خواب
اگر خوانی و گر رانی تو دانی
محمد جز درش دیگر در نیست

روم کنوں کجا آوارہ ایدل

کرده موسیید و روسیایے

و کبرے نیست چوں تو یکے پرے
هر کے روے خوب دار دوست
نقد مارا بدل پس یہ مکن
قصہ عشق احسن القصص است
مادرش را سچی انزل نام است

لے ہرگز عیبیت و غم نہ ہی تقدہ مستہ سر رقم فرمودند کہ این غزل ازین بزرگوار حضرت مہم از نقد و مستہ رقم فرمودند

گر دوزخ است
نورت درین
میلے

سراں و سروریاں را برودت سر
ترا چوں تو نظیرے نیست دیگر
نباشد زیورے ز بیاترے یاد
محمد را نظر جز بر خدا نیست
محمد را مدان محمود غزنوی
محمد را محبت فیض آنجا است
رسد بر مہ کنی کبر و کرشمہ

دیکھائی

تقدیرت

قمر بلاست بالائی نثار و

کجاست آن سروریاں کنکازی

ترا حق داد و دے پر جامے
ز حن خوش انگہ بر خوری تو
بدین حن و نمک ناز و کرشمہ
ترا ناز و کرشمہ و او چندان
لبت باریک بین نازک تنک تر
اگر کردے اشارت بوی بملش
سوال بوسہ از نعل آن شاہ
درخت سر و نخل و شیشکر ہم

نخل سر و نخل

محمد در حبلت عقیقہ است

نمی آید از و دیگر خصاے

صباے دلرباے مر جباے
لب میگین او یارب چه بعلے است
که هر دم میکلدا زوے صغفاے

س - در جرات الحکم در نظر روز شنبه است و پنجم ماه ریح الاول سنه ۳۲۰ درج شده است

اگر تو پندگونی نیک خواری
بخوان الحمد و بر دل زن بغرما
همیشه بوده ام معشوق غریباں
ہمارہ نالہ از درد و حیران
سرافرازم لعبہ ناز و کرشمہ
بریکسو دو صد جان می فرستم
مزید در و ما را کن صغفاے
مبادا در و این دل را دولے
کنوں عاشق شدم دیدم بلبلے
وصالتش را نمی یایم بقاے
اگر دستے رسد مارا بیایے
عزیزاں را یگان است بیہ پایے

نمی خواہد خدا و ندا محمد

کہ مین عشق خود را انتہاے

من آن نام کہ تو دیدی توان نہ کہ تو بودی
نویک شتم کردی بر این بشارت شام
دے ز عادت نغمہ ز رسم کار تو دانی
گراں سرینے کہ دست ز آب چشم خرق
در ز باد عمر شش کہ بر و جانم از تن
نہضتہ عشق نیازم شوم فضیحت و رسوا

بو الفتح عاشق گشتی مدار باک ز دردم

بگیر ذوق محبت مباحث آنچه کہ بودی

بیاساقی بدہ پر کرده جاے
بر اتے همچوں برتے را کن زین
ندارم منزے از غوشتین و دور
بیک گانے گذارم برتی جاں
کجا جبریل تا سوز و زتابش
کجا عرش است تا سازیم باے

مگر او مزیدے بر آمد دست بزوری

بہر کہ وعدہ کردی تو روے خلق نمودی

فردا آمد گشتی فوج بر کبر جودی

دو گویو کہ کشادی ز عقل و موش بر بودی

ز مشک بوے نیایی مگر کہ ناز کشودی

گوز نہار طے را حراے

منہ بر سر قلاے را انگاے

بیائے خوش را نم کیو گانے

بریکر گام گوید حق سلاے

تلفے

صلبے یا مسائے نیت با ما
نشاہد صبح اینجائیت شامے
نمن ز نار بے تسبیح سازم
نام خواجه نہ من بہ ستم غلامے
من او یعامن و لیکن بکونین
ہیں مرغے است دانہ نہ دانے
محمد رفت از خود و درینا
از بابتی نہ اندہ جز کہ نامے

جاہاں تو سخن خویش بخشائے
از جرم و گناہ ما تو باز آئے
یک بوسہ اتنا کس آمد
یا دوستے بزن و یا بفرمائے
اے ہر کہ نہ دید و سے خوبت
اے واسے برو ہزار صدولے
گر عشق بقہر خویش تا بد
کس را بخود قرار بجائے
بوالفتح ہر طرف چسپوی
ماہر و نافرستیم یکپائے
اے سید پاک اوہ شہباز
زین گفت و شنود خویش باز آئے

نہ نوشم جز شراب عشق بازی
نہ پوشم جز لباس کار سازی
نیام ہر فر و جز پیش ہر وے
نیاموزم نہ ہر جز تک تازی
تو احم کرو کہے جز کہ دل را
بنام بازی جز عشق بازی
چہ باشد حال کس مسکین گرفتار
کہ باکے ہر نفس در کبر و نازی
مرا جز مجر و زاری نیست کارے
ترا ہم نیت الا ہر نزاری
ترا گیم نزاری امتیابے
نشاہد کہ دایں حد بے نیازی
یکے پیارہ انستادہ میر و
تو در عیش و خوشی و ناز بازی
تو در عیش و زاری و گدازی
محمد پیر شد در خدمت تو
بعد خواری و زاری و گدازی
و گر تخفہ مرا ہر بار گوی

کدامستی کہ با عشق بازی

مرا از خود بیاں شد نصیبے
کہے اندوہ و غم کہ لطف و طیبے
بر بچے مبتلا کرد دست خدایم
کہ از دے بہت عاجز ہر طیبے
اگر در سایہ بام تو یارا
شود آسودہ مسکینے فریبے
ز جاہ و وعز تو یعنی چہ کم شد
جہاں مرد اتوںی آخر لیبے
نہ بیند چشم روستے خواب و راحت
بدل باشد اگر مہر جیبے

مدہ پسندم کہ باز آؤر محبت
محمد راست از خواہاں نصیبے

اے یا اگر چہ بے نیازی
بزرگ شرفے است دل نوازی
آن عشق حقیقی است بیشک
آہنا کہ تو گفتے محبازی
می سوزم و مسیرم از اندوہ
گویند کہ اینست عشق بازی
اے عاشق مستمند چونی
در ہر نفسے تو در گدازی
اورا مہر و مسل نیت با ما
ما را ندوے صبور و رازی
پاسیندہ ناما ندحن ہر کس
بریک دو نفس چہ سرفرازی

از بند وصال مہر و ارہ
بواسخ اگر تو پاکم بازی

اگر تو سرگدست من بدانی
مرا جز سبیل و مسکین نخوانی
بکن ہر چہ کنی زیباست نشاہد
سرت گروم مرا از دور زانی
چہ تلخیہا کراں غم نہ کشیدم
بہش دار دوے شیریں زانی
مرا ابروے تو پیوستہ تہیلہ
بسوے کعبہ و صفحہ چہ رانی
چہ چندیں در سرت حرص و مہربا

۵۵

محمد گشته توشیح فانی

گه گریه گر بگوشه ما گذری باشد این طرف منم نگری
 غمزه اش ناو که کرد از د عمر جان خسته را کند سپری
 منم که منکر ز شیر و چشمتی نیستی آدمی که رو تو خسری
 اے منکر چه پسند خواهی داد تو که از سر عشق بے خبری
 چون تو خوبه کسے نشان ندید مکی وصف و چپسره چو پری
 سر رفتی و راست طبعی هم گل قبا پوش و سیب بمنزتری
 اے محمد تو عشق باز کنوں
 نیست کاین اوست تو دگری

کنند محبت تو بر حلقه دلم خم ابرو سے تو محراب مانے
 لب انگور تو باد و چکانے خدو حال تو باجم معج و شانے
 همه آزادگی خامسند از حق ترا خوام شو کمکت غلامے
 بے مقول و قائل نیست پیدا وے بعسل خون خوار اتھامے
 ستریں چون کہ کمر بر مشل کا ہے عجب کا ہے بود کہ را قیامے
 اگر دنیا کجبت شدش گرفتگی بلاو کور را مسکین سلاے
 منم کہ پس روز ناد و عباد وے در عاشقی رستم امانے
 محمد نبی مرد ملامت
 نہ در عاشقی مرد تھامے

تراداد ندر روزے چند تھاری چرا بر خویش خود را می گماری
 برو خوبے بہیں و بادہ را نوش گے سمرت باش و گے خناری
 چه بر خوردی ز عمر خویش یارا دے باغب رو سے بر نیاری

فانی

بلوگر

یونش

بگو سے می فروشاں رو بگشته بکن با خبرویاں عھتد یاری
 ترا باخیر و شکر کس چه کار است بقدر وقت شوگر مرد کاری
 ترا از منے نشد گر آبروے بنزد عاشق میخواره خواری

محمد گریب بازی عشق بازی

تو آنکھ ایلدو کا و و حمار ی

مرا با کس نمازہ صلح و جنگے مرا اقا وہ از سر نام و منگے
 مرا معذور و درید اے فیقاں دلم بر وہ جوانے شوخ و خوشنگے
 منم سمرت سہر بازار کو سے خود ستم اگر چه سے دنگے
 خوشتم ز آنچہ رسد از تو نگارا زلب و سے و از غمہ خدنگے
 کنم من جان سپاری چون سازم گرا ز برگ نوا با زیم رنگے
 بجاں بازی مرا فرمان دہی گر بیازم در زمان نبود رنگے

محمد نیست نابودی مگر تو

ترا با کس نمازہ صلح و جنگے

بش غم و فادارے ندید تم دگر ایسے بقا با داترا اے غم تو ہی یار و فادارے
 مرا باران ہی خواند سو سے باغ و بتا نہا مرا بے گل رسخہ سترے بیسینہ چند نخلے
 من آنکس را کہ می خواهم اگر با من نباشد او چه گروم من بہ گلزاراں چه کار آید چمن پایے
 مسلمانان مسلمانان انساں بی در و فریادے دلش با مرداں با من چنانکہ بار بردارے ابریاںے
 خیال حیدر کردہ مرار سوا بہر حسانے پریشاں ساختہ بلکہ بہر کو سے و بازارے
 دلم بر بود و لدارے ستمگاسے و خوشخوارے سمرن اوست کہہ سارے برآں جہش پایے

جہاں چمنہ بسیرا ید محمد مونسے باید
 بش غم و فادارے نیابی در جہاں ایسے

کر تہرے کو نوا

بیا که بر همه خوبان شهر سلطانی
 مزد که پیش تو خوبان کنند شناخانی
 اگر توانا کنی مکنان نیاز کنند
 وگر تو سر بفرازی رسد که شایانی
 بیک کر شمه و چشک دل از جهان بی
 مزد که سحر گویش و معجزه خوانی
 هزار توبه بگردم ز عشق سیم تان
 ترا بدیدم و آمد به پیش حیرانی
 چه در داست که دارم از جهان بزرگ
 چه دانهاست که دارم بی زین پنهانی
 اگر ز عشق کنی توبه مروی من
 و ران عشق بود هر چه باشد آن

کمند و جید تو بر طبقه دای
 ای سر اوست مر خا صو دای
 نول و درو مطرب می نواز د
 ز غصه کیم کمن دست لای
 مرا یاران منی داوند یاری
 مرا شاد بینی گوید پیای
 صبا حننده به بخت بدو
 به گریه میگوزم نیز شای
 حدیث عشق نطق ناپه بسته
 بنیدار و رو اگر ایم کلام
 هزاران درو و غم را اختیار است
 بقا و در اباد انتظار است
 وصال خوب و هم و خیال است
 سمان سوخت دل را ایتما است
 قوی شهرت بحسن خوب روی
 مراد عشق بازی است نامی
 اگر خوابی که دانی عاشقی چیست
 محمد را شواست خواجه غلامی
 مر نومردان را انتظار است
 نماند و رو از بالا ای بی
 بیا که خوب روی نیک نامی
 تو صبیح عقل را هستی چو دای
 اگر تو دلستانی باز نداری
 قوی در دلبری بخت نه خانی

مرا مردن روانه بود محمد
 مرا شاید کشد با صاف جان

امروز مراست رو رنگی
 امروز مراست کار و بانی
 از گلبن او بل خلیعت
 ای یار عشق تیر خاری
 ای خدا ای آسمان را
 بنشاند ذوق در شکلی
 دیوانه دست او شده ای
 هر جای که است با ده نجاری
 آن با ده که از لبش چکیده است
 و الله که ندارد او نماست
 از در و در و دم هر که گوئی
 گویند که راست است کاست
 عشق من و حسن اوست
 دلها را برین شده قوراست
 نغمه زن و کوه باز و کوش
 چمن تو نبود و گر کوش
 ای کج کلک و بلند حمت
 نقر اک ترا چمن شکلی

ز میان بود بخاک پایت
 بلوغ چرخ کس که ام بای

مرا حق و او یار است دل پند
 خریفه خوب روی نقبند
 تبه آشوب و لها عشق باز
 یک زین لاله رخ سر و بلند
 یک جزا لکرا برو هلا
 یک زهره مران حمت و زند
 نخواهد جان من بروی مگر که
 لبخند بر کوشش هم چون پند
 تو منکر عشق را یار احب خوانی
 غریبه ای حمتی بلکه کلمند
 مرا غیبتش و یارسان نیکو اما
 ز راه دوستی بد میسند پند
 بنیدانند این مشت سستورا
 مرا حق کرده است خود ارجند
 مگر جلد و سرین او شد ستند
 مرال و دو سنانم پای بند
 ز من تنها گر قنارم بدامش
 که چون من هر طرف مستند چند
 و علم را نیت از و آزار هرگز
 مگر از زخم غمزه در مند

تجی

منم کز دیدگان خوبر شکم
روادارم بهر گرون کمند
محمد شکر حق را کن بجو
ترا حق داد ایسے دلید

اگر خوی که ذوق درو گیری
نہان می باز عشقش تا بمگیری
حکایت کردن و ناله گزیدن
دوای درد باشد دل پذیری
شہید بدر باشی ای جوان مرد
بدر و ماہ روے گرمگیری
نہای عقباتی ذوق دارد
جوا با خوش بران نیکگیری
ملاست نہ عزامت نہ ہے ذوق
امیری بظاہر گرمگیری
وقار و وقور عزت با تو باقی است
اگر چه خواجه باشی یا وزیر
زہے دردے کہ دار و دلینیزی

محمد عقباتے کہنہ بہت

ترا بایک زو این فن گیری

بہ لوح دل مرا نقش و نگارے
مرا بہت از خیالت روزگارے
بہر جا کہ یکے مرغ ہولے بہت
جولے عاشقان بوس و کنارے
بہر کس دوستے را برگزیدست
گزیدستم جفا کارے
مرا معشوق من ہمایہ شد
بجہ امتد کہ شد معشوق جلے
چہ طعنہ میں زندور عشق زاید
مرا ہم بود روزے روزگارے
بدیدم تانے مسیح خوارے را
مرا افتاد باکے کار و باے
سرے بہنوادہ ام پیش جلیا
مرا آن عزت و دولت کہ داد آ
مجوے می کنم بروقی ایے
کہ گروم بردار و خاکسارے
پرستم ہر چہ یار من پرستند
اگر چہ بت بود یا سنگ خارے

نسلات

جوان مرواز بہ سحر حق مرا گو
گر قہارم نہاید پیر کاے
محمد در میان درد مند
ترا ہم می کند ہر کس شمارے

چہ خوش باشد و رایم جوانی
میان ماہ رویان مسہر بانی
کند ہر یک دیگر رالطف یاری
زہے عیش و خوشی و کامرانی
میشہ خلوتے گر با جو انست
مہاں ساعت شمار از زندگان
مرا زان عمل شیریں تلخ میگو
کند و راست آن شکر نشانی
ترا آن دولت و عزت کہ داد آ
دو چشم مست او غلطانت ہر
دو صدر بخور را بے ناتوانی
الاحب درازا کہ ہر مینا
زوم دستے کہ دانم دل گرانی
خیال مسل تو مستانہ دارد
ز نام مست شراب ارغوانی

نکہ تزویر باشد چاہ جوانی

محمد عشق می باز و نہانی

اگر مسیرم پرد و مہر بانی
مرا باشد حیات جاودانی
سرے برد نہادہ ماندہ ام من
تو دانی کہ خوانی یا برانی
اگر خندہ زنی گلہر بابا
و گر گریہ کنی ڈرے چکانی
نمک حن تو دل لالہ است مارا
کند ناز و کرشمہ پاسبانی
میان مانگنجد حسنه کہ دوستے
اگر داری تو حسنے پس بدانی
ترا برو و دوست ہر دو محراب
فریضہ شد نماز و و گانی
دے ہائے اگر گرد و میسر
تو آن دم را شہار از زندگان
اگر بوس و کنارے ہم بخشد
زہے عیش و خوشی و کامرانی

تبت

بدردنم چنان آسوده ام من
 نیاسایم چمنیں درشاو مانی
 ز چشم مست غلطانت رسیدت
 نصیب من بلا و نا لوفانی
 اگر تیرے زنی لے ترک غمزہ
 رواں از سینہ و جاں بگذرانی
 سرے کان بنگارنا زمین است
 کہے نہ بود بریں شکل و گرانی
 محمد نظم میگوئی تو یا منشر

نباشد نظم کس را این روانی

مئی از حسن و خوب روانی
 زیرا کہ بعینہ تو اونی
 تو از سرتا قدم جمالی
 تو موسے دراز و مشک بوئی
 در تابش سچو آمنتانی
 جزا کرمی و ماہ روانی
 لطف و کرم است در تو بسیار
 در توصیف است از حد توانی
 وصف و ہن تو بست یارا
 ہر جا کہ زبان ز گفت و گوئی
 تو منزل ما و من نیابانی
 بوالفستج بہر جہت کہ پونی
 آراستہ چنانکہ باید
 افسوس کہ نیک شت غنی

ز مہر شمع رخ پروانہ واری
 بسوزم گر گند این بخت یاری
 بیک بوسہ دل مارا تو خوش کن
 قفائے چند برگردن شماری
 بچمدانند مرا عزتے فخرے است
 کہ میرم بر در یارے بخواری
 سگ دیوانہ ام کورا گزم من
 کند باناک کویے یار یاری
 تو از برگ فوارنگے نداری
 تو چونہ میسکنی جان را سپاری
 محمد و شعبانے کہتے تو
 بہارہ تشنہ و برغنی کاری

درد واری

جان مردا بداری وصف جودی
 گم لب بر لبم کیبار سودی
 ہر شب در خیالے زلف و طالعے
 بو ہم غمیش ای دل خوش غنودی
 مرا گوئی چو دینبالم گرفتگی
 زوی چشمک بخندہ دل ربودی
 چو گویم چشم تو چو شون دیدہ است
 ز مردم عقل و دین را و اربودی
 ز مجنون عشق و از میلی نظرنا
 حدیث میلی و مجنون شنودی
 بجز جوہر و جفا دیگر سبازی
 تو مین درو غنم بر اکشودی
 مرا تو وعدہ کشتن بکردی
 کہ ماں را بود وعدہ بزودی
 شراب در دراپر پر پدیمیا
 مرا شیار گذار از جہر سودی

محمد عشق را افسانہ بخش

ہمارا محنت و غم را فزودی

ندیدم در جہاں اینے مثل در غم خورے
 نباشد در جہاں شغفے بیہم وفادارے
 علی ذہا چین آمد کہ شغفے نیک نخم من
 مرا یارے وفادارے و دلدار است غم خورے
 وفائے مینودی گریمش غم مرا شادی
 زہے یارے زہے کلے زہے کلے زہے یارے
 نشان عاشق صادق اگر گوئی ترا گویم
 کیے از سوختہ رفتہ کیے زارے ترا زارے
 ز رشک و غصہ می میرم اشتہو خالی
 از این ہر یک نشان گوید مرا گل شتہ خالی
 ترا اے سرور سہت کہ باقد بلندستم
 اگر چہ راست میگوئی ولیکن بے گل مانے

محمد را ہوس در سر کہ او در سوز و غنم میرد

زہے یارے پروانہ یک لمحہ ولیکن جا و اولے

اے ساقی ست من صفائے
 وائے مطرب خوش نوازانی
 اے سادو بیابوس و کناری
 وائے شاعر خلوقی صفائے
 اے صاحب شتی و باغے
 اے یار درختی و جوانے

سازہ ہر

اے شیخ و قلندرو مولا
 مارا سر سروری نباشد
 اے زاپہستجا و عوت
 از بہر مزید عشق و دروم
 باشم ہمہ روز و زور خیالے
 ہر روز بہم خیال و وصلے
 ایخستہ وجود است عالی
 بوالفتح دل از جہاں تو بگیر
 اے مونس روزگار میکن
 روز دور سے بہت این شہرہ
 میدار غنیمت اے جوانمرد
 اے خواجہ نشد مرا میسر
 این اہل و ولد مرید و فرزند
 مرغ دلم از نفس قنارہ
 کے باشم من ز خود بر یکم
 من باشم و او و گر نباشد
 احمد خدائے آساں را
 مارا تو دماں کہ مافقیہیم
 طاؤس صفت بشل زانغ
 این طاب من بہت وجود آں شد
 بوالفتح بقدر وقت خون باش

جانے کھم و
بلاست

دعائے
مستقیم

عشق

گرداری عقلی درائے

دے دارم اسیر و مبتلائے
 ہمہ کس از خیال غرور جاہ است
 مگر گرد و سر من خاک آن
 مرا ریشے میاں سیدہ پختہ است
 گرفتہ نبض خود و دیدم رگ جان
 مگر یک بوئے نیشد مرا یار
 جہانے تازہ باجم جانکے نو
 نثار و سینہ من آرزوئے
 دے رنجور دارم تپ بہت
 محکما ز ہمہ غم ہا پرستہ است
 نماندہ در روش اندک جوانے

الا اے ساقی خوش خوش گونائے
 چہ پنہم میدہی ای زائد وقت
 قمار عشق بازی او فرہ برد
 ابو الفقیہ از ہے دولت اگر او
 اگر چہ نیست ممکن و صغیر یار
 توفی گیسو دراز دست کوتاہ
 زمن از صدر دیں پر سید گویم
 خراب ہے بہت زلفے خوشائے
 فرا و نغم تو کہ شیرینی
 باکوہ گرفتہ ام قرینہ

۲۹

شاید

گرماشق کس شدی ضرورت
 بمنعت و دردم شیبینی
 من عاشق تو تو یار مشوق
 مهتاب نم تو شمس و مینی
 شیرین لب ت تلخ گفتار
 شکر دینی و زهره سینی
 ابروت بعین است قبل
 وان غلظش چشم ران بینی
 گونی که دوش به یار سرست
 دل زنده میگردی کی بینی
 یک بوسه زوم بغیر از آن
 چندین پیرنی تو طاق بینی

بوالفتح خیانت نذاری

الحق که موذی امیبینی

مثل توند و بده ام جوانی
 شیرین شفه مشکردانی
 از ناز و کرشمه نیک دارد
 میبازد و خود بخود نهانی
 او سرو قد است گلخند
 باریک کم سرین گران
 او ماه چینی لال ابروست
 جادوگر است سحر دانی
 او بلوغ و بهار تازه روی است
 بلاش قیامت جهان
 زین پاک دست شمشیر
 زین تیز رو قوی کمان
 با جلد و راز موم ای نوه
 بر خاند اوست نردبان
 تا بر سر عشق بر ترائند
 بینند جمال جادوان
 میگردد چشم بچوست
 می افتد بچونا تو آن

بسیتم نطق کامرانی
 گشتم طواف شادانی
 خد که خوشیم و شادایم
 نوشیم شراب ارغوانی
 با چنگ و رباب ای نوه
 برقص سرو گل فشانی

اندوه ز ما بدور کردی
 اے غم تو سیاه روی
 دوری است ز ما بدور دوری
 از قرب سید پر نشانی
 معشوقه ما بر همه ساره
 در عدد و شمار نیست ثانی
 از کاس بهش و از دین افروز
 بیزار شدیم حین آنکه دانی
 عشق و من و یار هر یک است
 در بوسه و در گشت رمانی
 هر یک زدگر جدا نباشد

بوالفتح همین است ندانی

خوش باد عشق و روحانی
 آسوده بوسل یار جانی
 او از تو نصیب خویش گیرد
 وز تو نصیب نجوستانی
 خاصه که بود نگار خوش غو
 او مست تو مست عیش رانی
 گر پیر تویی تو او جوانی
 باشد ز تو اولول وانی
 از مسل ببت نصیب باشد
 مستی شراب در فشانی
 مے خوردن شد مر عبادت
 زفته است خار سر گرانی
 از چشم تو دیده شد اثر
 جادوگری و مسلم خوانی
 از چشم غمشت پدید آمد
 غلطیدن خاست نا توانی
 تعلیم بلند هسته شد
 اے ماه بلند سرو ثانی

بوالفتح شدی تو پیر توبه

تا چند اسیر کو و کانی

اے پیر باز با جوانی
 بین تازه و تر و گر جانی
 باریک لب است و خنده باز
 شیرین دهنه شکر فشانی
 با دام معبیه است پیش
 لب پسته است خوش رانی

بالت رانی

شده

بیر

در علم رانی

مامیت و لیک بالماحت
 سرویت و لیک بخش روانے
 سرویت و لیک بلال ابرو
 شمعے است و لیک بے فغانے
 نخلے است و لیک بکبک تقا
 بانے است و لیک بے زبانے
 دینے است و لیک دین احمد
 آیتے است و لیک از قرانے
 کفرے است و لیک کفر فزون
 موسیٰ است در ہر حق نشانے
 او یوسف ثانی است بہیات
 از وحدت ہی کسی نہ بیانے
 بوالفتح بگو کہ اے محمد
 ہرگز کشا دہ زبانے
 او تنگ لب و کشادہ سینہ
 پستانش مثال باروانے
 روسے تو بہشت را نمونہ
 کز دوزخ مسید ہر امانے
 دریاست و لے بر آجیوں
 اور است حیات جاودانے
 جعدے است در انہمچو بلے
 حیثے است و لے حیات جانے
 او عاشق خویش تن ہمیشہ
 میدانہ چچو او جوانے

گر ہستی آن جہاں نباشد
 اور ہست فلاں کہ یا نے

مراد و دل خیال زلف و خالے
 دل من گشتہ از حالے بجاے
 مراد و دی بہ پایا صفا دہ
 بجام زر بکن یا در سفاے
 مراد مقصود بہوشی و مستی
 گرفتہ وقت من در ول بلاے
 لب تیگون او و ہم و خیالے
 ہم برب رسد باشد محالے
 دوسہ دشنام دہ در جمع خلق
 مرا شہرت شود عز و جہالے
 اگر تو پردہ از رخ باز گیری
 جہاں نے میخبر کرد و جلالے
 میان مردمان اہستہ نظر با
 کسے گوید فلان است کس
 بخیالے

۳۰

گہے تھے
بخیالے ہشتاد

فلان کہ یا نے
فلان کہ یا نے

۳۰

زند قرعہ برائے کشتن من
 زمین ہم می شود زین کوش فای
 محمد بر نفس امید وارو
 کہ چشم او کند باکے قنای
 بزخم خورش پارہ کند دل
 شہید عشق کردم بے نشانے

خوشی و خرمی و کامرانی
 فراغ و عیش و عشرت جاودانی
 میسر می شود بلکہ مستدر
 اگر نوشی شراب ارغوانی
 ترا حن و نغم ہر روز افزون
 مرا افزود مردم سہرابانی
 اگر با کہ سرینے خاطرت خوا
 تلازش او تو پس ہمانی
 بخلوت بابتے فارغ نشستن
 ابوالفستجی بہین ہست زندگانی

محمد این ہمہ گفتار تو صحبت

یکے اندر یکے شنیدت ثانی

جان مرد و اصباہ را صفائے
 کنار و بوسہ دارم ہواے
 من از لعل بہت دارم خراے
 بجز بوسہ و گرنہ بود و اسے
 لب جان آمدت کیونہ فرما
 قریب الموت را فرما بقائے
 ز لون زلف تو شگفتہ تا لیک
 بیک خندہ جہاں باشد جلایے
 تبسم کرد عالم نام او شد
 ز یک چشمک دو صد گونہ بلایے
 مراد و زویت بی دریاں مرغ است
 کہ می گویند ہر دروے و وائے
 اگر درواہنت عاشق صبور است
 نذر و صبر را ہم آختائے
 محمد لا مکانست زاکو اور
 نباشد هیچ تعینے بجاے

گہے در میکدہ و اسپترینے

گہے در زند و تو حق می پتھولے

۳۰

۳۰

۳۰

۳۰
درون زلفش
از یک عالم

لعل شیریں تو شکر بارے لب من طوطی شکر خوارے
 زلف تو تار در شب یلیرے جعد تو در شب سیر بارے
 بیچ سروے بمثل قامت تو من ندیم پر بوستان بارے
 دین و دنیا مرا چپ کاراید نیت جز عاشقی مرا کارے
 بو و لطف کردہ چو مرغ گزند خالی ز رحمت خاکے
 گشت گلزار و باغ خوش باشد نیت خالی ز رحمت خاکے
 در جہاں بیچ چیسز بہتر نیت جز کہ یک لفظ صحبت یارے
 گر یہ کسی محمد است عاشق
 ہم گویند کیزبان آرسے

جو ان من جوانے خود نامے سوار من سوار بادشاہے
 حریف من حریف خوب طبعے قرن من قرینے دلرباے
 نگار من نگار نقش بندے ندیم من ندیم با صغائے
 بود و گردم غبار خاک آن در نامداست در سرم جزاں ہواے
 سر من زیر پایش باو چوں خاک نثار و در من دیگر دواے
 بدو عشق اگر میرم ز کلمے شہید عشق را باشد رواے
 اگر بارے کشیدہ تیغ آید بندہ سر پیش او گو مر حسابے
 دل و جان و سرو تن دین و دنیا کم و در زیر پائے افسدائے
 محمد غریب عاشق ہند نام
 ندیم آں چناں یک غم دہائے

ویدم پر کلیسیا نگارے زیں دو کتے شراب خوارے
 دمن خمرے خراب شکلے دیوانہ و شے نزار و زارے

زیر

باے

گفت از سر وقت خویش جانے بنشیں و شراب نوش باے
 آنگہ بصفائے مے نگہ کن میں عکس جمال روے یارے
 بروح وجود نیست نقشے جز صورت سخنہ نگارے
 مجوں چکست کیت میلی گل چیت کجاست زخم خارے
 خسرو کہ بود کد ام فرما تیریں بچہ گشت خوشگوارے
 بہر چہ زین عزیز مصراست از کردہ یک غلام خوارے
 از چہ سبب است اہاں گرفتار یعقوب کہ بود دستگارے
 خود چاکر و بندہ چہرا شد محمود کہ بود شہر یارے
 زیں حال کسے خبر نثارو جز بنجرے شراب خوارے

بیشک بخدا محمد انجاست
 چوں احد پاک حق گذارے

الاے شاہد مہر و لقاے الاے مطرب خوش خوالے
 الاے صاحب شیریں کلاے الاے ساقی ساوہ صفائے
 الاے زاہد مقبول دعوت مزید و مارا کن و عاے
 الاے شیخ بر سجادہ جاہہ نص زن تا بدام اقتدماے
 عفاک اللہ یا شیخ المشائخ بروے خور وے ابلالے
 رسیدہ بانہا عم سرم و لیکن نثار و درد عشق انتہاے
 بدریائے شدم غرق ای فیقال نبودت ساحلش را آشناے
 طیبیا زحمت خود را بدر بر کہ درو عشق را نبود وواے

بمحمد اللہ محمد عارفی تو
 شناسی قدر بیدل مبتلاے

نبارہ

بچشمک صید جان کردی بنخنده دین و دلی کوی
 بضریب سبب غمخ کردی بزخم غمزه آرزوی
 اگر خبان بل برون بدعوی آمده کجیب
 جوان مست و چالاک کزین میدان گو بوی
 ز من مستی است مقصودم بده پر پیای پیغم
 جوان مژان بینی تو که صافی هست یا دروی
 مراد سر حوائج تو دل و جانم فدای تو
 همه عالم بپای تو بسن خوشی تن فزوی
 بوقت خویش خوش بودم نماز و طلوت و دم
 مراست بت زین بر دی کنول تو بجه و دوی
 محکم گشته عاشق که چسبیت آن ناله و گریه
 تنه زار و نزلایم هم بهر دم بادم سردی

گر آید عمر با ایمنی نیانی عشق را غایت

نی پیری تو نو د ساله بدانکه کوه خردی

ترا داده تنگاری مرا سیکینی و زاری
 ز سینه لطفه که حق کرده ترا عزم خواری
 نگارا خبر دانی تو جوانی غیب شکلی تو
 و لے انوس می آید که باره بچشم کارای
 رموز سحر را دانی توئی استنا و جا دوگر
 شدی ما هر بدل برون بگر خواری چون کفایتی
 هوائی که سرین هم مرا کز دست کساری

سید روی است این چشم هر جا وید خوبه را

گرفته نقش در خاطر کشد و بنا د اش خوری

مادر و هر چو تو فسر زنده
 گر بزاده نبود و دل بند
 لعل شیرین تو شکر باغ
 و هفت پر ز شهد آوند
 عاقبت عاشقان بدرد میسر
 ز ایدای پیوده مد و پند
 پیر گشتیم تو به بچشم
 عشق با با ختم یک چند
 نیست از سیم و زر اگر نقد
 هر یک جرمه باز سر بند
 جعدش بگون شکل خجسته آن
 پای مارا نهد سیه بند
 لب تو نیست بلکه برگ سست
 و اس سرین نیست است الوند

سید روی

بدرستی

بدرستی

اے محمد بدانکه ماد و هر

کم بزاد است چون تو فسر زنده

عاشقان گر گنند تو دیر
 دار معذور کانت تدبیر

توبه و زنده زهد بسیار
 تا فرو آورد بته شیر

لعل شیرین او چه نیز زبان است
 شهید آینه کرد تقریر

اے محمد ترا میسر نیست
 راه حق بے عنایت پیر

بتلار ابر چه دست دهد
 نکند در ره تو تقصیر

حجدا و پای بند لطف است

ایرینین ز قه است تقدیر

مرا اقتاده در خاطر که بر ایم ازین هستی
 گر نفیم کرسی علوی نمانم من برین هستی
 که لے طاس جان من تو مرغ باغ قدوکا
 چه چون زانغ و غیلوانه بر دار غمخ شامتی
 تو لے یسرخ با هست چرا چون صموه کردی
 بدام و دانه اقتادی تو ریش عقل گسستی
 بسوی گلستان سنگر برو لے گل که میخند
 نشای بلبلان هم ہیں چه می بازند از مستی
 بهاراں گلبنه خند و بهاراں بلبله گریه
 بنار و ابر نیسانی نشانه گل مستی
 بزفتارے نهادی با بجزرت ایستاده غلق
 گنگھارے کشادی لب زبان مردان بستی
 شده دلاد خود بیرون رقیب با سبان خفته
 دگر معشوق هم خوش خوچرا فانج باند سستی
 گے در آشتی شادی گے در خشم و لجوی
 گے هر دو یک گشته همه ذوق است خورد خوردی

محمدمحییین باشد مراد من رود کارے

ز بدبختی خود و انم که خواهم مردار سستی

نگارا سرو قد گلعهذاری
 تو با ما است گو در دل چه داری

بخواری گستم از درد و حسراں
 زبے دولت بوصول ز روده داری

ترا در سر همه ناز است و شوخی
تعالی اندک چو سخته نگاری
چپان گشته سرگردانست بر تو
تو فلخ از همه بیناروداری
ترا جز ناز و غمزه شیرینیت
مرا عجز است و میکینی وزاری
نمانده چاره الا که مسیرم
پس دیوار و پیش در بخاری
شدی گرد پس کوه سرینے
فردت هر طرف پس سنگاری

محمد عقیبازل راست شری

نباشد ما شغف از درود عاری

بر بل بست سیاه خاله
افزوده جمال پر جماله
اے قد بلند و پست لطفین
اے صورت قدس را شماله
یک خنده زوی و عشوه دادی
گشیم از وز حال و حاله
تنگ و همت که پر شکر هست
بیرون است زو همه و خیا له
بر هم لب من لب تو حاشا
کاین است حال در محاله

بوالفتح بوقت خویش غمشباش

گذارد جوائے جاہ و مالے

شعری

محمد چو تو در عالم ندیدم
نه از کس مثل تو جانی شنیدم
دریں دوران تو تنهائی نظیری
تو سلطانی نه محتاج وزیری
تویی منته خرابه عقیبازلے
تویی رنجه لوندے سرفرازے
تویی پیر مغال میشو اے
تویی در بیت پرستی رهنمائے
ترا در عاشقی نام بلند است
ترا در خوروی راسے پند است

تو خود میکانه از خوشش و خوشینا
تو خود دیوانه گشته پریشان
یکے خود کا مہ بد خوگیسے
یکے پس مانده کم از خیسے
ترانے نام ذنگ جاہ و جاگیر
ترا نے عقل و دہوش در اہ تدبیر
تو خوبان را یا موزی کر شمشیر
ہنہی بروے مرویان تو و سمہ
نہال بیت پرستی را تو بسنیاد
نہائی راہ گراہی تو استاد
ہمیشہ بر در خمار شمشیر
تہ خمر را لب با پاک شمشیر
کنی بر قاضی و مفتی متسخر
کنی انزا ہر دو عالم تہ تفسر
جس با نگ موزن را برابر
کنی تو کفر را با دین سراسر
ترا پیوستہ بروے تہاں شد
بجائے قبلہ این ایمان جان شد
ہر و جہے تو روا زبت نہ تہانی
گجے صافی شوی گاہے کبابی
چرا دادی کن روے تہاں
ز شخصت یا قتی عکس و نشان
ترا روے تہاں شد آئینہ سار
بر میں عین الیقین مقصود و ہر بار
صفاے باوہ را نظارہ کردی
بدستے نسخہ سادہ بہ بردی
تو عین و عکس را یکجا نہادی
تو میر غیب را از سر کشادی
تو خود را از وجود خود بدر کن
پس آنگہ سوے بت رویان نظر کن
چہ باشد لیلی و مجنون کد ام است
ز نیما بی بی و یوسف غلام است
محمد عینی و موسی و آدم
یکے اندر یکے شد اسم اعظم
رہ آدم اگر المبیس میزد
بگوا المبیس را کہ مسی کند رو
خدا یا این بلا و فتنہ از دست
کہ تخم ہر بلا از دست تو دست
بر آید آفتاب ماہمان است
خلاف مطلقش سرے نہان است

زبان را تو ازین گفتار گرو آر

ساز قتلے

شخص

تورخت خود ازین بازار بردار

رباعیات

پروانه چراغ دید شد دیوانه از خویش بشد بیچ پروانه
از خود بریدستی خویش دید شد عین چراغ آتش پروانه

پروانه چراغ دید گفت که منم با آتش عین هست جان و منم
گر روزی چند صورتی بود جدا بالحق حقیقت است کان کلتم

در کوسه خرابات مغال ایبرم در مجلس طامات جوانی میبرم
من هر چه کنم رواست ولیک شیخی است محمد بے نزدیکم

بے شمع رننے اگر نه سوزم چه کنم صد پاره و نه شده ندوزم چه کنم
چون عکس سبزه زهر در چشم آید اے مردم اگر نمی نرسوزم چه کنم

از دور و فراق اگر نمانم چه کنم روز و شب اگر نه در خیالم چه کنم
میگوئی با توام نه ام هرگز دور در عین حضور بے وصالم چه کنم

دل در پی دلبر نه پوید چه کند از دور و فراق جان نجوید چه کند
دل آینه عکس بت درو شد پیدا دل خود را عین بت نگوید چه کند

نه بروز کینه بست و سوم ذی الحجرت به بقلم آوردند بر در حجاب است و ششم ذی الحجرت به سوزن فرود شد
آه ایضا که ایضا

بیدر و مباد هیچ فروی نامر و مباد هیچ مروی
بیدر و مباد هیچ وقتے بے وقت مباد هیچ دروے

معتوقه اگر کتاب داری معشوس دل سیاه داری
معتوقه بود کتاب حاشا بازنگی و بربری سپه یاری

معتوقه من کتاب من شد بسته دل من بدوشاد است
گوئی که مرا به عاریت ده معتوقه بجاریت که داد است

تہاشد

دیوان عاشق شہباز سرافراز مخدوم ابو الفتح ولی الاکبر الصباوق سید محمد یوسف
الملقب بگیو دراز قدس الشمره العیزز کہ مسلحی نہیں عشاق است۔

غلطنا دیوان انیس عشاق

صفحہ	سطر	غلط	صحیح	صفحہ	سطر	غلط	صحیح
۲	۶	ذک	ذک	۶۷	۲۱	سود	سود
۳	۸	دونا کرد	دونا کرد	۷۰	۱۵	فکار	فکار
۳	۱۲	نماند	نماند	۷۲	۹	دیوانہ	دیوانہ
۳	۱۶	مصطفوی	مصطفوی	۷۶	۲۰	رو بے نور	رو بے نور
۴	۳	بجز و مطالعہ	بجز و مطالعہ	۷۷	۲۱	مرو	مرو

پنهانی	پنهانے	۹	۷۹	بے اذکار	بے ذکر	۲۱	۶
ضعف	ضعف	۱۱	۷۹	بارے	باری	۱	۹
بوسہ	بوسہ	۱۳	۷۹	بیمبرم	بیمبرم	۱۳	۱۰
بیتیم	بیتیم	۱۶	۸۳	درعجب	درعجب	۶	۱۳
حزیم	حزیم	۱۷	۸۷	کے شد	کے شد	۲۰	۱۶
بے	بے	۱۸	۸۷	باشد ہم	باشد ہم	۲	۱۸
رامی شتابد	رامی شتابد	۲۰	۸۷	بذل	بذل	۱۷	۲۰
فضل	فصل	۲۰	۸۹	سوختہ	سوختہ	۶	۲۱
بخش وخواہ	بخش وخواہ	۱۵	۸۹	ستے	ستے	۱۳	۲۲
مضط	مضط	۱۳	۹۰	پیرم	پیرم	۱۱	۲۳
درسر	درسر	۱	۹۲	گردادہ حق ترا	گردادہ حق ترا	۱۳	۲۳
بیزاری	بیزاری	۵	۹۲	آن پیرن	آن پیرن	۵	۲۵
میرم	میرم	۱۹	۹۷	شد	شد	۱۷	۲۶
میراں	میراں	۷	۹۸	کہ میرنے	کہ میرنے	۱۶	۲۷
میگدازم	میگدازم	۹	۹۸	یہ	یہ	۲۱	۲۷
گراغم	گراغم	۱۳	۱۰۳	بے نگار	بے نگار	۱۵	۲۸
دلبری	دلبری	۱۲	۱۰۶	انفعاے	انفعاے	۱۰	۳۰
بے	بے	۸	۱۰۸	بلاے	بلاے	۱	۳۵
محری	محری	۱۱	۱۱۷	شتند	شتند	۱	۳۱
فراقے	فراقے	۱۰	۱۱۹	ابوالفحاحل	ابوالفحاحل	۲	۳۲
میرے	میرے	۸	۱۲۲	کہ	کہ	۲۱	۳۳
گو	گو	۱۰	۱۲۳	آزاد	آزاد	۱	۳۳
گردار	گردار	۱۹	۱۲۵	نمیدانم	نمیدانم	۷	۳۴
خوتے	خوتے	۶	۱۲۷	میگونسٹ	میگونسٹ	۵	۳۸
بوسے	بوسے	۹	۱۳۵	رشد	رشد	۱۶	۵۱
یار عزیز	یار عزیز	۸	۱۳۹	بے	بے	۶	۵۲
بارے	بارے	۱۶	۱۴۱	چلطف وارد	چلطف وارد	۷	۵۷
کنارے	کنارے	۲۰	۱۴۱	جوتے	جوتے	۹	۶۳
چنانکہ	چنانکہ	۳	۱۴۵	کہ	کہ	۱۳	۶۶

